

**Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vesihuoltolain
sekä maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksen tarkoituksena on saattaa vesihuoltolainsäädäntö vastaamaan vesihuoltolain säätämisen jälkeen ilmenneitä tarpeita. Tavoitteena on varmistaa turvallisten ja kohtuuhintaisten vesihuoltopalvelujen saatavuus sekä parantaa hulevesien hallintaa sään ja vesiolojen ääri-ilmiöiden lisääntyessä ja päälystettyjen pintojen määrän kasvaessa yhdyskunnissa. Esityksessä ehdotetaan muutoksia vesihuoltolakiin sekä maankäyttö- ja rakennuslakiin.

Ehdotettavilla muutoksilla parannettaisiin erityisesti vesihuoltolaitoksen ylläpitoa ja riskien hallintaa, tietohuoltoa, taloudenpidon läpinäkyvyyttä sekä yhdyskunnan hulevesien hallintaa. Lisäksi mahdollistettaisiin tarkoituksenmukaisimpien vesihuoltoratkaisujen käyttöä taajamien ulkopuolella.

Vesihuoltolakiin ehdotetaan säännöksiä vesihuoltolaitosten varautumisesta vesihuollon häiriötilanteisiin.

Esityksen mukaan vesihuolto tulisi eriyttää kirjanpidossa ja vesihuoltolaitoksen olisi laa-

dittava toimintakertomus. Lisäksi säädettäisiin vesihuollon tietojärjestelmästä.

Vesihuoltolakiin ehdotettavien muutosten perusteella taajamien ulkopuolella sijaitsevia kiinteistöjä ei tarvitsisi liittää vesihuoltolaitoksen verkostoon, jos niiden kiinteistökohtainen vesihuolto on järjestetty asianmukaisesti ennen vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväksymistä. Taajaman ulkopuolella sijaitsevaa kiinteistöä, jolla ei ole vesikäymälää, ei tarvitsisi liittää laitoksen viemäriverkostoon.

Esityksen mukaan hulevesien kokonaishallinnasta säädettäisiin maankäyttö- ja rakennuslaissa. Kunnan tulisi suunnitella hulevesien hallinta ja järjestää se asemakaava-alueilla. Se voisi periä hallinnasta maksuja.

Esitys on myös osa sääntelykokonaisuutta, jonka tarkoituksena on parantaa varautumista sää- ja vesiolojen ääri-ilmiöihin ja edistää näin sopeutumista ilmastonmuutokseen.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 2014.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	4
1 JOHDANTO	4
2 NYKYTILA	5
2.1 Suomen lainsäädäntö	5
Vesihuoltolaki	5
Maankäyttö- ja rakennuslaki	6
Laki vesihuollon tukemisesta	7
Terveystensuojelulaki	7
Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä	8
Laki tulvariskien hallinnasta	8
Vesilaki	9
Ympäristönsuojelulaki	10
Kuluttajansuojalaki	11
Kilpailulaki	11
Kuntalaki	12
Valmiuslaki	12
Pelastuslaki	12
2.2 Kansalliset strategiat	13
Yhteiskunnan turvallisuusstrategia	13
Vesitalousstrategia	13
2.3 Euroopan unionin lainsäädäntö	14
Vesipolitiikan puitedirektiivi	14
Juomavesidirektiivi	15
Yhdyskuntajätevesidirektiivi	15
Laatunormidirektiivi	16
Pohjavesidirektiivi	16
2.4 Vesihuoltolainsäädäntö eräissä maissa	16
Ruotsi	16
Tanska	18
Alankomaat	19
2.5 Kansainvälinen oikeus	21
Vesi- ja terveystyökirja	21
Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen julistus vedestä ihmisoikeutena	21
2.6 Nykytilan arviointi	22
Vesihuoltolaki	22
Maankäyttö- ja rakennuslaki	26
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	27
3.1 Tavoitteet ja toteuttamisvaihtoehdot	27
3.2 Keskeiset ehdotukset	28
Vesihuoltolaki	28
Maankäyttö- ja rakennuslaki	29
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	29

4.1	Taloudelliset vaikutukset.....	29
	Kotitaloudet	29
	Vesihuoltolaitokset	30
	Kunnat ja julkinen talous	31
4.2	Vaikutukset viranomaisten toimintaan	32
4.3	Ympäristövaikutukset.....	32
4.4	Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	33
5	ASIAN VALMISTELU	33
5.1	Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	33
	Vesihuoltolain tarkistamistyöryhmä	33
	Ehdotus hallituksen esitykseksi vesihuoltolainsäädännön muuttamisesta	35
	Hallituksen esityksen jatkovalmistelu.....	36
5.2	Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen	36
	Lausunnot työryhmän raporteista.....	36
	Ehdotus hallituksen esitykseksi vesihuoltolainsäädännön muuttamisesta	38
	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	40
1	LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	40
1.1	Vesihuoltolaki.....	40
1.2	Maankäyttö- ja rakennuslaki.....	57
2	TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	64
3	VOIMAANTULO	64
4	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	65
	LAKIEHDOTUKSET	67
	Laki vesihuoltolain muuttamisesta	67
	Laki maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta	75
	LIITTEET.....	79
	RINNAKKAISTEKSTIT	79
	Laki vesihuoltolain muuttamisesta	79
	Laki maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta.....	94

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Vesihuoltolaki (119/2001) tuli voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2001, jonka jälkeen siihen on tehty vain vähäisiä muutoksia. Vuonna 2005 lailla 54/2005 lisättiin vesihuoltolain 16 §:ään 3 ja 4 momentti tietojen saannista vesihuoltolaitoksen asiakirjoista sekä valitsemisesta vesihuoltolaitoksen päätöksestä, jolla on ratkaistu tiedonsaantia asiakirjasta koskeva asia. Samalla muutettiin 16 §:n otsikkoa. Vuoden 2010 alusta alueelliset ympäristökeskukset muuttuivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiksi, jolloin myös vesihuoltolakiin tehtiin tätä tarkoittavat muutokset.

Maa- ja metsätalousministeriö on seurannut vesihuoltolain täytäntöönpanoa ja toimivuutta lain voimaantulosta lähtien. Osana seuranta ministeriö teetti syksyllä 2006 laajan kyselyn, jossa kartoitettiin vesihuoltolaitosten, kuntien, viranomaisten ja keskeisten sidosryhmien näkemyksiä vesihuoltolain toimivuudesta. Vesihuollon erityistilannetyöryhmä ehdotti loppuraportissaan (MMM 2005:7) toimenpiteitä, joilla voidaan varautua vesihuollon palvelujen tuottamista vaikeuttaviin ja vaarantaviin häiriötilanteisiin. Selvitysten perusteella on myös käynyt ilmi, että laitosten vesihuollosta perimät maksut eivät kaikissa tapauksissa kata vesihuollon kustannuksia tai ole välttämättä kohtuullisia ja tasapuolisia eikä vesihuoltoverkoston ylläpito ole kaikilta osin riittävää.

Kiinteistön liittämismallisuudesta vesihuoltolaitoksen vesijohtoon ja viemäriin on viime vuosina käyty runsaasti julkista keskustelua. Erityisesti on nostettu esille liittämismallisuuden epätarkoituksenmukaisuus ja kohtuuttomuus tilanteissa, joissa haja-asutusalueella sijaitsevan kiinteistön vesihuolto on toteutettu asianmukaisin kiinteistökohtaisin ratkaisuin ennen vesihuoltoverkoston rakentamista alueelle.

Euroopan komissio kiinnitti niin sanotun Palmia-prosessin yhteydessä huomiota kunnallisten vesihuoltolaitosten asemaan. Jos

kunnallinen vesihuoltolaitos toimii kilpailutilanteessa markkinoilla, voi sen toiminta EU:n kilpailuoikeuden näkökulmasta vääristää veroetujen ja konkurssisuojan takia kilpailua. Kuntalain (365/1995) säännökset kunnan toiminnasta kilpailutilanteessa markkinoilla tulivat voimaan 1 päivänä syyskuuta 2013.

Vesihuoltolaitoksen tehtäviin kuuluu vesihuoltolain perusteella yhdyskunnan hulevesien poisjohtaminen. Laitoksen hulevesiviemärit ja muut viemäriverkostot ovat kuitenkin riittämättömiä runsaista sateista aiheutuvien vesimäärien johtamiseen. Suuri määrä hulevettä voi aiheuttaa tarpeen ohjuksutuksiin jätevesien puhdistuslaitoksilla. Suurten virtaamahuippujen tasaamiseksi ja hulevesien ohjaamiseksi hallitusti rakennetuilla alueilla tarvitaan viemäreiden lisäksi maanpäällisiä rakenteita ja tulvareittejä sekä näiden rakenteiden suunnittelua alueidenkäytön suunnittelun yhteydessä.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 17 päivänä syyskuuta 2008 työryhmän selvittämään vesihuoltolain ja siihen liittyvän lainsäädännön tarkistamistarpeet sekä valmistelemaan tarvittavat ehdotukset säädösmuutoksiksi. Ministeriö tarkisti työryhmän toimeksiantoa 13 päivänä heinäkuuta 2009. Työryhmän loppuraportti valmistui 17 päivänä kesäkuuta 2010 (MMM 2010:6).

Vesihuoltolain ja sen soveltamisen seurannan perusteella laissa on kehittämistarpeita. Esityksessä ehdotetaan useita säännösten muutoksia ja lisäyksiä. Ne kohdistuvat erityisesti vesihuollon toimintavarmuuteen, velvollisuuteen liittää kiinteistö vesihuoltolaitoksen verkostoon, vesihuoltolaitoksen talouden läpinäkyvyyteen sekä hulevesien hallintaan.

Hulevesien hallinnan järjestämisestä säädettäisiin maankäyttö- ja rakennuslaissa, johon ehdotetaan tätä tarkoittavia lisäyksiä.

Uudistuksilla parannetaan vesihuoltolaitosten toimintaedellytyksiä, vesihuoltolaitoksen asiakkaan asemaa sekä hulevesien kokonaisuus- ja hallintaa. Esitys on samalla myös osa sääntelykokonaisuutta, jonka tarkoituksena on pa-

rantaa varautumista sää- ja vesiolojen muutoksiin, erityisesti ääri-ilmiöistä aiheutuviin häiriötilanteisiin, ja edistää näin sopeutumista ilmastomuutokseen.

Ehdotus hallituksen esitykseksi eduskunnalle vesihuoltolainsäädännön muuttamisesta oli lausuntokierroksella helmi-maaliskuussa 2013. Esitykseen on tehty lausuntopalautteen pohjalta joitakin muutoksia.

2 Nykytila

2.1 Suomen lainsäädäntö

Vesihuoltolaki

Vuonna 2001 voimaan tulleessa vesihuoltolaissa säädetään vesihuollon kehittamisestä, vesihuoltopalvelujen järjestämisestä, niistä huolehtimisesta sekä vesihuoltolaitoksen ja sen asiakkaan välisestä suhteesta. Vesihuollolla tarkoitetaan vedenhankintaa eli veden johtamista, käsittelyä ja toimittamista talousvetenä käytettäväksi sekä viemäröintiä eli jäteveden, huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamista ja käsittelyä.

Vesihuoltolain tavoitteena on turvata sellainen vesihuolto, että kohtuullisin kustannuksin on saatavissa riittävästi terveydellisesti ja muutenkin moitteetonta talousvettä sekä terveyden- ja ympäristönsuojelun kannalta asianmukainen viemäröinti. Lakia sovelletaan asutuksen vesihuoltoon sekä asutukseen rinnastuvan elinkeino- ja vapaaajantoiminnan vesihuoltoon.

Vesihuoltolain mukaan vastuu vesihuollon järjestämisestä on kiinteistön omistajalla tai haltijalla tai kunnalla. Kunta kehittää vesihuoltoa alueellaan yhdyskuntakehitystä vastaavasti ja järjestää vesihuollon, jos suurehkon asukasjoukon tarve tai terveydelliset tai ympäristönsuojelulliset syyt sitä vaativat. Kunta hyväksyy alueellaan toimiville vesihuoltolaitoksille toiminta-alueet, joilla kiinteistöjen liittäminen laitoksen vesijohtoon tai viemäriin on tarpeen asutuksen tai vesihuollon kannalta asutukseen rinnastuvan elinkeino- ja vapaaajantoiminnan määrän tai laadun vuoksi. Vesihuoltolaitoksen tulee voida huolehtia toiminta-alueen vesihuollosta taloudellisesti sekä asianmukaisesti. Jos kunta ei ole vastuussa vesihuollon järjestämisestä,

vastaa kiinteistön omistaja tai haltija kiinteistönsä vesihuollosta.

Ympäristönsuojelulain ja vesihuoltolain nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa yhdyskuntajätevesistä (888/2006) säädetään vesihuoltolaitoksen jätevesiviemärin piiriin saatettavista alueista. Asetuksen mukaisesti taajamat on sisällytettävä vesihuoltolaissa tarkoitettuihin vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen jätevesiviemäriverkoston piiriin saatettaviin alueisiin.

Vesihuoltolaitos huolehtii vesihuollosta toiminta-alueella, jonka kunta on sille hyväksynyt. Huolehtiminen tapahtuu yhdyskuntakehitystä vastaavasti ja kunnan tekemän toiminta-aluepäätöksen mukaisesti. Vesihuoltolaitos vastaa, että sen toimittama talousvesi täyttää terveydensuojelulaissa (763/1994) asetetut vaatimukset. Laitos tarkkailee käyttämänsä raakaveden määrää ja laatua sekä veden hävikkiä laitoksen verkostossa. Vesihuoltolaitos myös tiedottaa toimittamansa talousveden laadusta, jäteveden puhdistuksen tasosta sekä vesihuollon maksujen määräytymisperusteista.

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella oleva kiinteistö liitetään laitoksen vesijohtoon ja jätevesiviemäriin sekä huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamista varten tarkoitettuun viemäriin. Kiinteistön omistaja tai haltija voi saada vapautuksen liittämismaksusta vain laissa säädettyjen vesihuoltolaitoksen toimintaan ja kiinteistökohtaiseen vesihuoltoon liittyvien edellytysten täyttyessä. Vesihuoltolaitos määrittää jokaista verkostoonsa liitettävää kiinteistöä varten liittämiskohdat kiinteistön välittömästä läheisyydestä. Kiinteistön omistaja tai haltija vastaa vesihuoltolaitteistosta liittämiskohtaan saakka. Vesihuoltolaitos ja asiakas tekevät yksityisoikeudellisen sopimuksen kirjallisesti tai sähköisesti kiinteistön liittämisestä vesihuoltolaitoksen verkostoon sekä laitoksen palvelujen toimittamisesta ja käyttämisestä.

Vesihuoltolaitos perii asiakkailtaan vesihuollosta veden määrään sekä jäteveden määrään ja laatuun perustuvaa käyttömaksua. Lisäksi se voi periä liittymismaksun, perusmaksun sekä muita maksuja vesihuoltopalveluistaan. Maksuille asetetaan vesihuoltolaissa tarkentavia vaatimuksia. Ensinnäkin maksuilla tulee voida kattaa vesihuoltolaitoksen in-

vestoinnit ja kustannukset. Toiseksi maksuihin voi sisältyä enintään kohtuullinen tuotto pääomalle. Kolmanneksi maksujen tulee olla kohtuulliset ja tasapuoliset.

Vesihuoltolaissa säädetään vesihuoltolaitoksen asiakkaan suojasta laitoksen palvelujen jatkuvuuden ja hyvän laadun turvaamiseksi. Vesihuoltolaitos voi keskeyttää vesihuollon palvelun vain asiakkaan olennaisen laiminlyönnin perusteella. Jos kysymys ei ole välitöntä vaaraa tai huomattavaa haittaa aiheuttavasta tilanteesta, keskeytys voi alkaa aikaisintaan viiden viikon kuluttua siitä ajankohdasta, kun laitos on ilmoittanut asiakkaalle keskeyttämisen uhkasta. Jos vesihuollossa on virhe, on asiakas oikeutettu hinnanalennukseen. Vesihuoltolaitos korvaa myös vesihuollon virheestä aiheutuvan omaisuusvahingon ja asiakkaalle aiheutuvan taloudellisen vahingon. Jos asiakas on kuluttajansuojalainsäädännössä tarkoitettu kuluttaja, laissa säädetystä asiakkaan suojasta ei voi poiketa hänen vahingokseen. Jos asiakas ei ole kuluttaja, suurinta osaa asiakkaan suojaksi annettusta sääntelystä sovelletaan vain, kun muuta ei ole sovittu.

Vesihuoltolain mukaisia valvontaviranomaisia ovat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kunnan terveydensuojeluviranomainen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Valvontaviranomainen voi kieltää jatkamasta tai toistamasta vesihuoltolain vastaista menettelyä tai määrätä täyttämään lain mukaiset velvoitteet. Se voi myös tehostaa kieltoa tai määräystä uhkasakolla. Jos kunta on laiminlyönyt vesihuollon järjestämisen, voi asianosainen tai asiassa yleistä etua valvova viranomainen saattaa valvontasian vireille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa.

Maankäyttö- ja rakennuslaki

Maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) ja sen nojalla annetussa maankäyttö- ja rakennusasetuksessa (895/1999) säädetään alueiden suunnittelusta, rakentamisesta ja käytöstä. Vesihuolto ja sen järjestäminen kytkeytyvät monilla tavoin maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen sääntelyyn. Alueiden käytön suunnittelussa ja rakentamisessa tulee esimerkiksi ottaa vesihuollon järjestäminen

huomioon, vesihuollon tarpeet vaikuttavat lain mukaiseen suunnittelutarpeeseen ja vesihuoltolaitosten rakennukset sekä rakennelmat tarvitsevat yleensä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen rakennusluvan.

Vesihuollon järjestämisen huomioon ottamisesta maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa kaavoituksessa säädetään yleis- ja asemakaavan sisältövaatimuksissa sekä ranta-alueiden kaavoituksen erityissäännöksissä. Myös rakennusjärjestyksen määräykset voivat kohdistua vesihuollon järjestämiseen. Vesihuollon järjestämisen edellytykset on otettava huomioon uusia rakennuslupia myönnettäessä. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan rakennusluvan myöntämisen edellytyksenä on, että vedensaanti ja jätevedet voidaan hoitaa tyydyttävästi ja ilman haittaa ympäristölle. Laissa on lisäksi yhdyskuntateknisten laitteiden sijoittamisesta säännöksiä, joita sovelletaan myös vesihuoltolaitoksen vesijohtoihin ja viemäreihin.

Maankäyttö- ja rakennuslaissa on säännöksiä, joita voidaan soveltaa hulevesien hallinnassa. Valtioneuvoston hyväksymien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VnP valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 30.11.2000) mukaan yleis- ja asemakaavoituksessa on varauduttava lisääntyviin myrskyihin, rankkasateisiin ja taajamatulviin. Hulevesien johtamisen huomioon ottamisesta säädetään muun muassa kaavoitussäännöksissä, katualueen ja yleisen alueen suunnittelusäännöksissä sekä rakentamiseen liittyvissä säännöksissä. Kuivatus- ja sadevesien johtaminen on käytävä ilmi katusuunnitelmasta sekä tarvittaessa myös puistosuunnitelmasta ja muista yleisten alueiden suunnitelmista, joiden mukaisesti kunta rakentaa kadun tai toteuttaa muun yleisen alueen.

Kunta voi ohjata kiinteistökohtaista hulevesien hallintaa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten kaavamääräysten, rakennusjärjestyksen ja rakennuslupamääräysten avulla. Jos rakennuspaikkana olevalla kiinteistöllä tai yleisellä alueella suoritetaan luonnollista vedenjuoksua muuttavia toimenpiteitä, on kiinteistön omistajan tai haltijan huolehdittava siitä, ettei toimenpiteistä aiheudu huomattavaa haittaa naapurille. Maankäyttö- ja rakennuslaissa on myös säännökset ojan sijoittamisesta asemakaava-alueelle, ja hulevesien

hallintaa kiinteistöillä voidaan edistää yhteisjärjestelyin ja rasittein. Lisäksi ympäristöministeriön asetuksessa rakentamisen valvonnasta ja teknisestä tarkastuksesta (Suomen rakentamismääräyskokoelma A1, 2006) säädetään rakennuspaikan sadevesien johtamisesta rakennuspaikalta.

Rakentamisessa on noudatettava maankäyttö- ja rakennuslaissa asetettuja teknisiä vaatimuksia hulevesien hallintaan liittyen. Myös ympäristöministeriön asetuksissa on teknisiä säännöksiä liittyen vesien johtamiseen kiinteistöillä (Suomen rakentamismääräyskokoelman osa C2 (1998), Kosteus ja osa D1 (2007, 2010), Kiinteistöjen vesi- ja viemäri-laitteistot).

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen luvan tarvitsevilla hankkeissa osoitetaan asemapiirroksessa erikseen merkinnöin hulevesien hallinnan suunta kiinteistöillä. Lupasiakirjoissa ilmaistaan myös korkeus, jossa kiinteistön maapinnan tulee olla suhteessa meren pintaan.

Laki vesihuollon tukemisesta

Vesihuollon tukemisesta annetussa laissa (686/2004) säädetään vesihuollon tukemisesta valtion talousarviossa tätä varten myönnettävillä määrärahoilla. Vesihuoltoa tuetaan yleensä myöntämällä avustusta vesihuolto-toimenpiteisiin, joskus myös toteuttamalla toimenpide valtion työnä. Tukea voidaan myöntää vesihuoltolaissa tarkoitetulle vesihuoltolaitokselle, muulle vesihuoltoyhtymälle tai -yhteisölle, kuntayhtymälle tai kunnalle. Vesihuoltoavustusta on mahdollista myöntää rajoitetuin edellytyksin myös rakennetun kiinteistön omistajalle tai haltijalle.

Tuettavan toimenpiteen on palveltava asutuksen tai siihen rinnastuvan elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnan vedenhankintaa tai jäteveden poisjohtamista ja käsittelyä. Toimenpiteen tarkoituksena tulee olla alueellisen yhteistyön aikaansaaminen vesihuollossa, vesihuollon turvaaminen erityistilanteissa, vesihuoltolain mukaisen vesihuollon aikaansaaminen maaseutuyhteiskunnissa ja haja-asutusalueilla tai pinta- tai pohjavesien pilaantumisen ehkäiseminen tai niiden tilan parantaminen. Vesihuoltoavustusta voidaan myöntää myös rakennetun kiinteistön omista-

jalle tai haltijalle kiinteistön liittämiseksi vesihuoltoverkostoon, jos tästä aiheutuisi muutoin poikkeuksellisen suuret kustannukset.

Vesihuoltotoimenpiteen tukemisen yleisenä edellytyksenä on, että toimenpiteen toteuttaminen on tarpeen taloudellisista, terveydellisistä, ympäristönsuojelullisista tai muista vastaavista syistä. Lisäksi toimenpidettä varten tulee olla laadittu suunnitelma ja toimenpiteen kustannusten on oltava kohtuulliset sillä saavutettaviin hyötyihin nähden. Tukemisen yhteydessä tulee kiinnittää huomiota sekä vedenhankintaan että jätevesien poisjohtamiseen ja käsittelyyn. Vesihuoltolaissa tarkoitetuilla vesihuollon maksuilla ei tule kattaa niitä kustannuksia, joita varten tukea myönnetään.

Vesihuoltoavustuksella voidaan kattaa vesihuoltotoimenpiteiden suunnittelun ja toteuttamisen sekä toimenpiteitä palvelevien selvitysten kustannuksia. Avustusta ei voida käyttää vesihuoltolaitteistojen ylläpitokustannuksiin. Pääsääntönä on, että vesihuoltoavustuksen osuus voi olla enintään 30 prosenttia kustannuksista.

Terveydensuojelulaki

Terveydensuojelulaissa säädetään talousvettä toimittavista laitoksista, talousveden laadusta ja valvonnasta sekä varautumisesta talousveden laatua uhkaaviin erityistilanteisiin. Lain tarkoituksena on väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen sekä elinympäristössä mahdollisesti terveyshaittaa aiheuttavien tekijöiden ehkäisy, vähentäminen ja poistaminen.

Terveydensuojelulaissa talousvedellä tarkoitetaan eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta vettä, joka on tarkoitettu juomavedeksi, ruoan valmistukseen tai muihin kotitaloustarkoituksiin tai jota käytetään elintarvikkeiden valmistukseen, jalostukseen, säilytykseen tai markkinoille saattamiseen. Talousvetenä käytettävän veden on oltava terveydelle haitatonta ja käyttötarkoitukseensa soveltuvaa. Vedenottamo ja talousvettä toimittava laitos on suunniteltava, sijoitettava sekä rakennettava ja sitä on hoidettava siten, että talousvesi täyttää terveydelliset laatuvaatimukset.

Kunnan terveydensuojeluviranomainen valvoo talousvettä toimittavan laitoksen ve-

den laatua. Laitoksen on haettava siltä toimintansa hyväksymistä ennen sen aloittamista, olennaista laajentamista tai muuttamista tai talousveden laadun kannalta olennaisia muutoksia. Kunnan terveydensuojeluviranomaisella on oikeus antaa toiminnanharjoittajalle veden laadun tarkkailuvelvoitteita tai määräyksiä talousveden käsittelystä tai veden käytöstä, jos ne ovat tarpeen veden laadun kannalta tai terveyshaitan ehkäisemiseksi. Jäteveden johtaminen ja puhdistus sekä viemärin suunnittelu, sijoittaminen, rakentaminen ja kunnossapito on tehtävä siten, ettei niistä aiheudu terveyshaittaa.

Jos talousvesi aiheuttaa tai sen epäillään aiheuttavan epidemian, on talousvettä toimittavan laitoksen ilmoitettava tästä välittömästi kunnan terveydensuojeluviranomaiselle ja ryhdyttävä toimenpiteisiin talousveden laadun parantamiseksi. Terveydensuojeluviranomainen ryhtyy saamiensa tietojen perusteella viipymättä toimenpiteisiin taudin leviämisen ehkäisemiseksi. Yli 50 henkilön tarpeisiin tai yli 10 m³ talousvettä päivässä toimittavassa laitoksessa talousveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekevillä tulee olla Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviran antama todistus.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen on terveydensuojelulain mukaisesti laadittava suunnitelma talousveden laadun turvaamiseksi onnettomuuksissa tai vastaavissa muissa erityistilanteissa. Lisäksi kunnan terveydensuojeluviranomaisen on yhteistyössä muiden viranomaisten ja laitosten kanssa ennakolta varauduttava erityistilanteiden aiheuttamien terveyshaittojen ehkäisemiseksi, selvittämiseksi ja poistamiseksi tarvittaviin valmius- ja varotoimenpiteisiin.

Terveydensuojelulain nojalla annetussa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista (461/2000) säädetään, että vesihuoltolaitoksen käyttötarkkailuun tulee sisältyä riittävä raakaveden laadun seuranta veden käsittelyn asianmukaisuuden varmistamiseksi. Juomaveden valmistamiseen tarkoitettun pintaveden tarkkailusta on annettu valtioneuvoston päätös (366/1994), jonka mukaisesti pintavettä johtavan laitoksen on tarkkailtava otettavan veden laatua erityisen tarkkailuohjelman mukaisesti.

Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä

Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) tavoitteena on suojella, parantaa ja ennallistaa vesiä ja Itämeren. Vesienhoidon järjestämisen tarkoituksena on ottaa vesien laadun lisäksi huomioon muun muassa vesipalvelut ja niiden taloudellinen selvitys. Laissa ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa vesienhoidon järjestämisestä (1040/2006) säädetään esimerkiksi pinta- ja pohjavesien seurannasta sekä vedenkäytön taloudellisesta selvityksestä.

Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisesti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kerää tarpeelliset tiedot talousveden ottoon tarkoitetuista alueista, järjestää vesien seurannan ja laatii vesien seurantaohjelman. Se järjestää pinta- ja pohjavesien seurannan niin, että vesien tilasta saadaan yhtenäinen ja monipuolinen kokonaiskuva. Seurantaohjelmaa laatiessaan keskus ottaa soveltuvilta osin huomioon toiminnanharjoittajalle muun lain nojalla kuuluvan tarkkailun. Viranomaisten ja julkisia palveluja tarjoavien laitosten on annettava sille maksettua hallussaan olevia tarpeellisia tietoja vesienhoitosuunnitelman laatimiseksi.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus laatii vedenkäytön taloudelliset selvitykset. Vesienhoidon järjestämisestä annetun asetuksen mukaan selvityksessä esitetään veden käyttötarkoituksen taloudellisen merkittävyyden arviointi, veden hankinnan ja tarpeen pitkän aikavälin ennusteet, vesipalvelujen taloudellinen selvitys sekä vedenkäytön kustannustehokkaimmat yhdistelmät. Vesipalvelujen taloudellinen selvitys sisältää laskelmat kustannusten kattamisen periaatteen huomioon ottamisesta vesipalveluissa.

Laki tulvariskien hallinnasta

Tulvariskien hallinnasta annetun lain (620/2010) tavoitteena on vähentää tulvariskejä, ehkäistä ja lieventää tulvista aiheutuvia vahingollisia seurauksia ja edistää varautumista tulviin. Tulvalla tarkoitetaan myös huivesien kertymisestä aiheutuvaa maan tila-

päistä peittymistä vedellä. Tulvariskien hallinnan suunnittelu palvelee muun ohella tulvista vesihuollolle aiheutuvien riskien hallintaa.

Tulvariskit arvioidaan ensin alustavasti. Arvioinnin perusteella nimetään merkittävät tulvariskialueet. Näille alueille laaditaan tulvavaara- sekä tulvariskikartat kuvaamaan tulvien leviämisalueita ja tulvista mahdollisesti aiheutuvia vahingollisia seurauksia. Vesistöalueille ja merenrannikon alueille laaditaan tulvariskien hallintasuunnitelmat, joissa esitetään tulvariskien hallinnan tavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi.

Tulvariskien hallinnasta annetun lain perusteella kunta tekee alustavan arvioinnin hulevesitulvista aiheutuvista tulvariskeistä, nimeää hulevesitulvien merkittävät tulvariskialueet ja laatii alueille tulvavaarakartat ja tulvariskikartat. Kunta laatii ja hyväksyy hulevesitulvan vuoksi merkittäväksi tulvariskialueeksi nimetyille alueelle tulvariskien hallintasuunnitelman.

Vesilaki

Vesilaissa (587/2011) säädetään muun ohella edellytyksistä pintaveden, pohjaveden ja tekopohjaveden ottamiseen. Laissa on säännökset veden ottamisesta omalta tai toisen alueelta, veden ottamistarpeiden yhteensovittamisesta, vesijohdon ja laitteistojen sijoittamisesta sekä vedenottamon suoja-alueesta. Vesilain ojitamissäännöksiä sovelletaan myös jäteveden johtamiseen siten, kuin ympäristönsuojelulaissa (86/2000) säädetään. Lupajärjestelmällä on vesilaissa keskeinen asema.

Vesilain lupajärjestelmä perustuu luvanvaraisuuden yleiseen sääntelyyn ja aina luvanvaraisten vesitaloushankkeiden luetteloon. Vesilain mukainen lupa on haettava kaikille toiminnoille, jotka saattavat muuttaa vesistöä, vesiympäristöä tai pohjavettä siten, että muutoksesta aiheutuu tiettyjä haittoja yleisille tai yksityisille eduille. Aina luvanvaraista on muun muassa veden ottaminen vesihuoltolaitoksen tai sille vettä toimittavan tarpeisiin tai siirrettäväksi muualla käytettäväksi. Pohjaveden ottamiselle tai pohjaveteen vaikuttavalle toimenpiteelle tarvitaan käyttötarvikekoituksesta riippumatta vesilain mukainen

lupa, kun otettava tai pohjavesiesiintymästä poistuva määrä on yli 250 m³/vrk.

Veden ottamiseen myönnetään lupa, jos hanke ei sanottavasti loukkaa yleistä tai yksityistä etua tai jos hankkeesta saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä koituviin menetyksiin. Hakijalla on oltava tai hänelle on voitava vesilain perusteella myöntää oikeus hankkeen edellyttämiin alueisiin. Lupaa ei kuitenkaan voida myöntää, jos hanke aiheuttaa vesilaissa tarkoitettuja huomattavia menetyksiä kuten huomattavia vahingollisia muutoksia vesiluonnossa tai sen toiminnassa.

Kun veden ottamista koskevaa vesilain mukaista lupa-asiaa ratkaistaan, on vesiesiintymään kohdistuvat veden ottamistarpeet tarvittaessa sovittava yhteen. Jos vettä ei riitä käytettäväksi kaikkiin tarpeisiin, on etusijajärjestyksessä ensimmäisenä veden ottaminen tavanomaista kiinteistökohtaista käyttöä varten ottamispaikan lähistössä ja tämän jälkeen veden ottaminen yhdyskunnan vesihuoltoa varten paikkakunnalla. Etusijajärjestyksessä kolmansina ovat veden ottaminen käytettäväksi paikkakunnalla sekä veden ottaminen paikkakunnan ulkopuolisen yhdyskunnan vesihuoltoa varten.

Vesilain mukaisessa lupapäätöksessä annetaan lupamääräykset muun muassa vesistön ja pohjavesiesiintymän tilan säilyttämistä varten tarpeellisista toimenpiteistä ja laitteista. Tarvittaessa määrätään luvanhaltija tarkkailemaan hankkeen toteuttamista ja vaikutuksia. Päätöksessä on määrättävä veden ottamisen tarkoitus, ottamispaikka ja veden ottamisen enimmäismäärä. Luvassa annetaan myös määräykset veden johtamiseksi tarpeellisten rakenteiden tai ottamon sijoituspaikasta, vedenottomäärien seuraamisesta ja vesihuollon turvaamisesta vedenhankinnan erityistilanteissa.

Poikkeuksena vesilain yleiseen sääntelyyn voidaan vedenottoon myöntää lupa ilman määräystä ajasta, jonka kuluessa ottaminen on aloitettava, jos tämä on tarpeen yhdyskunnan häiriöttömän vesihuollon turvaamiseksi. Samasta tai muusta tähän verrattavasta painavasta syystä saa vedenottoluvan haltija vedenhankinnan erityistilanteissa ilman lupaviranomaisen lupaa toimittaa tilapäisesti vettä muuhunkin kuin luvassa tarkoitettuun käyttöön.

Aluehallintovirasto voi määrätä pinta- tai pohjaveden ottamon ympärillä olevan alueen suoja-alueeksi, jos alueen käyttöä on tarpeen rajoittaa veden laadun tai vesiesiintymän antoisuuden turvaamiseksi. Suoja-aluepäätöksessä annetaan vedenoton turvaamiseksi tarpeelliset määräykset, joista toiselle aiheutuva edunmenetys on vedenottamon omistajan tai haltijan korvattava.

Vesihuollon kannalta on merkityksellistä, että vesialueen omistaja ei voi estää muita ottamasta pintavettä eikä maa-alueen omistaja voi estää muita ottamasta pohjavettä alueeltaan. Omistaja on oikeutettu hyvitykseen ottamisen aiheuttamasta vahingosta, haitasta ja muusta edunmenetyksestä, mutta otetusta vesiaineesta ei suoriteta omistajalle tai muullekaan taholle korvausta.

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella voivat tulla sovellettaviksi vesilain ojitussäännökset. Jos vesihuoltolaitoksen viemärin tarkoituksena on sade- tai kuivatusveden johtaminen, sitä pidetään vesilaissa tarkoitettuna ojana. Jos tällaisessa viemärissä johdetaan vettä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueelta sen ulkopuolelle, on aluetta tai sen osaa käsiteltävä kuivatusalueen erillisenä osittelualueena. Hyödyn saajaksi katsotaan tällöin vesihuoltolaitos. Vesilain ojitussäännökset tulevat sovellettaviksi eräissä tilanteissa myös asemakaava-alueella esimerkiksi, jos kiinteistölle on tarpeen tehdä oja tai johtaa vettä toisen ojaan.

Ympäristönsuojelulaki

Ympäristönsuojelulaissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa säädetään jätevesistä aiheutuvan pilaantumisen ehkäisemisestä. Sääntely ulottuu sekä laitoksessa että yksittäisellä kiinteistöllä toteutettavaan jätevesien käsittelyyn. Laissa on säännökset muun muassa jätevesien yleisestä puhdistamisvelvollisuudesta, ympäristöluvan myöntämisen edellytyksistä jätevesien johtamiselle, lupaan sisällytettävistä määräyksistä ja velvoitteista, pohjaveden pilaamiskiellosta sekä pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamisvelvollisuudesta.

Jos kiinteistöä ei ole liitetty vesihuoltolaitoksen viemäriin eikä toimintaan tarvita ympäristölupaa, jätevedet on ympäristönsuojelu-

lain nojalla johdettava ja käsiteltävä siten, ettei niistä aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa. Tätä tarkoitusta varten kiinteistöllä on oltava jätevesien käsittelyjärjestelmä. Valtioneuvoston asetuksessa talousjätevesien käsittelystä vesihuoltolaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (209/2011) säädetään tarkemmin jätevesien käsittelyvaatimuksista ja käsittelyjärjestelmistä. Kunnanvaltuusto voi antaa ympäristöön johdettavien jätevesien enimmäiskuormituksesta ympäristönsuojelumääräyksiä, jolloin niiden kattamilla alueilla sovelletaan ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua jätevesien puhdistustasoa ankarampia puhdistusvaatimuksia.

Jätevesien johtamisen luvanvaraisuudesta säädetään ympäristönsuojelulaissa ja ympäristönsuojeluasetuksessa (169/2000). Lain mukaan ympäristölupa on oltava ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan ja esimerkiksi sellaiseen jätevesien johtamiseen, josta saattaa aiheutua ojan, lähteen tai vesilaissa tarkoitettun noron pilaantumista. Ympäristönsuojeluasetuksessa säädetään, että jätevesien käsittelyyn on oltava ympäristölupa, jos kysymys on puhdistamosta, joka on tarkoitettu asukasvastineluvultaan vähintään 100 henkilön jätevesien käsittelemiseen, tai jos kysymys on vähintään 100 henkilön asumisjätevesien johtamisesta muualle kuin yleiseen viemäriin.

Ympäristöluvassa annetaan tarpeelliset määräykset muun muassa tarkkailusta. Vesiin kohdistuvien vaikutusten tarkkailumääräystä annettaessa otetaan ympäristönsuojelulain mukaan huomioon, mitä vesienhoidon järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettussa vesien tilan seurantaohjelmassa on pidetty tarpeellisena seurannan järjestämiseksi, ja tarkkailun tietoja voidaan käyttää tässä seurannassa. Jos teollisuusjätevedtä johdetaan yhdyskunnan jätevedenpuhdistamolle, määrätään ympäristöluvassa tarvittaessa jätevesien esikäsittelystä.

Ympäristönsuojelulain ja vesihuoltolain nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa yhdyskuntajätevesistä täsmennetään vaatimuksia, joita ympäristölupaa tarvitsevalle yhdyskuntajätevesien käsittelylle ja johtamiselle asetetaan. Sen perusteella jätevesiviemärien suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpidossa on otettava huomioon jäteveden

käsittelyvaatimukset sekä käytettävä parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Huomiota on erityisesti kiinnitettävä yhdyskuntajätevesien määrään ja ominaisuuksiin, vuotojen estämiseen ja ylivuotovesistä aiheutuvan vesien pilaantumisen rajoittamiseen. Yhdyskuntajätevesien käsittelyvaatimukset yksilöidään ase- tuksen liitteessä.

Pohjaveden pilaamiskiellosta säädetään ympäristönsuojelulaissa erikseen. Säännök- sen mukaisesti ainetta tai energiaa ei saa panna tai johtaa sellaiseen paikkaan tai käsi- tellä siten, että tärkeällä tai muulla veden- hankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesi- alueella pohjavesi voi käydä terveydelle va- aralliseksi tai sen laatu muutoin olennaisesti huonontua tai toisen kiinteistöllä oleva poh- javesi voi käydä terveydelle vaaralliseksi tai kelpaamattomaksi tarkoitukseen, johon sitä voitaisiin käyttää tai toimenpide vaikuttamal- la pohjaveden laatuun muutoin saattaa louka- ta yleistä tai toisen yksityistä etua.

Kuluttajansuojalaki

Kuluttajansuojalaissa (38/1978) säädetään kulutushyödykkeiden tarjonnasta, myynnistä ja muusta markkinoinnista elinkeinonharjoit- tajilta kuluttajille. Kulutushyödykkeellä tar- koitetaan tavaroita, palveluksia sekä muita hyödykkeitä ja etuuksia, joita tarjotaan luon- nollisille henkilöille tai joita tällaiset henkilöt olennaisessa määrässä hankkivat yksityistä talouttaan varten. Kuluttaja on luonnollinen henkilö, joka hankkii kulutushyödykkeen pääasiassa muuhun tarkoitukseen kuin har- joittamaansa elinkeinotoimintaa varten, ja elinkeinonharjoittaja luonnollinen henkilö tai yksityinen tai julkinen oikeushenkilö, joka taloudellista hyötyä saadakseen ammattimai- sesti pitää kaupan, myy tai muutoin tarjoaa kulutushyödykkeitä vastiketta vastaan han- kittaviksi. Kuluttajansuojalakiä sovelletaan myös vesihuoltolaitoksen ja laitoksen asiaka- na olevan kuluttajan väliseen suhteeseen. Vesihuoltolaitoksen ja asunto-osakeyhtiön suhde ei sisälly lain soveltamisalaan.

Kuluttajansuojalain mukaan elinkeinonhar- joittaja ei saa käyttää kulutushyödykkeitä tar- jotessaan sopimusehtoa, jota kulutushyödyk- keen hinta ja muut asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen on pidettävä kuluttajien

kannalta kohtuuttomana. Myöskään elinkei- nonharjoittajien yhteenliittymän kulutushyö- dykesopimuksia varten laatimien sopimuseh- tojen tai ehdoista antamien suositusten tai oh- jeiden ei tule johtaa kuluttajien kannalta koh- tuuttomien ehtojen käyttämiseen. Kuluttajan- suojalaissa ei ole erityisiä säännöksiä välttä- mättömyyspalvelujen kuten vesihuollon käyttäjänä olevan kuluttajan oikeudellisesta asemasta.

Kilpailulaki

Kilpailulaissa (948/2011) säädetään muun muassa määrävän markkina-aseman väärin- käytön kiellosta. Määrävä markkina-asema on elinkeinonharjoittajalla, jolla on tietyllä alueella yksinoikeus tai muu sellainen mää- rävä asema, että se merkittävästi ohjaa hyö- dykkeen hintatasoa tai toimitusehtoja taikka vastaavalla muulla tavalla vaikuttaa kilpailu- olosuhteisiin tietyllä tuotanto- tai jakelupor- taalla. Elinkeinonharjoittaja on luonnollinen henkilö tai yksityinen tai julkinen oikeushen- kilö, joka harjoittaa taloudellista toimintaa. Vesihuoltolaitos on kilpailulaissa tarkoitetus- sa määrävässä markkina-asemassa toiminta- alueellaan.

Kilpailulain mukaan yhden tai useamman elinkeinonharjoittajan tai elinkeinonharjoitta- jien yhteenliittymän määrävän markkina- aseman väärinkäyttö on kiellettyä. Väärin- käyttöä voi olla esimerkiksi kohtuuttomien osto- tai myyntihintojen taikka muiden koh- tuuttomien kauppaehtojen suora tai välillinen määrääminen.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto selvittää kilpai- lunrajoituksia ja niiden vaikutuksia. Jos vi- rasto katsoo elinkeinonharjoittajan rajoitta- van kilpailua käyttämällä esimerkiksi mää- rävää markkina-asemaa väärin, ryhtyy se toimenpiteisiin kilpailunrajoituksen tai sen vahingollisten vaikutusten poistamiseksi.

Kilpailulain perusteella Kilpailu- ja kulut- tajaviraston tulee ensisijaisesti neuvottelu- teitse pyrkiä poistamaan esimerkiksi kunnan tai kuntayhtymän tai niiden määräysvaltaan kuuluvan yksikön harjoittaman taloudellisen toiminnan menettely tai rakenne, joka tava- roiden tai palvelujen tarjonnassa vääristää terveen ja toimivan kilpailun edellytyksiä markkinoilla, estää terveen ja toimivan ta-

loudellisen kilpailun syntymistä tai kehittymistä tai on ristiriidassa markkinaperusteisen hinnoittelun vaatimuksen kanssa. Jos neuvottelu ei johda tulokseen, tulee viraston kieltää käyttämästä menettelyä tai toiminnan rakennetta tai asettaa sen jatkamisen edellytykseksi tasapuoliset toimintaedellytykset markkinoilla varmistavat velvoitteet.

Kuntalaki

Kuntalaissa säädetään muun ohella kuntien tehtävistä ja kunnan toiminnasta kilpailutilanteessa markkinoilla. Kunta hoitaa itsehallinnon nojalla itselleen ottamansa ja sille laissa säädettyt tehtävät. Se hoitaa tehtävät itse tai yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa ja voi hankkia tehtävien hoidon edellyttämiä palveluja myös muilta palvelujen tuottajilta.

Kuntalain perusteella kunnan on annettava kilpailutilanteessa markkinoilla hoitamansa tehtävä osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi. Tätä yhtiöittämisvelvollisuutta ei kuitenkaan ole esimerkiksi silloin, jos toiminta perustuu lakiin perustuvaan monopoliasemaan tai muodostaa luonnollisen monopolin tai tuottaa välittömästi näihin liittyviä palveluja. Kunta voi hoitaa omana toimintanaan yhtiöittämisvelvoitteen piirissä olevaa tehtävää muun muassa, jos toiminnan on katsottava olevan vähäistä.

Valmiuslaki

Valmiuslaissa (1552/2011) säädetään viranomaisten toimivaltuuksista poikkeusolojen aikana sekä viranomaisten varautumisesta poikkeusoloihin. Poikkeusoloilla tarkoitetaan esimerkiksi erityisen vakavaa suuronnettomutta ja sen välitöntä jälkitilaa.

Valmiuslain mukaan esimerkiksi kuntien, kuntayhtymien ja muiden kuntien yhteenliittymien tulee varautua poikkeusoloihin. Niiden tulee varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa valmiussuunnitelmin, poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä.

Valmiuslaissa säädetään erikseen vedenhankinnan turvaamisesta poikkeusoloissa.

Maa- ja metsätalousministeriö voi yhdyskuntien vesihuollon turvaamiseksi päätöksellään velvoittaa vesihuoltolaitoksen toimittamaan tai luovuttamaan vettä oman toiminta-alueensa ulkopuolisen vedentarpeen tyydyttämiseksi sekä muuttaa vesilakiin tai sen nojalla myönnettyyn lupaan perustuvaa vedento-oikeutta. Edellytyksenä on, että päätös on välttämätön kunnan tai suurehkon kulluttajajoukon vedensaannin turvaamiseksi tai muutoin yleiseltä kannalta merkittävän vesihuoltolaitoksen toiminnan turvaamiseksi tai muusta näihin verrattavasta painavasta syystä.

Pelastuslaki

Pelastuslaissa (379/2011) säädetään muun muassa onnettomuuksien ehkäisemisestä ja niihin varautumisesta. Laki sisältää säännökset kunnan vastuusta huolehtia alueellaan sammutusveden hankinnasta ja vesihuoltolaitoksen velvollisuudesta toimittaa sammutusvettä pelastuslaitoksen tarpeisiin. Pelastustoimen tehtäviä hoitaa pelastuslaitos. Kunnat vastaavat pelastustoimesta yhteistoiminnassa pelastustoimen alueilla.

Pelastuslain mukaan pelastuslaitoksen tulee tehdä sammutusvesisuunnitelma sammutusveden hankinnasta ja toimittamisesta yhteistyössä pelastustoimen alueeseen kuuluvien kuntien ja siellä toimintaa harjoittavien vesihuoltolaitosten sekä näille toimittavien vesilaitosten kanssa. Sammutusvesisuunnitelma laaditaan siten, että sammutusveden hankinta ja toimittaminen vastaavat laissa tarkoitettussa palvelutasopäätöksessä määriteltäviä onnettomuusuhkia. Palvelutasopäätöksessä selvitetään alueella esiintyvät uhat, arvioidaan niistä aiheutuvat riskit sekä määritellään toiminnan tavoitteet ja käytettävät voimavarat sekä palvelut ja niiden tasot. Päätökseen sisältyy myös suunnitelma palvelutason kehittamisestä.

Kunta huolehtii pelastuslain mukaan alueellaan sammutusveden hankinnasta pelastuslaitoksen tarpeisiin sammutusvesisuunnitelmassa määritellyllä tavalla. Kunnan tulee ottaa sammutusveden hankinta huomioon vesihuoltolaissa tarkoitettussa vesihuollon kehittämissuunnitelmassa sekä hyväksyessään vesihuoltolaitokselle toiminta-alueen.

Kunnan on myös huolehdittava sammutusvesisuunnitelmassa määriteltävistä sammutusveden ottoapaikoista luonnonvesilähteisiin. Kunnat voivat sopia, että sammutusveden hankinnasta huolehtii niiden sijaan alueen pelastustoimi.

Pelastuslain mukaan vesihuoltolaitoksen ja tälle vettä toimittavan vesilaitoksen on toimittava sammutusvettä vesijohtoverkostosta sammutusvesisuunnitelmassa määritellyllä tavalla pelastuslaitoksen tarpeisiin. Toimitamiseen kuuluu vedenhankinta ja johtaminen vesihuoltolaitoksen verkostoon kuuluviin paloposteihin ja sammutusvesiasemille samoin kuin palopostien ja sammutusvesiasemien kunnossapito ja huolto. Sammutusveden toimittamisesta aiheutuvien kustannusten jakamisen perusteista sovitaan sammutusvesisuunnitelmassa kunnan tai alueen pelastustoimen ja sammutusvettä toimittavan vesihuoltolaitoksen kesken.

2.2 Kansalliset strategiat

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia

Vuoden 2010 valtioneuvoston periaatepäätöksessä yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta käsitellään muun muassa elintärkeitä toimintoja, niiden turvaamista sekä kriisijohtamista. Strategia on valtioneuvoston ohjausasiakirja ministeriöille. Se perustuu laajaan sekä normaali- että poikkeusolot kattavaan turvallisuuskäsitykseen. Julkisen hallinnon viranomaisten lisäksi strategia yhtenäistää elinkeinoelämän varautumisen suunnittelun perusteita.

Vedenjakelu ja jätevesihuolto sisältyvät strategian mukaisesti yhdyskunnan toimivuuden kannalta keskeiseen yhdyskuntatekniikkaan. Strategiassa todetaan, että veden toimitushäiriöriskejä lisää vesihuoltoverkoston ikääntyminen ja sen korjausinvestoinneista tinkiminen. Pilaantunut talousvesi voi muodostaa laajoja paikallisia ongelmia väestön hyvinvoinnille, ja jätevesijärjestelmän toimimattomuus suurissa asutuskeskuksissa voi pahimmillaan johtaa laajoihin epidemioihin.

Vesihuolto ja talousveden laadun varmistaminen ovat tärkeitä perustarpeiden tyydyttämisen kannalta. Tavoitetilana on, että puh-

taan talousveden saatavuus sekä terveyden ja ympäristönsuojelun kannalta asianmukainen viemärointi sekä jätevesien käsittely turvataan ja että suurten asutuskeskusten, yhteiskunnan kannalta tärkeiden toimintojen sekä elintarviketuotannon vedensaanti varmistetaan. Strategiassa asetetaan päämääräksi, että vesihuollon varautumista kehitetään vesihuoltolainsäädäntöä tarkistamalla. Käytännön kehittämistoimenpiteet kohdistetaan muun muassa varautumissuunnitteluun mukaan lukien tilapäisen vedenjakelun järjestäminen.

Strategian linjauksia täsmennetään osaltaan puolustusvoimien verkkojulkaisussa Turvallinen Suomi – Tietoja Suomen kokonaisturvallisuudesta, jossa kiinnitetään huomiota vesihuollon riskien arviointiin, ennaltaehkäisyyn ja niihin varautumiseen sekä häiriöiden vaikutuksiin. Riskejä tulee tarkastella kokonaisuutena veden muodostumisalueelta jätevesien käsittelyyn asti. Niitä aiheutuu esimerkiksi rankkasateista syntyvistä taajamatulvista, kun viemäriverkostojen kapasiteetti ylittyy. Ilmaston lämmetessä sään ja vesiolojen ääri-ilmiöt yleistyvät. Vesihuollon häiriöiden vaikutuksia voidaan vähentää kohdekohtaisesti ja järjestelmällisesti muun muassa varautumissuunnittelun avulla ja erityisesti investoimalla varavedenottamoihin, yhdysvesijohtoihin, varaveden jakeluun, desinfiointiin sekä varavoimaan.

Vesitalousstrategia

Vuonna 2011 vahvistettu maa- ja metsätalousministeriön Vesitalousstrategia 2011–2020 suuntaa muun ohella vesihuoltoon liittyvien tehtävien hoitoa. Strategian avulla reagoidaan toimintaympäristön muutoksiin ja vastataan haasteisiin, joita etenkin ilmastonmuutokseen varautuminen aiheuttaa. Strategian yhtenä toiminta-ajatuksena on varautua turvallisuudelle, terveydelle ja ympäristölle aiheutuviin riskeihin.

Vesitalousstrategia jakaantuu neljään päämäärään ja niitä tukeviin toimintalinjoihin. Strategisina päämäärinä ovat varautuminen muuttuviin ilmasto- ja vesioloihin, vesien käytön ja hyvän tilan tavoitteiden yhteensovittaminen valuma-alueilla, asiakaslähtöiset ja kumppanuuksiin perustuvat toimintatavat

sekä kansainvälisesti kilpailukykyinen vesialan osaaminen Suomessa.

Vesihuollon kannalta varautuminen muutuviin ilmasto- ja vesioloihin tarkoittaa, että vesihuoltoratkaisut ovat toimintavarmoja ja energiatehokkaita. Vesihuollon toimitusvarmuutta häiriötilanteissa parannetaan verkostojen yhdistämisellä ja organisaatioiden koostamisella suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Haja-asutusalueilla vesihuoltoverkostojen laajentaminen suhteutetaan yhdyskuntarakenteen kehittämistavoitteisiin ja laajentamista punnitaan rakenteiden elinkaaritarkastelu huomioon ottaen.

Vesien käytön ja hyvän tilan tavoitteiden yhteensovittamiseksi tarvitaan muun muassa asianmukaista valumavesien hallintaa, vesihuollon riskien hallintaa sekä vesihuollon kehittämisen liittämistä alueiden käytön tavoitteisiin. Valumavesien hallinnassa tämä tarkoittaa vesienhoidon ja tulvariskien hallinnan tavoitteiden sekä luonnonmukaisten ratkaisujen huomioon ottamista. Erityisesti taajamien hulevesien hallinnassa edistetään maan pinnalla toteutettavia luonnonmukaisia menetelmiä ja pyritään samalla pienentämään tulvariskejä sekä parantamaan vesistöön johdettavien vesien laatua. Vesihuollon riskit pyritään hallitsemaan kattavasti. Alueiden käytön tavoitteiden tulisi ohjata vesihuoltoratkaisuja eikä päinvastoin.

Toimintatapojen asiakaslähtöisyys ja perustuminen kumppanuuksiin tarkoittaa vesihuollossa ensinnäkin sitä, että edistetään ostopalvelujen tarjontaa pienille vesihuoltolaitoksille. Toiseksi edistetään vesihuoltolaitosten yhdistymistä nykyistä suuremmiksi laitoiksi, jotta vesihuollon kustannusten kattaminen maksuilla toteutuisi. Valtion tukirahoitusta kohdennetaan erityisesti vuoden 2016 jälkeen vesihuollosta tulvariskien hallintaan ja vesistöjen hoitoon.

2.3 Euroopan unionin lainsäädäntö

Vesipolitiikan puitedirektiivi

Direktiivissä yhteisön vesipolitiikan puitteista (2000/60/EY, jäljempänä *vesipolitiikan puitedirektiivi*) säädetään Euroopan unionin vesilainsäädännön puitteista. Se on Suomessa saatettu voimaan lailla vesienhoidon ja me-

renhoidon järjestämisestä sekä eräillä muilla laeilla. Direktiivin avulla muun muassa suojellaan vesiekosysteemejä, edistetään kestävää vedenkäyttöä sekä turvataan hyvälaatuisen pinta- ja pohjaveden riittävä saanti kestävä, tasapainoista ja oikeudenmukaista käyttöä varten. Vesihuollon kannalta keskeistä on, että direktiivin perusteella on katettava vesipalveluista aiheutuvat kustannukset, mukaan lukien ympäristö- ja luonnonvarakustannukset, ja otettava tässä aiheuttamisperiaate huomioon. Jäsenvaltion on myös yksilöitävä juomaveden ottoon käytettävät vedet, huolehdittava niiden riittävästä suojelusta sekä järjestettävä vedenoton ja tekopohjaveden muodostamisen ennakkovalvonta.

Direktiivin perusteella veden hinnoittelupolitiikan on tarjottava käyttäjille riittävät kannustimet vesivarojen tehokkaaseen käyttöön. Veden käytön eri sektorien, jaoteltuna ainakin teollisuuteen, kotitalouksiin ja maatalouteen, tulee osallistua riittävästi vesipalveluista aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin ottaa huomioon kustannusten kattamisen sosiaaliset, ympäristöön kohdistuvat ja taloudelliset vaikutukset samoin kuin kysymyksessä olevan alueen tai alueiden maantieteelliset olot ja ilmasto-olot.

Direktiivin soveltamiseksi jäsenvaltiot muodostavat vesistöalueista vesipiirejä, jotka Suomen lainsäädännössä on nimetty vesienhoitoalueiksi. Jäsenvaltioiden tulee yksilöidä vesipiireissä vesimuodostumat, joista otetaan vettä ihmisten käyttöön enemmän kuin keskimäärin 10 m³ päivässä tai yli viidenkymmenen ihmisen tarpeisiin, sekä vesimuodostumat, jotka on tarkoitettu ottaa tällaiseen käyttöön. Sellaisia vesimuodostumia, joista otetaan vettä keskimäärin yli 100 m³ päivässä, on jäsenvaltioiden seurattava. Jäsenvaltiot voivat perustaa suojavyöhykkeitä yksilöityjä vesimuodostumia varten.

Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että kullekin vesipiirille eli vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaiselle vesienhoitoalueelle laaditaan toimenpideohjelma sekä hoitosuunnitelma. Toimenpideohjelman tulee sisältää muun muassa vedenoton ja tekopohjaveden muodostamisen ennakkovalvontatoimenpiteet sekä toimenpiteet, jotka ovat aiheellisia vesipalveluista ai-

heutuvien kustannusten kattamiseksi ja joilla edistetään tehokasta ja kestäväää vedenkäyttöä. Vesienhoitosuunnitelmassa on selostettava esimerkiksi kustannusten kattamisen täytäntöön panemiseksi suunnitellut ja käytännössä toteutetut toimenpiteet sekä veden käytön eri sektoreiden osallistuminen vesipalveluiden kustannusten kattamiseen.

Juomavesidirektiivi

Ihmisen käyttöön tarkoitettun veden laadusta annetun neuvoston direktiivin (98/83/EY, jäljempänä *juomavesidirektiivi*) tavoitteena on suojella ihmisten terveyttä ihmisten käyttöön tarkoitettun veden saastumisesta aiheutuvilta haitallisilta vaikutuksilta. Suomessa se on saatettu voimaan terveydensuojelulailta ja sen nojalla annetuilla asetuksilla. Direktiivin perusteella jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ihmisten käyttöön tarkoitettu vesi eli terveydensuojelulaisissa tarkoitettu talousvesi on terveellistä ja puhdasta, ja asetettava tässä tarkoituksessa arvot mikrobiologisille ja kemiallisille muuttujille ja osoitinmuuttujille. Kansallisten viranomaisten on myös laadittava talousvettä varten valvontaohjelmat.

Talousvesi on direktiivin perusteella juomavedeksi tai kotitaloustarkoituksiin tarkoitettua tai elintarvikeyrityksessä käytettävää vettä. Kaikkein pienimmät ja epäkaupalliset yksityiset laitokset voidaan jäsenvaltioissa jättää juomavesidirektiivin soveltamisen ulkopuolelle, mutta direktiivin vaatimuksia tulee soveltaa ainakin sellaisiin laitoksiin, jotka toimittavat vettä vähintään 10 m³ päivässä tai palvelevat vähintään 50 henkilöä tai jotka tarjoavat vettä osana kaupallista ja julkista toimintaa.

Vesihuoltolaitoksen toimittaman veden laadun on oltava asetettujen laatuvaatimusten mukaista, kun se otetaan vesihanasta. Jäsenvaltioiden katsotaan kuitenkin täyttäneen velvoitteensa, jos muuttujien arvojen poikkeama aiheutuu kotitalouden vedenjakelujärjestelmästä, jolla tarkoitetaan hanojen ja jakeluverkon väliin asennettua järjestelmää. Tässäkin tapauksessa jäsenvaltioiden on ryhdyttävä tiedottamis- ynnä muihin toimenpiteisiin, joiden avulla voidaan vähentää tai

poistaa vaara muuttujien arvoista poikkeamiseen.

Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että talousveden laatua seurataan säännöllisesti, ja toimivaltaisten viranomaisten on laadittava tätä tarkoitusta varten valvontaohjelmat. Kaikki puutteet muuttujien arvojen noudattamisessa on tutkittava välittömästi ja ryhdyttävä korjaaviin toimenpiteisiin mahdollisimman pian. Ihmisten terveyttä mahdollisesti vaarantavan veden jakelu tulee kieltää tai sen käyttöä rajoittaa tai toteuttaa muita terveyden suojelemisen kannalta välttämättömiä toimenpiteitä.

Kuluttajien saatavilla on oltava riittävästi ajantasaista tietoa veden laadusta. Veden laadusta on julkaistava joka kolmas vuosi kertomus, joka sisältää vähintään sellaiset ihmisten käyttöön tarkoitettujen vedentoimitukset, joiden määrä on yli 1 000 m³ päivässä tai jotka tapahtuvat yli 5 000 ihmisen tarpeisiin.

Yhdyskuntajätevesidirektiivi

Yhdyskuntajätevesien käsittelystä annetun neuvoston direktiivin (91/271/ETY, muutettu 27.2.1998 neuvoston direktiivillä 98/15/EY, jäljempänä *yhdyskuntajätevesidirektiivi*) tarkoituksena on suojella ympäristöä pilaantumislta, jota taajamien yhdyskuntajätevedet ja elintarviketeollisuuden biologisesti hajoavat teollisuusjätevedet aiheuttavat. Suomessa yhdyskuntajätevesidirektiivin edellyttämät säännökset on sisällytetty suurelta osalta yhdyskuntajätevesiasetukseen, joka on annettu vesihuoltolain ja ympäristönsuojelulain nojalla.

Jäsenvaltioilta edellytetään direktiivissä yhdyskuntajätevesien keräilyä ja käsittelyä vähintään taajamissa. Taajamalla tarkoitetaan aluetta, jolla on niin tiheä asutus tai niin runsaasti yritystoimintaa, että jätevedet on viemäröitävä ja johdettava jätevedenpuhdistamoon tai purkupaikkaan. Jätevesien viemäröintijärjestelmä, johon sisältyy myös jätevesien käsittely, on oltava taajamissa, joiden asukasvastineluku on vähintään 2 000. Direktiivissä säädetään myös erityisistä jätevesien käsittelyvaatimuksista, kun jätevesiä johdetaan haavoittumiselle alttiille alueille, sekä käsittelyvaatimusten lievennyksistä, kun niitä johdetaan kuormitusta kestäville alueille.

Laatunormidirektiivi

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä ympäristölaatuormeista vesipolitiikan alalla (2008/105/EY, jäljempänä *laatuormidirektiivi*) asetetaan prioriteettiaineiden ja pilaavien aineiden ympäristölaatuormit. Laatunormidirektiivi on vesipolitiikan puitedirektiivin tytärdirektiivi ja niiden mukaiset menettelyt on sovitettu pitkälti yhteen.

Laatunormidirektiivin tavoitteena on vesipolitiikan puitedirektiivissä tarkoitetun pintaveden hyvän kemiallisen tilan saavuttaminen ja sen mukaisia ympäristölaatuormeja sovelletaan pintavesimuodostumiin lukuun ottamatta mahdollisesti erikseen nimettyjä päästölähteiden läheisiä sekoittumisvyöhykkeitä. Direktiivin perusteella jäsenvaltioiden on laadittava vesipiirikohtaiset selvitykset direktiivissä tarkoitettujen prioriteettiaineiden ja pilaavien aineiden päästöistä ja häviöistä.

Pohjavesidirektiivi

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä pohjaveden suojelusta pilaantumiselta ja huononemiselta (2006/118/EY, jäljempänä *pohjavesidirektiivi*) vahvistetaan vesipolitiikan puitedirektiivissä edellytetyt erityiset toimenpiteet pohjavesien pilaantumisen ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi, täydennetään puitedirektiivin pohjavesisääntelyä sekä pyritään ehkäisemään pohjavesimuodostumien tilan heikkeneminen. Pohjavesidirektiivi on laatunormidirektiivin tapaan vesipolitiikan puitedirektiivin tytärdirektiivi ja saatettu Suomessa osaksi kansallista lainsäädäntöä valtioneuvoston asetuksella vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista (1022/2006) sekä eräillä muilla säädöksillä ja vesistösojimuksilla.

Pohjavesidirektiivissä säädetään pohjavesimuodostumaryhmän kemiallisen tilan arvioinnissa käytettävistä perusteista ja niiden määrittämisestä sekä itse arviointimenettelyistä. Direktiivin perusteella jäsenvaltion on käännettävä tietyt pohjavesien pilaantumisen muutossuunnat laskeviksi.

Pohjavesidirektiivin mukaan toimenpiteet, jotka ovat tarpeen vaarallisten aineiden pohjaveteen pääsyn ehkäisemiseksi ja muiden pi-

laantumisriskiä mahdollisesti aiheuttavien aineiden pohjaveteen pääsyn rajoittamiseksi, on sisällytettävä vesipolitiikan puitedirektiivin mukaisesti laadittuun toimenpideohjelmaan. Jos pilaavien aineiden pohjaveteen pääsy aiheutuu kuitenkin puitedirektiivin mukaisesti sallitusta tekopohjaveden muodostamisesta, voidaan tästä vaatimuksesta poiketa.

2.4 Vesihuoltolainsäädäntö eräissä maissa

Ruotsi

Ruotsissa laki yleisistä vesihuoltopalveluista (lag om allmänna vattentjänster, 2006:412, jäljempänä *vesipalvelulaki*) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007. Samalla kumottiin aiempi vesi- ja jätevesilaitoksista annettu laki (lagen om allmänna vatten- och avloppsanläggningar, 1970:244).

Vesipalvelulain mukaan kunnan tulee järjestää vesihuolto, jos se on tarpeen terveyden- tai ympäristönsuojelun turvaamiseksi. Vesihuolto on järjestettävä kunnallisen vesihuoltolaitoksen palvelujen avulla. Vain kunnan määräysvallassa oleva vesihuoltolaitos voi olla yleinen vesihuoltolaitos, jonka tehtävänä on huolehtia vesihuollosta. Kunta voi järjestää vesihuollon myös yhteistyössä muiden kuntien kanssa. Järjestämiselvollisuuden täyttämistä varten kunnan tulee tehdä toiminta-aluepäätös, josta ilmenee järjestämiselvollisuuden piirissä oleva alue.

Vesipalvelulain mukaan kunta voi supistaa toiminta-alueita, jos supistettavalla alueella sijaitsevat kiinteistöt ja rakennukset eivät kuulu vesihuollon järjestämiselvollisuuden piiriin. Supistamisen edellytyksenä on, että vesihuollosta voidaan huolehtia muulla terveyden- ja ympäristönsuojelun kannalta hyväksyttävällä tavalla. Vesihuoltolaitoksen omistajan on korvattava kiinteistön omistajalle toiminta-alueen supistamisesta aiheutuvat kulut. Korvausta määritettäessä otetaan huomioon vesihuoltolaitoksen toimenpiteet kiinteistön vesihuollon turvaamiseksi.

Vesipalvelulain perusteella yleisen vesihuoltolaitoksen tulee huolehtia vesihuollosta ensisijaisesti siten, että se turvaa ympäristön- ja terveydensuojeluun sekä luonnonvarojen

asianmukaiseen hallintaan liittyvät edut. Toissijaisesti yleisen vesihuoltolaitoksen on huolehdittava vesihuollosta muiden yleisten etujen turvaamiseksi, jos tämä on yhteensopivaa sen pääasiallisten tehtävien kanssa. Tällä perusteella yleisellä vesihuoltolaitoksella voi olla velvollisuus esimerkiksi sammutusveden toimittamiseen.

Yleisen vesihuoltolaitoksen tulee vesipalvelulain mukaisesti huolehtia toiminnastaan siten, että se täyttää tehtävänsä. Laitoksen tulee täyttää myös kohtuulliset turvallisuusvaatimukset, joilla tarkoitetaan laitoksen toimintavarmuutta häiriötilanteissa ja varautumista häiriötilanteisiin. Jos vesihuoltolaitos ei täytä turvallisuusvelvoitetta ja tästä aiheutuu vahinkoa käyttäjälle, on laitoksen korvattava vahingot vesipalvelulain mukaisesti.

Vesipalvelulaissa säädetään erikseen vesihuoltolaitoksen velvollisuudesta ilmoittaa kiinteistön omistajalle kohtuullisissa ajojen veden toimituskatkoksista ja muista veden toimitukseen vaikuttavista muutoksista. Ellei vesihuoltolaitos toimi ilmoitusvelvollisuuden mukaisesti, voi se joutua vahingonkorvausvastuuseen aiheutuneista vahingoista.

Laissa kuntien ja maakuntakäräjien varautumisesta ja kriisinhallinnasta (lag om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, 2006:544) säädetään kunnalle ja maakuntakäräjille velvollisuus laatia riski- ja haavoittuvuusarvio sekä siihen perustuva, toimikausittain uusittava varautumissuunnitelma. Kunnan varautumissuunnitelmaan sisällytetään kunnan ja kunnallisten yhtiöiden vastuulla olevat toiminnot vesihuolto mukaan lukien. Vesihuollon riski- ja haavoittuvuusarvio kattaa vesihuoltolaitosten toiminta-alueet ja mahdolliset laitosten kanssa erillisen sopimuksen laatineet kiinteistöt. Arviossa otetaan huomioon kaikki vesihuoltolaitoksen vastuulla tai vaikutuspiirissä olevat seikat. Tarkoituksena on kartoittaa tarpeet ennaltaehkäiseviin toimiin ja häiriötilanteisiin varautumiseen sekä asettaa havaitut uhat tärkeysjärjestykseen varautumissuunnittelua varten.

Vesipalvelulain mukaan kiinteistön omistajalla on oikeus käyttää yleisen vesihuoltolaitoksen palveluita, jos kiinteistö sijaitsee laitoksen toiminta-alueella ja jos kiinteistöllä

tarvitaan vesihuoltoa eikä se ole järjestettävissä paremmalla tavalla kuin liittämällä kiinteistö yleiseen vesihuoltoverkkoon. Oikeudesta vesihuoltoverkostoon liittymiseen tai velvollisuudesta maksaa vesihuoltomaksuja ei seuraa kiinteistön omistajan velvollisuutta liittää kiinteistö vesihuoltoverkkoon. Kiinteistö voidaan velvoittaa liittämään verkostoon vain terveydensuojelu- ja ympäristönsuojelulainsäädännön nojalla, vesipalvelulakiin ei liittämismuutoksia sisälly.

Vesipalvelulakiin sisältyy valtuutus hallitukselle tai tämän valtuuttamana kunnalle antaa tarkempia määräyksiä yleisen vesihuollon käyttämisestä. Aikaisemmin vesihuoltolaitos saattoi antaa näitä määräyksiä yleisissä toimitusehdoissaan, mutta Ruotsin nykyisen perustuslain mukaan yksityisoikeudellinen toimija ei voi enää antaa tällaisia oikeudellisesti sitovia määräyksiä. Hallitus on asetuksella valtuuttanut kunnat antamaan kiinteistönomistajille määräyksiä yleisen vesihuollon käytöstä. Kunta voi tarvittaessa määräysten avulla myös rajoittaa kiinteistön omistajan vedenkäyttöä määräämällä esimerkiksi siitä, että veden muusta kuin kotitalouskäytöstä on tehtävä erillinen sopimus.

Kiinteistön omistajan velvollisuus maksaa vesihuoltomaksuja määrittyy vesipalvelulaissa samoilla perusteilla kuin oikeus käyttää vesihuoltopalveluja. Jos toiminta-alueella sijaitsevalla kiinteistöllä tarvitaan vesihuoltoa, on maksuvelvollisuuden määräytymistä arvioitava vesihuollon järjestämisen vaihtoehtojen kannalta. Tällöin on erityisesti kiinnitettävä huomiota siihen, edistääkö vaihtoehdoisen menetelmän käyttö luonnonvarojen säästeliästä käyttöä.

Vesihuoltomaksuina peritään vesipalvelulain perusteella laitteistomaksua (anläggning-savgift) ja käyttömaksua (brukningsavgift). Vesipalvelulain mukaan maksut eivät saa ylittää sitä määrää, joka tarvitaan kattamaan laitostoiminnan välttämättömät järjestämisen ja ylläpitokustannukset. Vesihuoltolaitos voi rahastoida varoja tuleviin investointeihin, ja sijoitetut varat on mahdollista ottaa käyttöön erillisen sijoitussuunnitelman mukaisesti. Laitoksen kustannukset tulee jakaa kohtuullisesti ja oikeudenmukaisesti vesihuollon asiakkaiden kesken. Laitteistomaksuja kiinteistön omistajan ei tule joutua maksamaan

enempää kuin sen määrän, joka vastaa kiinteistön osuutta vesihuollon kustannuksista.

Kunta tai sen määräyksestä vesihuoltolaitos päättää vesipalvelulain mukaan vesitariffista, josta tulee ilmetä vesihuptomaksujen määräytymisen perusteet ja suuruus. Määräysvalta asiasta siirrettiin vesipalvelulain myötä kunnalle sen vuoksi, että julkiselle taholle maksettavat maksut, joista yksityinen ei voi kieltäytyä, ovat sellaisia yksityiselle asetettuja velvollisuuksia, joista julkisen tahon on määrättävä.

Vesipalvelulaissa säädetään vesihuoltolaitoksen kirjanpitovelvollisuudesta. Kirjanpidosta tulee esimerkiksi käydä ilmi, miten yhteiset kustannukset muun toimijan kanssa on jaettu. Pykälän tarkoituksena on eriyttää vesihuoltolaitoksen kirjanpito kunnan muusta kirjanpidosta.

Jätevedet käsittävät vesipalvelulain mukaisesti myös taajan asutuksen hulevedet (dagvatten) ja perustusten kuivatusvedet (dränvattnen). Vesipalvelulaissa on säädetty erikseen, että vesihuoltolaitoksen tulee järjestää laitteet sellaisen veden poisjohtamista varten, jota ei johdeta kiinteistön liittämiskohdan kautta. Vesihuoltolaitokseen voi kuulua hulevesien hallitsemiseksi tarpeellista laitteistoa, jota ei liitetä laitoksen verkostoon, kuten pidättämiskennelmia ja uomia. Laitos ei kuitenkaan vastaa tie- tai katuojista tai sadevesikaivoista tai niitä laitokseen yhdistävistä putkista tai muista vastaavista teihin ja katuihin liittyvistä rakenteista.

Kiinteistön vesihuptomaksuihin voi sisältyä maksu hulevesien pois johtamisesta muualtakin kuin kiinteistön ja vesihuoltolaitoksen verkoston liittämiskohdasta. Yleisistä alueista vastaavan tahon tulee maksaa vesihuptomaksua yleisten alueiden hulevesien poisjohtamisesta, mutta myös muun kiinteistön omistajan on tietyin edellytyksin velvollisuus osallistua tästä aiheutuvien kustannusten kattamiseen, jos poisjohtaminen on hyödyllistä kysymyksessä olevan kiinteistön kannalta.

Vesipalvelulain mukaan lääninhallitus valvoo, että kunta täyttää velvollisuutensa vesihuollon järjestämiseen. Se voi velvoittaa kunnan järjestämisvelvollisuuden täyttämiseen tarvittaessa sakon uhalla. Kunta voi valittaa lääninhallituksen päätöksestä valtion

vesipalvelulautakuntaan (Statens va-nämnd). Valtion vesipalvelulautakunta käsittelee vesipalvelulain perusteella yleisemminkin vesipalvelulain tai sen nojalla annettujen säännösten soveltamiseen liittyviä asioita.

Kaava- ja rakennuslain (plan- och bygglag, 2010:900) mukaisissa yksityiskohtaisissa kaavoissa voidaan antaa alueiden käyttöön liittyviä kaavamääräyksiä. Ne voivat ohjata esimerkiksi maanpinnan muotoilua, hulevesien viivyttämistä ja viheralueiden käyttöä hulevesien imeyttämässä. Ruotsissa kaavoituksen avulla pyritään luomaan mahdollisuuksia hulevesien paikalliseen hallintaan.

Ympäristökaareissa (miljöbalk, 1998:808) säädetään, että asemakaava-alueella johdettavat hulevedet ovat jätevesiä (9 luku). Niihin ei kuitenkaan lueta sellaisia hulevesiä, joita johdetaan yksittäisen kiinteistön tai yksittäisten kiinteistöjen hyväksi. Ympäristökaaren sääntelyä ei näin ollen sovelleta yksityiskohtaisen kaavan alueella sijaitsevien yksittäisten kiinteistöjen hulevesien johtamiseen. Jos tonteilta, perustuksista, puutarhoista ja liikenneväyliltä tulevat hule- ja kuivatusvedet asemakaava-alueella kerätään ja johdetaan edelleen yhteisen putkiston kautta, on kuitenkin kyseessä jäteveden johtaminen. Samoin yleisen viemärlaitoksen kautta johdettavat hule- ja kuivatusvedet ovat aina jätevesiä.

Tanska

Tanskassa juomaveden toimittamisesta säädetään vedenjakelulaissa (lov om vandforsyning, nr. 635, 7.6.2010) ja viemäröinnistä ympäristönsuojelulaissa (miljøbeskyttelsesloven, nr. 879, 26.6.2010). Laki vesisektorin järjestämisestä ja taloudellisista olosuhteista (lov om vandsektorens organisering og økonomiske forhold, nr 469, 12.6.2009, jäljempänä *vesisektorilaki*) tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2009, ja sen soveltamisalaan kuuluvat kaikki vettä tai jätevettä vähintään 200 000 m³ vuodessa yli kymmenen kiinteistön tarpeisiin toimittavat tai käsittelevät laitokset.

Vedenjakelulain perusteella kunnalla on vastuu vesihuollon suunnittelusta ja toteuttamisesta alueellaan. Vesihuollon häiriötilanteiden varalta laissa säädetään, että ympäris-

töministeriö voi tarpeen vaatiessa määrätä kunnallisen yleisen vesilaitoksen toimittamaan vettä tietyille alueelle. Laissa säädetään myös yleisen vesihuoltolaitoksen mahdollisuudesta antaa määräyksiä veden käytön rajoituksista esimerkiksi kastelukäyttöön, kun laitoksen käyttö tai vedenhankinnan ongelmat sitä vaativat.

Varsinaiset vesihuollon varautumissuunniteluun liittyvät säännökset ovat valmiuslaissa (beredskabsloven, nr. 660, 10.6.2009), jonka nojalla tulee varautua myös normaaliajan häiriötilanteisiin. Valmiuslain perusteella kunnanvaltuusto hyväksyy kunnan kootun varautumissuunnitelman. Puolustusministeriön varautumissuunnittelusta antaman ohjeen mukaan varautumissuunnitelmaan on sisällytettävä erilliset osasuunnitelmat kunnan tärkeimmistä palveluista kuten vesihuollosta ja kunnalla on vastuu vesihuollon toimivuudesta häiriötilanteiden aikana.

Vesisektorilain perusteella kaikkien kunnallisessa omistuksessa olevien vesihuoltolaitosten tulee toimia kuntaorganisaatiosta erillisinä yhtiöinä. Ympäristöministeriö voi antaa määräyksiä yhtiöiden avaavan taseen muodostamisesta, esimerkiksi omaisuuserien arvottamisesta ja poistoista. Sääntelyn tarkoituksena on eriyttää kuntien viranomais- ja palvelutoiminta toisistaan.

Vesisektorilaissa säädetään vesihuoltomaksujen niin sanotusta hintakattomenettelystä. Sen mukaisesti hintakaton asettamisen lähtökohtana ovat historialliset veden ja jäteveden hinnat, joita korjataan kustannuskehitystä vastaavalla indeksillä, yleisellä tehostamisvaatimuksella sekä yksilöllisellä tehostamisvaatimuksella. Ympäristöministeriön tehtävänä on antaa tarkemmat säännöt hintakaton määrittelystä.

Vesisektorilailla perustettiin hintakattosääntelyn piiriin kuuluville vesihuoltolaitoksille pakollinen tulossuuntautunut vertailujärjestelmä (benchmarking). Tämän tarkoituksena on edistää laitosten toiminnan läpinäkyvyyttä ja tehokkuutta. Ympäristöministeriön tehtävänä on antaa tarkemmat määräykset vertailusta ja siihen toimitettavista tiedoista.

Kansallinen valvontavirasto (Forsyningssekretariat) toteuttaa vesisektorilain perusteella benchmarking-vertailun ja soveltaa

hintakattosääntelyä. Vertailun ja hintakattosääntelyn piiriin kuuluvat vesihuoltolaitokset maksavat valvontaviranomaisen perustamis- ja toimintakustannukset. Valvontavirasto raportoi toiminnastaan vuosittain ympäristöministeriölle.

Tanskassa kaavoituksesta säädetään kaavoituslaissa (lov om planlægning, nr 937, 24.9.2009). Uusille alueille laadittavissa kaavoissa voidaan osoittaa aluevarauksia sadeveden hallinnan rakenteille kuten kanaville ja altaille. Yksityiskohtaisessa kaavassa otetaan huomioon muun muassa ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja tulvariskien vähentäminen.

Ympäristönsuojelulain mukaan hulevedet, jotka määritellään katoilta ja pinnoilta tuleviksi vesiksi, ovat jätevesiä. Hulevesien keräämiseen tarvitaan ympäristönsuojelulain mukainen jätevesilupa. Kunnanvaltuusto tai vesihuoltolaitos voi ympäristönsuojelulain nojalla edellyttää, että hulevesiä ei saa johtaa viemäriin tai että ne tulee käsitellä syntypaikallaan esimerkiksi viherkattojen, lampien, painanteiden tai imeytysrakenteiden tai -reittien avulla.

Rakentamiseen sovelletaan Tanskassa rakennuslakia (bekendtgørelse af byggeloven, nr 1185, 14.10.2010), jonka mukaan rakennuksen käyttöönottamisen ehtona on muun muassa sadeveden johtaminen ympäristönsuojelulain mukaisesti. Rakentamismääräyskoelmassa (bygningsreglement, 2010) asetetaan vaatimuksia uusien rakennusten sadevesien hallintaan. Rakentamismääräysten mukaan kiinteistön omistajan on huolehdittava katolta tulevien hulevesien imeyttämisestä rakennuksen omalla tontilla. Jos hulevesiä johdetaan pois kiinteistöltä, ei niistä saa aiheutua vaaraa rakennuksille tai rakenteille tai muuta haittaa kuten liikenteen keskeytymistä.

Alankomaat

Alankomaissa tuli voimaan uusi vesihuoltolaki 1 päivänä heinäkuuta 2011 (Wet van 18 juli 2009, houdende nieuwe bepalingen met betrekking tot de productie en distributie van drinkwater en de organisatie van de openbare drinkwatervoorziening (Drinkwaterwet)). Lailla säännellään talousveden toi-

mittamista. Talousvesihuollosta huolehtivat vesihuoltolaitokset, kun taas kuntien tehtävänä on huolehtia viemäröinnistä. Valuma-aluekohtaiset vesilautakunnat, jotka ovat demokraattisesti valittuja valtion elimiä, vastaavat jätevesien käsittelystä.

Vesihuoltolain perusteella talousveden tarjonnasta kuluttajille voi huolehtia vain kvalifioitu oikeushenkilö, jonka tulee olla julkinen oikeushenkilö tai julkisessa omistuksessa oleva osakeyhtiö. Vesihuoltolaitokset ovat käytännössä julkisen sektorin (kunnat ja provinssit) omistuksessa olevia osakeyhtiöitä.

Vesihuoltolain mukaisesti vesihuoltolaitoksen tulee pyydettyessä tehdä tarjous talousvesipalveluista. Liittymisehtojen on oltava kohtuullisia, läpinäkyviä sekä syrjimättömiä ja vesihuoltomaksujen kustannuskattavia. Vesihuoltolain perusteella vesihuollon maksujen suuruus perustuu erikseen määriteltävään prosenttiosuuteen käyttöomaisuuden arvosta, jonka laskenta perustuu historiallisiin kustannuksiin. Pääomakustannusten laskentaan sovelletaan painotettua pääoman keskiarvoa. Vesihuoltolaitosten tuottorajat lasketaan kaksivuotiskausille.

Vesihuoltolaissa säädetään benchmarking-vertailujärjestelmästä. Sitä käytetään veden laadun, vesihuollon ympäristönäkökohtien, palvelutason, kustannustehokkuuden sekä tutkimuksen ja kehityksen vertailuun.

Vesihuoltolaissa on oma lukunsa toimitusvarmuudesta ja vesihuollon jatkuvuuden turvaamisesta. Vesihuoltolaitos huolehtii ensinnäkin normaalioloissa terveydensuojelun kannalta riittävän hyvälaatuisen juomaveden toimittamisesta toiminta-alueensa vedenkäyttäjille ja ryhtyy asianmukaisiin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että se pystyy vastaamaan toiminta-alueen talousvesitarpeista myös tulevaisuudessa. Toiseksi laitoksen on varauduttava häiriötilanteisiin tekemällä riskinarviointi ja pitämällä sitä ajan tasalla. Kolmanneksi laitoksen on ryhdyttävä riskinarvioinnin perusteella asianmukaisiin toimenpiteisiin toimintahäiriöiden ehkäisemiseksi.

Häiriötilanteissa vesihuoltolaitoksen on vesihuoltolain nojalla ryhdyttävä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin häiriön poistamiseksi. Erikseen on säädetty, että laitoksen on toimitettava korvaavaa juomavettä häiriöti-

lanteen aikana tarkastajan arvion mukaan. Vesihuoltolaitoksen on neuvoteltava ministeriön nimeämän tarkastajan tai muun nimetyn virkamiehen kanssa, jos katkos veden toimituksessa on kestänyt tai on aiheutta olettaa sen kestävä yli vuorokauden ja jos se uhkaa ihmistenterveyttä. Tarkastajan pyynnöstä laitoksen on toimitettava selvitys häiriötilanteesta.

Toimitusvarmuuden ja vesihuollon jatkuvuuden turvaamiseksi vesihuoltolaitos laatii vedentoimitussuunnitelman. Vesihuoltolaitos kokoaa suunnitelmaan riskinarvioinnin tulokset ja määrittää sen perusteella esimerkiksi häiriötilanteessa tarvittavat toimenpiteet.

Alankomaissa kaavoituksesta säädetään alueiden käytön suunnittelulaililla (Wet van 20 oktober 2006, houdende nieuwe regels omtrent de ruimtelijke ordening (Wet ruimtelijke ordening, WRO)). Sen perusteella asemakaava sitoo maankäyttöä ja sisältää alueiden käyttöön liittyviä määräyksiä. Määräyksiä voidaan antaa muun ohella hulevesien hallinnasta kuten hulevesien varastointiin soveltuvista puistoalueista, rakennusten kattojen muotoilusta, rakentamistiheydestä ja ojan täyttämisen kiellosta. Kaavoituksen ja vesien hallinnan suhdetta esimerkiksi tulvien näkökulmasta arvioidaan vesiasioiden arviointitestillä, jota sovelletaan sekä uusien että jo rakennettujen alueiden kaavoituksessa. Kaava-asiakirjoissa tulee esittää, miten vesiasiat otetaan kaavassa huomioon.

Alankomaiden vesilain (Wet van 29 januari 2009, houdende regels met betrekking tothet beheer en gebruik van watersystemen (Waterwet)) mukaan kiinteistön omistaja vastaa kiinteistön hulevesien hallinnasta. Jos kiinteistön omistaja ei voi johtaa hulevesiä maahan tai pintaveteen, siirtyy vastuu kuitenkin kunnalle. Käytännössä kunta vastaa monissa tapauksissa rakennettujen alueiden hulevesien keräämisestä. Kunnan tulee huolehtia myös omien kiinteistöjensä kuten yleisten alueiden ja teiden hulevesistä. Jotkut kunnat ja vesilautakunnat kannustavat kiinteistönomistajia lopettamaan hulevesien johtamisen hulevesi- tai jätevesiviemäriin pienten tukien avulla.

Alankomaiden ympäristölain (Wet van 13 juni 1979, houdende regelen met betrekking tot een aanta lalgemene onderwerpen op het

gebied van de milieuhygiëne (WetMilieubeheer)) perusteella kunnan on tehtävä vesisuunnitelma, johon liittyy myös hulevesien hallinta ja kunnallinen viemärisuunnitelma. Laissa ei kuitenkaan edellytetä erillisten hulevesiviemärien rakentamista. Kunta voi määrätä kiinteistön hulevesien johtamisesta maahan tai pohjaveteen tai jätevesiviemäriin. Se voi kieltää hulevesien jätevesiviemäriin johtamisen, jos kiinteistön omistaja voi huolehtia hulevesistä omalla kiinteistöllään.

Ympäristölupalain (Wet van 6 november 2008, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) mukaiseen yhtenäiseen lupajärjestelmään kuuluu myös rakennuslupa. Rakennushankkeen tulee täyttää muun muassa rakennusasetuksen (Bouwbesluit 2012) ja kunnallisen rakennusjärjestyksen sekä asemakaavan vaatimukset. Rakennusasetuksessa säädetään hulevesien johtamisesta jätevesiviemäriin ja vaihtoehtoisista hulevesien johtamistavoista.

Alankomaiden kuntalain (Wet van 14 februari 1992, houdende nieuwe bepalingen met betrekking tot gemeenten (Gemeentewet)) mukaan kunnat perivät kustannukset kattavaa jätevesimaksua (rioolheffing), johon sisältyvät myös hulevesikustannukset.

2.5 Kansainvälinen oikeus

Vesi- ja terveystoimintajärjestelmä

Suomi on Yhdistyneiden kansakuntien Euroopan talouskomission (ECE) vesi- ja terveystoimintajärjestelmän (SopS 82-83/2005) sopimuspuoli. Pöytäkirja liittyy maasta toiseen ulottuvien vesistöjen ja kansainvälisten järvien suojelua ja käyttöä koskevaan yleissopimukseen (SopS 71/1996). Pöytäkirjan tavoitteena on edistää terveyden ja hyvinvoinnin suojelua kehittämällä vesien käyttöä, hoitoa ja suojelua sekä ehkäisemällä, rajoittamalla ja vähentämällä vedestä aiheutuvia sairauksia. Sen määräyksiä sovelletaan muun muassa talous- ja jätevesiin.

Pöytäkirjan mukaisesti sopimuspuolten tulee toteuttaa tarpeelliset toimenpiteet, jotta ne voivat turvata riittävän määrän puhdasta talousvettä ja varmistaa ihmisten terveyden sekä ympäristön laadun kannalta asianmukaisen jätevesihuollon. Toimenpiteisiin kuuluvat järjestelmät vedestä aiheutuvien sairauksien

seurantaan ja niihin reagointiin. Sopimuspuolten tulee myös pyrkiä edistämään veden tehokasta käyttöä taloudellisin keinoin ja tietoisuutta lisäämällä.

Sopimuspuolten on pöytäkirjan mukaan pyrittävä turvaamaan talousveden ja jätevesihuollon saanti kaikille kokonaisvaltaisten vesien käyttö-, hoito- ja suojelujärjestelmien puitteissa. Tätä tarkoitusta varten tulee laatia ja julkaista kansalliset tai paikalliset palvelutasotavoitteet, jotka on saavutettava tai joita on ylläpidettävä vedestä aiheutuvien sairauksien tehokkaaksi estämiseksi. Tavoitteet määritellään muun muassa toimitettavan talousveden laadulle, vedestä aiheutuvien sairauksien syntymisen ja esiintymien vähentämiselle, tiettyjen alueiden tai väestöosien talousvesihuollon parantamiselle, vesihuolto- ja jätevesijärjestelmien palvelutasolle sekä puhdistamattomista jäte- ja hulevesistä aiheutuvien päästöjen vähentämiselle. Sopimuspuolten tulee kerätä ja arvioida tietoa edistyksestään palvelutasotavoitteiden saavuttamisessa sekä edistyksen vaikutuksesta vedestä aiheutuvien sairauksien ehkäisemiseen, rajoittamiseen ja vähentämiseen.

Sopimuspuolet varmistavat, että seuranta- ja varhaisvaroitusjärjestelmien avulla tunnistetaan vedestä aiheutuvien sairauksien esiintymät tai niiden merkittävät uhat, joita voi aiheutua esimerkiksi veden pilaantumisesta tai poikkeuksellisista sääoloista. Sairauksien varalle laaditaan kansalliset ja paikalliset varautumissuunnitelmat, jotka valmistellaan asianmukaisesti riittävän ajoissa. Viranomaisilla on oltava valmiudet reagoida sairauksien esiintymiseen sekä sairausriskeihin suunnitelman mukaisesti.

Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen julistus vedestä ihmisoikeutena

Vuonna 2010 YK:n yleiskokouksessa vesi julistettiin ihmisoikeudeksi. Yleiskokouksessa 122 valtiota, mukaan lukien Suomi, äänesti julistuksen puolesta ja 41 valtiota pidättäytyi äänestyksestä.

Julistus jakaantuu kolmeen osaan. Ensimmäinen siinä määritellään oikeus turvalliseen ja puhtaaseen juomaveteen sekä sanitaatioon ihmisoikeudeksi, joka on kiinteästi yhteydessä muiden ihmisoikeuksien toteutumiseen.

Toiseksi painotetaan kehitysyhteistyön tärkeyttä veden ja sanitaation saatavuuden kehittämiseksi. Kolmanneksi julistuksessa kannustetaan YK:n ihmisoikeusneuvoston nimitämää asiantuntijaa selvittämään ihmisoikeusvelvoitteiden suhdetta veden ja sanitaatioon saatavuuteen.

2.6 Nykytilan arviointi

Vesihuoltolaki

Tausta

Maa- ja metsätalousministeriö on seurannut vesihuoltolain täytäntöönpanoa ja toimivuutta lain voimaantulosta lähtien. Osana seurannaa ministeriö teetti syksyllä 2006 laajan kyselyn, jossa kartoitettiin vesihuoltolaitosten, kuntien viranomaisten ja keskeisten sidosryhmien näkemyksiä lain toimivuudesta. Seurannan perusteella vesihuoltolaki on yleisesti ottaen toiminut hyvin, eikä lain soveltamisessa ole ilmennyt suuria ongelmia. Eräiltä osin sääntelyä olisi kuitenkin tarpeen täydentää tai tarkistaa.

Vesihuolto on välttämättömyyspalvelu, jonka saatavuus ja laatu ovat Suomessa kansainvälisessä vertailussa hyvällä tasolla. Vesihuoltolaitosten vesijohtoverkoston piirissä on noin 90 prosenttia ja viemäriverkoston piirissä noin 80 prosenttia Suomen talouksista. Vaikka vesihuollon palvelujen saatavuudessa ei ole merkittäviä puutteita, laitojen verkostojen on edelleen tarvetta laajentaa rakennetuille alueille. Eräillä alueilla palvelujen tarve taas supistuu väestön vähentämisen takia. Palvelujen tarpeen ja siitä seuraavan vesihuollon järjestämisvelvollisuuden muutosten yhteydessä vesihuoltolain soveltamisessa voi syntyä epäselvyyttä.

Vesihuoltolaitoksen verkostoon perustuvien palvelujen laadun ylläpitäminen vaikeutuu palvelujen käyttäjien määrän harvetessa ja kiinteistöjen välisten etäisyyksien ja putkiston pituuden kasvaessa. Laissa tulisi nykyistä paremmin varautua erilaisiin tilanteisiin, joita syntyy harvahkon asutuksen alueilla yhtäältä vesihuollon saatavuuden ja toisaalta tekniseltä sekä taloudelliselta kannalta järkevien ja kohtuullisten ratkaisujen turvaamisen kannalta.

Palvelujen laadun turvaamiseksi on vesihuoltolainsäädäntöä kehitettäessä tarpeen kiinnittää erityistä huomiota riskien hallintaan ja häiriötilanteisiin varautumiseen. Erilaisten häiriötilanteiden mahdollisuus kasvaa ikääntyvien verkostojen ja laitteistojen rikoontumisen takia, jos ylläpidosta ei huolehdita riittävästi. Myös sään ja vesiolojen ääri-ilmiöiden yleistymisen lisää tarvetta riskien hallinnan parantamiseen vesihuollossa.

Suomessa on noin 1 500 vesihuoltolaissa tarkoitettua vesihuoltolaitosta. Laitosten toimintamuodot ja organisaatiot vaihtelevat suuresti. Osa laitoksista toimii kuntaorganisaation osana, osa kunnallisina liikelaitoksina, osa osakeyhtiöinä ja suuri joukko pieniä laitoksia osuuskuntina, joista monet ostavat toimittamansa veden tai jäteveden puhdistuksen isommilta laitoksilta. EU:n kilpailu oikeuden näkökulmasta kunnallisten vesihuoltolaitosten toiminta saattaa vääristää kilpailua veroetujen sekä konkurssisuojaan vuoksi. Vesihuoltolaitoksia on myös yhdistetty esimerkiksi energiayhtiöihin monialaorganisaatioiksi, joissa vesihuollon toimintaa ja taloudenpitoa ei aina ole läpinäkyvästi eritelty muusta toiminnasta.

Vesihuoltolain soveltamisala

Vesihuoltolain soveltamisalaa on pidetty epäselvänä etenkin suhteessa elinkeinotoimintaan ja vapaa-ajanasutukseen. Elinkeino toiminnan näkökulmasta vesihuoltolain soveltamisala liittyy erityisesti kysymykseen vesihuoltolain korvaussäännösten soveltamisesta tilanteisiin, joissa yrityksille on aiheutunut vahinkoja vesihuollon keskeytyksen tai toimitetun talousveden puutteellisen laadun vuoksi. Vapaa-ajanasutuksen keskittyminen ja varustetason nousu ovat lisänneet epäselvyyksiä siitä, missä määrin vesihuoltolain säännöksiä vesihuollon järjestämisestä sekä kiinteistön liittämismuutoksesta ja -oikeudesta vesihuoltolaitoksen verkostoon sovelletaan vapaa-ajanasutukseen.

Suhteessa hulevesien hallinnan tarpeisiin vesihuoltolain soveltamisala on kapea. Vesihuoltolaitoksen tehtäviin kuuluu huolehtia huleveden viemäroinnistä, mutta viemäriverkostot ovat riittämättömiä runsaista sateista aiheutuvien vesimäärien johtamiseen.

Vesihuollon kehittäminen ja järjestäminen

Vesihuoltolain mukaisten kuntien kehittämissuunnitelmien merkitys vesihuollon kehittämisessä on korostunut muun muassa yhdyskuntarakenteen muuttumisen, vesihuoltolaitosten määrän kasvun ja toimintojen eriytymisen sekä kiinteistökohtaisten jätevesien käsittelyvaatimusten kiristymisen vuoksi. Kehittämissuunnitelmilla voidaan myös edistää varautumista häiriötilanteisiin. Kuntien kehittämissuunnitelmat eivät kuitenkaan aina palvele parhaalla tavalla vesihuoltolain toimeenpanoa. Niissä on kiinnitetty vaihtelevasti huomiota vesihuollon järjestämisvelvollisuuteen ja vesihuollon eri osa-alueisiin, eivätkä kehittämissuunnitelmat välttämättä tue riittävästi toiminta-alueista päättämistä.

Kuntien tekemät päätökset vesihuoltolaitosten toiminta-alueista ovat sisällöltään ja rajausperusteiltaan vaihtelevia. Monet kunnat sisällyttävät toiminta-alueisiin vain sellaiset alueet, joille on rakennettu vesihuoltolaitoksen verkosto, vaikka lakia säädettäessä tarkoituksena oli, että toiminta-aluepäätös tehdään ennen rakentamista. Eräissä tapauksissa toiminta-alueita ei ole esitetty kartalla, minkä vuoksi vesihuoltolaitoksen sekä kiinteistönomistajien velvollisuuksien ja oikeuksien alueelliset rajat ovat saattaneet jäädä epäselviksi.

Toiminta-alueen supistamisen oikeudelliset edellytykset alueella, jossa on vesihuoltolaitoksen verkostoon liitettyjä kiinteistöjä, ovat epäselviä. On ennakoitavissa, että etenkin syrjäisimmillä toiminta-alueilla vesihuoltopalvelujen tarve vähenee esimerkiksi asutuksen voimakkaan vähenemisen tai elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnan määrän tai laadun muutoksen vuoksi siten, ettei vesihuoltolaitos enää kykene huolehtimaan vesihuollosta taloudellisesti ja asianmukaisesti ja että kunnalta poistuu velvollisuus järjestää vesihuolto vesihuoltolaitoksen palvelujen avulla.

Vesihuollosta huolehtiminen

Vesihuoltoverkoston osin puutteellinen ylläpito ja riittämätön peruskorjaus ovat vakava ongelma. Huonokuntoisten vesijohtojen osuus on noin 6 prosenttia vesijohtoverkos-

ton kokonaispituudesta ja huonokuntoisten viemärien osuus noin 12 prosenttia viemäriverkoston kokonaispituudesta. Verkostojen puutteellinen kunto kasvattaa vesihuollon terveys- ja ympäristöriskejä sekä lisää käyttökustannuksia. Verkostojen ylläpidon varmistaminen liittyy niin vesihuoltolaitoksen huolehtimis- ja tarkkailuvelvoitteisiin kuin vesihuollon maksuihin.

Vesihuoltolaitosten sekä laitoksia omistavien kuntien tulisi kantaa vastuuta vesihuoltolaitteiston kunnosta nykyistä paremmin, ja riittävästä ylläpidosta tulisi tarpeen mukaan sopia kunnan ja laitoksen välillä. Vesihuoltolaitoksen maksut olisi mitoitettava kattamaan myös korjausinvestoinnit, eikä vesihuoltolaitoksen tuloksesta tulisi irrottaa tuottoa omistajille korjausten kustannuksella. Korjausvelan kiinni kurominen ja verkostojen tuleminen saneerausikään nostavat tulevina vuosina merkittävästi vesihuollon kustannuksia.

Vesihuoltolaitoksille on asetettu esimerkiksi raakaveden tarkkailuvelvoitteita useissa eri laeissa ja niiden nojalla annetuissa luvissa, ja nämä velvoitteet ovat osittain päällekkäisiä. Vesihuoltolaissa tarkkailuvelvoitteiden tarkoituksena on, että vesihuoltolaitos tarkkailee raakavettä oman toimintansa ja palvelujensa laadun varmistamiseksi. Raakavettä ei kuitenkaan tarkkailla aina järjestelmällisesti vesihuoltolaitoksilla, eivätkä tarkkailun tulokset tule välttämättä tiedoksi viranomaisille.

Häiriötilanteisiin varautuminen

Häiriötilanteisiin varautumista voidaan tarkastella sekä julkisen sektorin että vesihuoltolaitoksen varautumisvelvoitteiden kannalta. Vesihuoltolain mukainen kunnan velvollisuus vesihuollon kehittämiseen kattaa myös häiriötilanteisiin varautumisen, ja kunnan velvollisuus vesihuollon järjestämiseen samoin kuin laitoksen velvollisuus huolehtia vesihuollosta on voimassa niin normaali- kuin häiriötilanteissakin. Vesihuoltolaissa ei kuitenkaan ole asetettu tarkempia velvoitteita häiriötilanteisiin varautumiseksi.

Vesihuoltolain mukaisissa kuntien vesihuollon kehittämissuunnitelmissa vesihuollon häiriötilanteita tarkastellaan vaihtelevasti. Useat kehittämissuunnitelmat sisältävät esi-

tyksiä ylikunnallisista häiriötilanteiden ratkaisusta. Vesihuollon varajärjestelmiä, kuten varavedenottoa, on tarkasteltu suurimmassa osassa suunnitelmia.

Muualla lainsäädännössä valtion ja kuntien varautumisesta häiriötilanteisiin säädetään verraten kattavasti. Sääntely on kuitenkin johtanut kuntakohtaisesti vaihteleviin ratkaisuihin vesihuollon häiriötilannesuunnittelussa. Kaikki kunnat eivät ole varmistaneet riittävästi yhdyskuntien vesihuoltoa häiriötilanteiden varalta tai tehneet tässä tarkoituksessa tarpeeksi yhteistyötä vesihuoltolaitosten kanssa.

Myös vesihuoltolaitosten varautumisesta häiriötilanteisiin on säännöksiä muualla lainsäädännössä. Varautumisesta on kuitenkin säädetty yleisluonteisella tavalla, eikä vesihuoltolaitosten suoraan edellytetä luovan omia varautumisjärjestelmiä.

Liittämiselvöllisyys

Vesihuoltolaissa pääsääntönä on, että vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella oleva kiinteistö on liitettävä laitoksen vesijohtoon ja viemäriin. Vaikka liittämiselvöllisyydestä voi saada tietyn edellytyksen vapautuksen, merkitsee se sopimusvapauden rajoitusta. Liittämiselvöllisyydestä on säädetty sekä taloudellisten että terveyden- ja ympäristön- suojelullisten syiden perusteella.

Kunnat käsittelevät verraten monia hakeuksia liittämiselvöllisyydestä vapauttamisesta. Vapautuspäätöksiä tehdään jossain määrin vaihtelevin tulkinnoin, ja vapautus saatetaan myöntää joko toistaiseksi voimassa olevana tai määräaikaisena. Hallintotuomioistuinten linjausten perusteella vapautus liittämiselvöllisyydestä voidaan myöntää vain poikkeuksellisissa tilanteissa. Jos huomattava osa toiminta-alueen kiinteistöjen omistajista katsoo liittämisen vesihuoltolaitoksen verkostoon tarpeettomaksi ja jos vapautuspäätökset vaarantaisivat vesihuoltolaitoksen toimintaedellytykset, on kyseenalaista, ovatko toiminta-alueen hyväksymisen edellytykset alun perinkään täyttyneet.

Liittämiselvöllisyydestä on viime vuosina käyty runsaasti julkista keskustelua. Erityisesti on nostettu esille liittämiselvöllisyyden epätarkoituksenmukaisuus ja kohtuuttomuus

tilanteissa, joissa haja-asutusalueella sijaitsevan kiinteistön vesihuolto on toteutettu asianmukaisin kiinteistökohtaisin ratkaisuin ennen vesihuoltoverkostojen rakentamista alueelle.

Liittämiselvöllisyyden mahdollisen kohtuuttomuuden arviointiin vaikuttaa osaltaan liittämiskohtien sijainti. On tapauskohtaisen tulkinnan varassa, millä etäisyydellä liittämiskohdan tulee vesihuoltolain perusteella sijaita kiinteistöstä. Käytännössä liittämiskohdan sijainti on aiheuttanut tulkintaongelmia kuitenkin vain yksittäistapauksissa.

Hulevesien hallinta

Suhteessa hulevesien hallinnan tarpeisiin vesihuoltolain soveltamisala on kapea. Vesihuoltolaitoksen tehtäviin kuuluu huolehtia huleveden viemäröinnistä, mutta laitoksen hulevesiviemärit ja muut viemäriverkostot ovat riittämättömiä runsaista sateista aiheutuvien vesimäärien johtamiseen. Suuri määrä hulevettä voi aiheuttaa tarpeen ohjauksutuksiin jätevesien puhdistuslaitoksilla. Suurten virtaamahuippujen tasaamiseksi ja hulevesien ohjaamiseksi hallitusti rakennetuilla alueilla tarvitaan viemäreiden lisäksi maanpäällisiä rakenteita ja tulvareittejä, jotka tulisi suunnitella alueidenkäytön suunnittelun yhteydessä.

Vesihuoltolain noudattamisen valvonta

Vesihuoltolain julkisoikeudellisten velvoitteiden noudattamista valvovat laissa tarkoitetut viranomaiset. Yksityisoikeudellisten velvoitteiden valvontaan osallistuu Kilpailu- ja kuluttajavirasto lakisääteisen toimialansa puitteissa. Vesihuoltolain mukaisten valvontaviranomaisten toimivallan rajat ovat aiheuttaneet jonkin verran sekaannusta vesihuoltolaitosten, niiden asiakkaiden ja viranomaisten keskuudessa.

Vesihuoltolaitoksen ja sen asiakkaan sopimussuhteeseen liittyvien vesihuoltolain yksityisoikeudellisten säännösten, esimerkiksi vesihuollon maksusäännösten valvonta ei kuulu varsinaisesti millekään viranomaiselle. Laitosten julkisuusvalvontaa vaikeuttaa osaltaan se, että laitosten toimintaa ja taloutta kuvaavat tiedot eivät yleensä ole helposti

saatavilla tai vertailtavissa. Vesihuoltolaitoksen asiakas voi riitauttaa vesihuollon maksut nostamalla kanteen käräjäoikeudessa. Tällaisia kanteita ei ole nostettu ehkä osin siitä syystä, että oikeudenkäynnin kuluriski olisi suuri verrattuna asiakkaan intressiin. Kilpailuvirasto ja kuluttajariitalautakunta ovat käsitelleet vesihuollon riita-asioita vain kilpailulain ja kuluttajansuojalain kannalta, ja kunnallisvalitus maksuista voi kohdistua vain kunnan mahdollisesti tekemään taksapäätökseen.

Vesihuoltolaitosten maksut ja talous

Vesihuoltolaitos toimii luonnollisena monopolina, joten laitoksen asiakkaalla ei ole mahdollisuutta kilpailuttaa palveluntarjoajia. Vesihuoltolain maksusäännösten tarkoituksena on turvata yhtäältä laitoksen taloudelliset toimintaedellytykset ja toisaalta asiakkaan asemaa välttämättömyyspalvelun käyttäjänä. Säännöksillä pyritään paitsi varmistamaan vesihuollon kustannusten kattaminen myös suojaamaan vesihuoltolaitoksen asiakkaita kohtuuttomilta maksuilta sekä estämään laitoksen määrävän markkina-aseman väärinkäyttö ja piiloverotus.

Vaikka vesihuoltolain soveltamisala kattaa vain asutuksen ja siihen rinnastuvan elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnan vesihuollon, tulee kaikkien vesihuoltolaitoksen palveluja käyttävien vedenkäytön sektorien osallistua riittävästi vesipalveluista aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Tämä periaate perustuu lailla vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä täytäntöön pantuun Euroopan unionin vesipolitiikan puitedirektiiviin, mutta myös siihen, että muussa tapauksessa vesihuoltolaissa tarkoitetuilta asiakkailta perittävillä maksuilla katettaisiin muiden sektorien vesihuollon kustannuksia.

Vesihuollon kustannusten kattaminen maksuilla vaihtelee suuresti eri alueilla. Monien maaseudun pienten vesihuoltolaitosten kustannuksia ei kateta laitoksen perimillä maksuilla, vaan kunnat tukevat laitosten taloutta. Suurten kaupunkien laitokset saattavat taas maksaa omistajakunnalleen huomattavia tuloutuksia.

Vesihuoltolaissa tarkoitettua kohtuullista tuottoa pääomalle ei ole määritely. Selvitys-

ten perusteella useiden suurten vesihuoltolaitosten tuotto on 10–15 prosentin tasolla, ja se lasketaan usein koko pääomalle, ei ainoastaan omistajan sijoittamalle. Kunnan tai kuntien sisäisissä vesihuoltolaitoksen toimintamuodon muutosprosesseissa siirtyvän omaisuuden arvo määritellään usein puolitoistatai kaksinkertaiseksi kirjanpitoarvoon verrattuna. Joidenkin omistajalainojen korot ylittävät selvästi markkinakorot, ja omistajalle maksettavat lyhennykset saattavat olla suuria.

Vesihuoltolaitosten taloudenpito ei ole aina läpinäkyvää eikä kuntien laitoksille asettamia tuottovaatimuksia voida luotettavasti vertailla ja selvittää. Vesihuoltolaitoksen toimintamuodosta riippuen laitosten talouteen ja kirjanpitoon kohdistuu lainsäädännössä jossain määrin erilaisia vaatimuksia. Osaltaan vesihuoltolaitosten talouden seuranta vaikeuttaa se, että kasvava osa laitoksista on niin sanottuja monialayrityksiä, jotka harjoittavat vesihuollon lisäksi muuta liiketoimintaa kuten sähkönjakelua. Laissa ei ole säännöksiä, jotka velvoittaisivat eriyttämään vesihuoltolaitoksen kirjanpidon muusta kirjanpidosta monialayrityksessä.

Vesihuoltolaissa tarkoitettun käyttömaksun periminen on tarkoituksenmukainen tapa kattaa talousveden toimittamisesta ja jätevesien poisjohtamisesta aiheutuvat kustannukset. Sen sijaan käyttömaksun kohdistaminen hulevesien poisjohtamiseen on ongelmallista, koska hulevesien määrä on ajoittain suuri ja niiden kertymän mittaaminen kustannustehotonta. Monet vesihuoltolaitokset perivät erillistä hulevesimaksua, mutta käytännössä hulevesistä aiheutuvia kustannuksia sisällytetään myös jätevesimaksuihin. Jos hulevesiä johdetaan jätevesien kanssa samaan viemäriin, voi hulevesien osuus viemäroinnin ja jätevesien käsittelyn kokonaiskustannuksista olla merkittävä.

Hinnanalennus ja vahingonkorvaus

Vesihuoltolaitoksen asiakkaan kanssa tekemiin sopimukseen liittyvissä yleisissä toimitusehdoissa on käsitelty vesihuollon virheeseen ja vahingonkorvaukseen liittyen ylivoimaista estettä, ennalta arvaamatonta tilapäistä keskeytystä ja tilapäistä huoltotyötä.

Vesihuoltopalvelujen keskeytyminen saattaa oikeuttaa hinnanalennukseen tai vahingonkorvaukseen. Säännökset ovat pakottavia suhteessa kuluttaja-asiakkaisiin, mutta eivät esimerkiksi suhteessa asunto-osakeyhtiön asukkaisiin. Muihin kuin kuluttaja-asiakkaisiin suurinta osaa hinnanalennus- ja vahingonkorvaussäännöksistä sovelletaan vain, jos muuta ei ole sovittu.

Vesihuoltolaissa ja vesihuollon yleisissä toimitusehdoissa käytetty virheen määritelmä jättää vesihuoltolaitoksen vastuun vesihuollon palvelujen keskeytystilanteissa tulkinvaraiseksi, koska ylivoimaisen esteen täyttymisen kriteerit sekä sen suhde hinnanalennukseen ja vahingonkorvaukseen ovat epäselviä.

Nykyinen vesihuollon perusmaksuun sidottu hinnanalennuksen vähimmäismäärä saattaa olla riittämätön suhteessa menetyksiin, joita asiakkaille voi aiheutua vesihuollon keskeytyksestä. Perusmaksun suuruus vaihtelee vesihuoltolaitoksesta riippuen, ja vuotuinen perusmaksu voi olla hyvin pieni. Omakotitalon omistajalle tai haltijalle maksettavan hinnanalennuksen vähimmäismäärä saattaa olla kahden euron luokkaa.

Kunnallisten vesihuoltolaitosten kilpailuolueidellinen asema

Vesihuoltolaitos huolehtii vesihuollosta luonnollisena monopolina toiminta-alueellaan. Merkittävä osa laitoksista toimii kunnallisina laitoksina eli kunnallisina liikelaitoksina tai kunnallisina taseyksikköinä.

Jos laitos huolehtii vesihuollosta toisen kunnan alueella tai sillä on liiketoimintasuhde toisiin vesihuoltolaitoksiin ja teollisuuslaitoksiin, kysymyksessä ei välttämättä ole enää toiminta luonnollisena monopolina, vaan vastaavia palveluja saattaisivat tarjota muutkin palvelujen tuottajat. Kunnallinen vesihuoltolaitos saattaa tällöin toimia kilpailutilanteessa markkinoilla ja saada yhteismarkkinoille soveltumatonta valtiontukea veroetujen ja konkurssisuojaajan muodossa.

Vesihuoltolaitoksen organisointimuotoa ei ole vesihuoltolaissa rajoitettu tällaisia tilanteita ajatellen. Kuntalaissa on kuitenkin säädetty yhtiöittämisvelvollisuudesta, jonka perusteella kunnan on annettava kilpailutilan-

teessa markkinoilla hoitamansa tehtävä osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi.

Maankäyttö- ja rakennuslaki

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa alueiden käytön suunnittelussa kiinnitetään huomiota hulevesien hallintaan. Yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon mahdollisuudet vesihuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen, ja siihen merkitään tarvittaessa hulevesien hallintaan liittyvät aluevaraukset. Näitä aluevarauksia tarkennetaan asemakaavassa. Myös katusuunnitelmat sekä puistojen ja yleisten alueiden suunnitelmat sisältävät tarpeen mukaan hulevesien hallintaan liittyviä asioita.

Maankäyttö- ja rakennuslain nojalla on annettu hulevesien hallintaa koskevia määräyksiä. Myös yleis- ja asemakaavamääräyksiä on käytetty hulevesien hallintaa edistämään. Asemakaavoissa on esimerkiksi voitu määrätä taajaan asutun alueen hulevesien viivyttämisestä, jos se on ollut kaavallisista lähtökohdista perusteltua. Myös kuntien rakennusjärjestyksissä on määräyksiä hulevesien hallinnasta. Suoraan lainsäädäntöön perustuvat kiinteistön omistajan tai haltijan hulevesien hallintavelvoitteet on sidottu siihen, että kysymys on rakennuspaikasta tai yleisestä alueesta ja että luonnollisen vedenjuoksun muuttamisesta aiheutuu huomattavaa haittaa naapurille.

Suomen rakentamismääräyskokoelman ja yksittäisen rakennushankkeen rakennuslupamääräysten mukaan katoilta tulevat vedet johdetaan kiinteistön omaan hulevesijärjestelmään, joka voi olla maanpäällinen tai -sisäinen ratkaisu. Rakennusluvissa kiinnitetään huomiota myös vesien johtamiseen pois rakennuksen vierestä.

Hulevesien hallinnan järjestäminen liittyy kunnan organisaatiossa usean kunnan elimen toimialaan ja edellyttää niiden yhteistyötä. Suurimmissa kunnissa on laadittu hulevesien hallintaa ohjaavia strategioita tai ohjelmia. Hulevesien hallintaan liittyviä kustannuksia katetaan kunnallisveron tuotoilla.

Maankäyttö- ja rakennuslain sääntely tarjoaa kunnalle mahdollisuuksia edistää hulevesien hallintaa. Kunnan tehtävistä tässä suh-

teessa ei kuitenkaan säädetä selväpiirteisesti, eikä maankäyttö- ja rakennuslaki sisällä erityisesti hulevesien hallintaa varten tarkoitettuja ohjausvälineitä. Laki ohjaa ottamaan myös hulevedet huomioon alueiden käyttöön ja rakentamiseen liittyvissä menettelyissä, mutta siinä ei säädetä hulevesien suunnitelmallisesta kokonaishallinnasta.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet ja toteuttamisvaihtoehdot

Esityksellä on kaksi tavoitetta. Ensinnäkin tavoitteena on varmistaa turvallisten ja kohtuuhintaisten vesihuoltopalvelujen saatavuus. Toisena tavoitteena on parantaa hulevesien kokonaishallintaa sään ja vesiolojen ääri-ilmiöiden lisääntyessä ja päällystettyjen pintojen määrän kasvaessa yhdyskunnissa.

Ehdotettu sääntely olisi suurelta osin nykyistä sääntelyä tarkentavaa tai sitä täydentävää. Vesihuoltolainsäädännön keskeiset periaatteet vesihuollon kehittämisessä, järjestämisessä ja huolehtimisessa sekä eri toimijoiden vastuut säilyisivät suurelta osin nykyisenkaltaisina. Oikeudellisen sääntelyn vaihtoehtona olisi kehittää vesihuollon käytäntöjä vapaaehtoisen opastuksen avulla. Kun otetaan huomioon vesihuoltopalvelujen luonne välttämättömyyspalveluina sekä edellä mainitut olosuhteiden muutokset, on tarkoituksenmukaista muuttaa lainsäädäntöä.

Hulevesien hallinnan sääntelyn maankäyttö- ja rakennuslakiin sisällyttämisen vaihtoehtona olisi säätää erillinen laki hulevesien hallinnasta. Hulevesien hallinta soveltuu alueiden käytön suunnittelujärjestelmässä ja rakentamisessa huomioon otettavaksi. Tämän vuoksi sääntely on tarkoituksenmukaista sijoittaa maankäyttö- ja rakennuslakiin.

Vesihuoltopalvelujen tulee olla turvallisia sekä terveyden että ympäristön kannalta. Vesihuoltolaitoksella on oltava käytettävissä riittävästi laadukasta raakavettä, sen verkostojen ja muiden laitteistojen tulee olla kunnossa ja vesihuoltopalveluja tulee kyetä tarjoamaan keskeytyksettä. Vesihuoltopalvelujen toimitusvarmuutta ja turvallisuutta parannettaisiin säätämällä nykyistä tarkemmin selvällö- ja tarkkailuvelvoitteista, varautumi-

sesta häiriötilanteisiin sekä vesihuollon virheen seurauksista. Hulevesien hallinnan sääntelyn yhtenä tavoitteena olisi vähentää jätevesien pääsyä vesistöön.

Vesihuoltopalvelujen hinnan on oltava kaikki vesihuollon maksut huomioon ottaen kohtuullinen, kun otetaan huomioon vesihuollon välttämättömyyspalvelulunne ja kiinteistön liittämismaksu vesihuoltolaitoksen verkostoon laitoksen toiminta-alueella. Harvaan asutuilla seuduilla vesihuoltolaitoksen palvelujen kustannukset ovat paikoin kasvaneet suuriksi. Esityksen tavoitteena on estää vesihuollon kokonaiskustannusten kasvaminen kiinteistön omistajan kannalta kohtuuttomiksi ottaen huomioon myös kiinteistökohtaisesta vesihuollosta mahdollisesti koituneet kustannukset.

Vesihuollon palvelujen turvallisuuden ja hinnan kohtuullisuuden kannalta on olennaista, että vesihuoltolaitoksen toiminta ja taloudenpito hoidetaan asianmukaisesti. Esityksen mukaan vesihuoltolaitosten toiminnan ja talouden läpinäkyvyyttä parannettaisiin. Tarkoituksena on yhtäältä parantaa mahdollisuuksia laitosten toiminnan ja talouden seurantaan ja julkisuusvalvontaan sekä toisaalta varmistaa laitosten edellytyksiä huolehtia toimintavarmuudesta.

Vesihuollon toimintavarmuuden kannalta on tärkeää, että vedenhankinnan ja jätevesien käsittelyn koko tuotantoketjun toimivuus on varmistettu. Useat vesihuoltolaitokset ostavat nykyisin vetensä tukkulaitoksilta, ja jätevesiä johdetaan laitoksista erillisiin jätevedenpuhdistusyksiköihin. Esityksen yhtenä tarkoituksena on ulottaa vesihuoltolain sääntely tarpeellisilta osin vesihuollon koko tuotantoketjuun.

Rankkoihin sateisiin on varauduttava jo maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa alueiden käytön suunnittelussa ja rakentamisen ohjauksessa. Hulevesiviemäreiden johtokyky ei ole teknisesti mahdollista tai taloudellisesti järkevää kasvattaa lisääntyneitä hulevesimääriä vastaavasti. Putkiverkoston sijaan hulevesien hallitsemiseksi on tarpeen ottaa nykyistä laajemmin käyttöön maanpäällisiä rakenteita kuten avouomia, vesien pidättämis- ja imeytysalueita sekä maaston mukaisia valumavesien reittejä. Esityksen tavoitteena on, että hulevesien viemäroinnistä

siirrytään kattavaan hulevesien kokonaishallintaan, jossa hyödynnetään etenkin maanpäällisiä ratkaisuja ja imeytetään hulevesiä mahdollisuuksien mukaan jo niiden kerääntymispaikalla. Kunnalla on parhaat edellytykset toteuttaa tilaa vaativia hulevesijärjestelmiä ja ohjeistaa kiinteistökohtaista hulevesien hallintaa.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Vesihuoltolaki

Nykyiseen vesihuoltolakiin ehdotetaan useita muutoksia, lisäyksiä ja tarkennuksia. Lain perusteet säilyisivät hulevesien hallintaa lukuun ottamatta nykyisenlaisina eikä vesihuoltolakia ehdoteta kumottavaksi.

Kunnan velvoitteita vesihuollon kehittämiseen ja järjestämiseen muutettaisiin ensinnäkin lisäämällä vesihuollon kehittämiseen yhteistyövelvoitteita. Toiseksi kehittämissuunnitelmasta säätämisestä luovuttaisiin. Kolmanneksi vesihuoltolaitoksen toiminta-alueiden rajausperusteissa viitattaisiin toteutuneeseen tai suunniteltuun yhdyskuntakehitykseen, ja laissa tarkoitettu tavoitteellinen aikataulu toiminta-alueen osien saattamiseksi vesihuoltolaitoksen verkostojen piiriin sidottaisiin selvemmin yhdyskuntakehityksen tarpeisiin.

Myös sääntelyä toiminta-alueen hyväksymisestä tarkennettaisiin. Siinä kiinnitettäisiin huomiota asiasta tiedottamiseen ja vesihuollon maksujen kohtuullisuuteen. Lisäksi esityksessä mahdollistettaisiin vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen supistaminen tietyin edellytyksin, jos kunnan velvollisuus vesihuoltolaitoksen palvelujen järjestämiseen olisi poistunut.

Vesihuoltolaitoksen velvollisuuksia tarkennettaisiin säätämällä häiriötilanteisiin varautumisesta ja laitoksen selvilläolo- ja tarkailuvelvoitteista sekä selventämällä vesihuollon maksujen perusteita. Vesihuoltolaitosten tulisi laatia suunnitelmat häiriötilanteisiin varautumiseksi ja ryhtyä niiden perusteella toimenpiteisiin vesihuollon palvelujen varmistamiseksi. Laitosten tulisi olla selvillä raakaveden laatuun ja määrään kohdistuvista riskeistä sekä laitteistojensa kunnosta sekä tarkkailla raakaveden määrän ja laadun ohel-

la laitteistonsa kuntoa ja vuotovesien määrää. Laissa tähdennettäisiin, että vesihuollosta perittävillä maksuilla tulisi kattaa sekä vesihuoltolaitoksen uus- että korjausinvestoinnit. Lisäksi laitoksen tulisi saattaa verkostotietonsa sähköiseen muotoon.

Kiinteistön liittämiselvöllisyyttä vesihuoltolaitoksen verkostoon väljennettäisiin taajamien ulkopuolisilla vesihuoltolaitoksen toiminta-alueilla. Samalla tarkennettaisiin liittämiselvöllisyydestä vapauttamisen perusteita. Kiinteistöä ei tarvitsisi taajaman ulkopuolella liittää laitoksen verkostoon, jos kiinteistölle on rakennettu asianmukainen vesihuolto ennen laitoksen toiminta-alueen hyväksymistä. Taajaman ulkopuolella sijaitsevaa kiinteistöä ei tarvitsisi liittää jätevesiviemäriin, jos kiinteistöllä ei ole vesikäymälää ja sen jätevedet käsitellään asianmukaisesti. Vapauttamisen perusteita tarkennettaisiin siten, että vapautus voitaisiin myöntää toistaiseksi voimassa olevana tai määräaikaisena ja että liittämisen kohtuuttomuutta arvioitaessa otettaisiin huomioon kiinteistön vesihuoltolaitteiston rakentamisesta aiheutuneet kustannukset.

Esityksen mukaan vesihuoltolaissa tarkistettaisiin sääntelyä vesihuollon virheestä siten, ettei tavanomaisesta korjaus- tai huolto-työstä aiheutuva vesihuollon keskeytys merkitsisi vesihuollon virhettä. Virheestä seuraavan hinnanalennuksen vähimmäismäärä sidottaisiin pelkän perusmaksun sijaan perus- ja käyttömaksuun sekä vesihuollon yli 12 tunnin keskeytykseen.

Vesihuoltolaitoksen toiminnan ja talouden läpinäkyvyyttä kehitettäisiin ulottamalla vesihuoltolaitoksen kirjanpidon eriyttämiselvöllisyys kunnallisten laitosten lisäksi monialayrityksen osana toimiviin laitoksiin. Vesihuollolle ja huleveden viemäröinnille laadittaisiin erillinen tase ja tuloslaskelma sekä toimintakertomus. Laitoksen tulisi julkistaa tilinpäätös, toimintakertomus ja toimitusehdot samoin kuin vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta ja laatua kuvaavat tunnusluvut. Laissa säädettäisiin myös vesihuollon tietojärjestelmästä, johon laitoksen tulisi toimittaa tiedot palvelujensa hinnoista ja niiden määrätymisperusteista sekä toimintaa ja taloutta kuvaavien tunnuslukujen laskemiseksi tarvittavat tiedot.

Suurin periaatteellinen muutos vesihuolto-laissa olisi hulevesien ja perustusten kuiva-tusvesien viemäroinnin irrottaminen vesi-huoltolain mukaisesta vesihuollon käsittees-tä. Tämä vaikuttaisi vesihuoltolain sovelta-misalaan siten, että lain useimpia säännöksiä ei sovellettaisi huleveden viemärointiin. Hu-levesien kokonaishallinnasta säädettäisiin maankäyttö ja rakennuslaissa.

Esityksen mukaan kunta voisi vesihuolto-laitoksen kanssa neuvoteltuaan ja tiettyjen edellytysten täytyessä päättää, että laitos huolehtisi huleveden viemäroinnistä osana maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettua hulevesien hallintaa yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaavasti. Vesihuoltolaitos määräi-si liittämiskohdat hulevesiviemäriin liitettä-viä kiinteistöjä varten, ja perisi kiinteistön omistajilta ja haltijoilta maksuja hulevesien viemäroinnistä. Pääsäännön mukaan huleve-siä ei saisi johtaa vesihuoltolaitoksen jäteve-siviemäriin.

Maankäyttö- ja rakennuslaki

Maankäyttö- ja rakennuslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi luku hulevesiä koskevista erityisistä säännöksistä ja tehtäväksi tästä lu-vusta johtuvat tarkistusluonteiset muutokset eräisiin muihin pykäliin.

Esityksen mukaan uudessa luvussa säadet-täisiin ensinnäkin hulevesien hallinnan mää-ritelmistä ja tavoitteista, kiinteistön omistajan ja kunnan vastuista sekä hulevesien hallintaa koskevien määräysten antamisesta. Huleve-sien hallinta koostuisi kiinteistöjen hule-vesijärjestelmästä, joista vastaisivat kiinteis-tön omistajat ja haltijat, sekä kunnan ja vesi-huoltolaitosten hulevesijärjestelmästä. Kunta vastaisi hulevesien hallinnan järjestämisestä asemakaava-alueella. Kunnan olisi huolehdit-tava, että sen hulevesijärjestelmä toteutetaan asemakaavan mukaisen maankäytön tarpeita vastaavasti, jos hulevesijärjestelmän toteut-tamisesta aiheutuvat kustannukset eivät ole kohtuuttomat. Kunnan määräämä monijäse-ninen toimielin voisi antaa kiinteistön omis-tajalle tai haltijalle määräyksen hulevesistä aiheutuvan haitan poistamiseksi.

Kiinteistön hulevedet tulisi johtaa kunnan järjestelmään, ellei kunnan määräämä viran-omainen myöntäisi tästä vapautusta. Kunnan

määräämä viranomainen osoittaisi kiinteistön hulevesijärjestelmän ja kunnan hulevesijär-jestelmän rajakohdan kiinteistön välittömään läheisyyteen ja antaisi johtamiseen liittyviä määräyksiä. Kiinteistön omistaja tai haltija vastaisi kiinteistönsä hulevesien johtamiseen käytettävästä laitteistosta ja rakenteista raja-kohtaan asti.

Toiseksi uudessa luvussa säädettäisiin hu-levesisuunnitelmasta. Se olisi uusi teknisiin suunnitelmiin rinnastuva suunnitelma, joka voisi olla myös osa katusuunnitelmaa tai yleisten alueiden suunnitelmaa. Suunnitel-massa esitettäisiin kunnan hulevesijärjestel-mään kuuluvat hulevesien hallinnan ratkaisut ja rakenteet. Hulevesisuunnitelma olisi laa-dittava siten, että suunnitelmassa otettaisiin huomioon sademäärän lisääntyminen, ase-makaava, katusuunnitelma ja yleisten aluei-den suunnitelma ja että se täyttäisi toimivuuden, turvallisuuden sekä viihtyisyyden vaa-timukset.

Kolmanneksi kunta voisi ehdottavan luvun perusteella päättää periä maksuja hulevesien hallinnasta. Maksuilla voitaisiin kattaa kun-nan hulevesijärjestelmän rakentamiskustan-nuksia ja käyttö- ja ylläpitokustannuksia. Maksut kohdistuisivat niiden kiinteistöjen omistajille ja haltijoille, jotka kuuluisivat kunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueeseen. Vaihtoehtoisesti kunta voisi kattaa hu-levesien hallinnasta aiheutuvia kustannuksia verovaroin.

Ehdotettu hulevesien hallinnan sääntely to-teuttaisi osaltaan kannanottoa, jonka edus-kunta hyväksyi 22 päivänä toukokuuta 2013 käsitellessään tarkastusvaliokunnan raken-nusten kosteus- ja homeongelmista antamaa mietintöä 1/2013 vp. Kannanotossaan edus-kunta edellyttää muun muassa, että hallitus ottaa käynnissä olevissa maankäyttö- ja ra-kennuslain muutosten valmistelussa raken-nusten terveellisyyden paremmin huomioon.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Kotitaloudet

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia kotitalouksien taloudelliseen

asemaan tai käyttäytymiseen. Yhtäältä esityksessä tarkennettaisiin vesihuoltolaitoksen velvoitteita ja korostettaisiin vesihuollon kustannusten pitkäjänteistä kattamista asiakkailta perittävillä maksuilla, mikä saattaisi ajan mittaan lisätä kotitalouksien menoja. Toisaalta ehdotettavan vesihuoltolaitosten toiminnan ja talouden läpinäkyvyyden lisäämisen odotetaan tehostavan vesihuoltopalvelujen tuottamista ja varmistavan, että vesihuollon maksuihin ei sisällyttäisi kohtuullista suurempaa tuottoa pääomalle esimerkiksi omistajalle maksettavien ylisuurten tuloutusten takia. Tämä parantaisi vesihuollon maksujen kustannusvastaavuutta.

Liittämiselvöllisyyden väljentäminen taajamien ulkopuolella vähentäisi kiinteistöjen liittämistä vesihuoltolaitoksen verkostoihin. Tämä saattaisi yhtäältä nostaa vesihuollon maksuja niillä kiinteistöillä, jotka verkostoihin liitetään. Toisaalta ehdotus vähentäisi tarpeettomia kustannuksia sellaisissa tilanteissa, joissa kiinteistöllä on vaatimukset täyttävä oma vesihuoltoratkaisu. Liittämiselvöllisyyden väljentämisellä ei olisi takautuvaa vaikutusta ennen uudistuksen voimaantuloa tehtyihin toiminta-aluepäätöksiin, joiden kattamilla alueilla noudatettaisiin vuoden 2018 loppuun asti nykyistä sääntelyä liittämiselvöllisyydestä, jos niillä on ryhdytty toimenpiteisiin vesihuollosta huolehtimiseksi. Halukkaiden liittyjien määrä ja kustannusten liittyjäkohtainen kohtuullisuus voitaisiin ottaa huomioon tehtäessä päätöksiä toiminta-alueesta ja verkoston rakentamisen aloittamisesta.

Liittämiskohdan sijainnista annetun sääntelyn tarkentamisen tai toiminta-alueen supistamisesta sääntelyä ei myöskään arvioida vaikuttavan merkittävästi kotitalouksien taloudelliseen asemaan tai käyttäytymiseen. Ehdotettu liittämiskohtasääntelyn tarkentaminen voisi yksittäistapauksissa kohtuullistaa liittämisen kustannuksia. Toiminta-alueita supistettaessa kunnan tai vesihuoltolaitoksen tulisi huolehtia kotitalouksien vesihuollon jatkumisesta, jolloin kotitalouksille ei kohdistuisi supistamisesta merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

Esityksen mukainen sääntely hinnanalennuksen minimimäärän sitomisesta perusmaksun ohella käyttömaksuun ja yli 12 tunnin

vesihuollon keskeytykseen selventäisi sitä, minkälainen hyvitys kotitalouksille ja asunto-osakeyhtiöille maksettaisiin palvelun keskeydyttyä pitempiaikaisesti. Tämän arvioidaan vähentävän keskeytyksen maksuseurausten selvittämiseen kulutettavaa aikaa. Muissakin virhetilanteissa asiakas olisi edelleen oikeutettu virhettä vastaavaan hinnanalennukseen.

Maankäyttö- ja rakennuslakiin ehdotettu maksu hulevesien hallinnasta olisi uusi maksu kiinteistön omistajille ja haltijoille. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen hulevesimaksuun voitaisiin sisällyttää esimerkiksi hulevesien hallintaan tarvittavien maanpäällisten sekä muiden rakenteiden kustannuksia.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen hulevesimaksun käyttöönoton ei tulisi lisätä merkittävästi kotitalouksille aiheuttavia kustannuksia. Maksun käyttöönotto olisi kunnille vapaaehtoista. Ennalta arvioiden ainakin asukasmäärältään suurimmat kunnat ottaisivat hulevesimaksun käyttöön.

Vesihuoltolaitokset

Vesihuoltolaitoksiin ja vesihuollon tuotantoketjuun kohdistuisi esityksen perusteella eräitä taloudellisia ja organisatorisia vaikutuksia. Laitosten saattaisi ehdotettavan sääntelyn perusteella olla tarpeen tehdä investointeja esimerkiksi häiriötilanteisiin varautumiseksi. Taajamien ulkopuolella taloudelliset edellytykset vesihuoltolaitostoiminnalle heikkenisivät liittämiselvöllisyyden väljentymisen myötä. Vesihuoltolaitosten taloutta vahvistaisivat korvaukset yleisten alueiden hulevesien viemäroinnistä.

Ehdotuksen mukaisen yhteiskäyttöisen vesihuollon tietojärjestelmän arvioidaan yhtäältä vähentävän etenkin pienten laitosten hallinnollisia kustannuksia. Toisaalta järjestelmän kustannusten kattaminen aiheuttaisi laitoselle suhteessa sen asiakasmäärään ja viime kädessä asiakkaille pienehköjä kustannuksia. Järjestelmän käyttö- ja ylläpitokustannukset olisivat karkean arvion mukaan noin 300 000 euroa vuodessa.

Vesihuoltolaitosten vastuiden lisääminen ja selventäminen esityksen mukaisesti saattaisi asettaa erityisesti pienet vesihuoltolaitokset

tilanteeseen, jossa niiden pitäisi nykyistä suuremmassa määrin yhdistyä osaksi suurempaa laitosta tai hakea kumppanuuksia. Vesihuoltolain säännökset ulotettaisiin entistä selvemmin koko vesihuollon tuotantoketjuun, mikä saattaisi kasvattaa myös veden toimittajien tai jätevesiä käsittelevien laitosten kustannuksia.

Sääntelyllä varmistettaisiin vesihuollon laadun turvaamista pitkällä aikavälillä. Tarkoituksena on, että vesihuoltolaitos parantaisi valmiuksiaan reagoida häiriötilanteisiin ja toimintahäiriöihin sekä huolehtisi uus- ja korjausinvestointien riittävydestä. Varautumissuunnittelu sekä hinnanalennusten maksaminen lisäisivät laitoksen kustannuksia erityisesti, jos laitos ei olisi aikaisemmin riittävästi varautunut häiriötilanteisiin eikä sillä olisi valmiutta hoitaa palvelujensa toimituskatkoja. Hinnanalennus ei tulisi maksettavaksi, jos keskeytys olisi aiheutunut ylivoimaisesta esteestä.

Esityksen mukaisella vesihuoltolaitoksen taloudenpidon läpinäkyvyyden parantamisella luotaisiin edellytyksiä sille, että vesihuollon investointeihin suunnattaisiin riittävästi voimavaroja. Häiriötilanteisiin varautuminen saattaisi edellyttää laitoksilta investointeja esimerkiksi varavesilähteisiin tai varavoiimaan.

Taajamien ulkopuolella uusien vesihuoltolaitosten tulopohja supistuisi, kun liittämismallisuutta väljennettäisiin. Vesihuoltolaitosten verkostojen rakentamisen taloudellisia ja teknisiä edellytyksiä harvakkosti asutuilla alueilla jouduttaisiin ehdotuksen toteutuessa punnitsemaan nykyistä huolellisemmin. Tämä korostaisi ennen investointeihin ryhtymistä tehtävän liittymishalukkuuden selvittämisen merkitystä. Liittymishalukkuus kuvaa vesihuoltolaitoksen palvelujen tarvetta alueella. Ehdotuksen perusteella kannattamaton vesihuoltolaitostoiminta voitaisiin laissa määritellyin edellytyksin myös lopettaa. Taajamien ulkopuolella vesihuoltolaitosten investointien arvioidaan vähenevän, mikä olisi sopusuhteissa sen kanssa, että kiinteistökohtaisten jätevesien käsittelyjärjestelmien kuntoon laittamisen siirtymäkausi päättyy vuonna 2016.

Verkostotietojen muuttaminen digitaaliseen muotoon voi jonkin verran lisätä laitoksen

kustannuksia. Se auttaisi kuitenkin osaltaan estämään verkostoon kohdistuvia vahinkoja rakennushankkeiden ja muiden vastaavien toimenpiteiden yhteydessä.

Liiketoiminnallisia muutoksia voisi aiheuttaa se, että ehdotuksen perusteella kunnan tehtävät hulevesien hallinnassa tarkentuisivat ja vesihuoltolaitosten suhteellinen osuus hallinnassa pienenesi.

Vesihuoltolaitokset voisivat esityksen toteutuessa nykyistä paremmin keskittyä ydintehtäviensä hoitamiseen ja kehittämiseen. Tämän yhdistettynä investointien kustannusten kattamiseen, häiriötilanteisiin varautumiseen, selvilläoloon sekä tarkkailun ja toimintakyvyn ylläpitämisen parantamiseen arvioidaan parantavan vesihuoltopalvelujen tasoa. Vesihuoltolaitosten toiminnan arvioidaan myös tehostuvan talouden läpinäkyvyyden parantamisen ansiosta.

Kunnat ja julkinen talous

Esitys tarkentaisi kuntien tehtäviä hulevesien hallinnassa. Kunnat voisivat valita, perivätkö ne esitykseen sisältyvää hulevesimaksua vai kohdistettaisiinko raskas kotitalouksiin kunnallisveron kautta. Kunnat voisivat suunnittelulla vaikuttaa myös siihen, että hulevesistä huolehdittaisiin nykyistä enemmän niitä imeyttämällä.

Kuntien tehtäväksi tulisi esityksen mukaan laatia tarvittaessa hulevesisuunnitelma. Se olisi uusi teknisiin suunnitelmiin rinnastuva suunnitelma. Hulevesien hallintaa on tullut suunnitella jo nykytilanteessa, ja hulevesisuunnitelma voisi olla esimerkiksi osa katusuunnitelmaa tai yleisten alueiden suunnitelmaa. Jos tarvetta erilliselle hulevesisuunnitelmalle ei olisi, ei kunnalla olisi velvoitetta laatia sitä. Siten hulevesisuunnitelman ei arvioida lisäävän merkittävästi kunnan menoja.

Kunta tekisi esityksen perusteella päätöksen alueesta, jolla laitos huolehtii huleveden viemäroinnistä. Nykyisin kunta tekee vastaavan päätöksen toiminta-alueen hyväksymispäätöksenä. Siirtymäsäännöksen mukaisesti laitos voisi huolehtia huleveden viemäroinnistä aikaisemman toiminta-alueen hyväksymispäätöksen perusteella, joten huleveden viemärointialueesta päättämällä ei olisi kunnille merkittäviä vaikutuksia.

Muuten kuin hulevesien hallinnan osalta esityksen suorat vaikutukset kuntiin olisivat verraten vähäisiä. Edellä kuvatut vaikutukset vesihuoltolaitoksiin kohdistuisivat kuitenkin välillisesti myös kuntiin niiden omistajina.

Kehittämissuunnitelman laatimisvelvoitteen poistaminen esityksen mukaisesti vesihuoltolaista toisi kunnille joustavuutta vesihuollon kehittämisen suunnitteluun. Tämä vähentäisi kuntien lakisääteisiä tehtäviä ja voisi tuoda niille säästöjä.

Toiminta-alueen hyväksymissäntelyn tarkentaminen ei toisi merkittäviä muutoksia kunnan tehtäviin. Huomion kiinnittäminen asiasta tiedottamiseen, vesihuollon maksujen muodostumiseen sekä toiminta-alueen kartalla esittämiseen voisi myös estää epäselvyyksiä ja kiistoja toiminta-alueista. Lisäksi huolella tehdyt toiminta-aluepäätökset voisivat vähentää vapautusten hakemista liittämismallisuudesta kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta. Esityksellä myös mahdollistettaisiin eräin edellytyksin merkityksensä menettäneiden toiminta-alueiden supistaminen.

Myös liittämismallisuuden lieventäminen esityksen mukaisesti tarkoittaisi sitä, että kunnan tulisi entistä tarkemmin harkita vesihuollon järjestämistä ja toiminta-alueiden hyväksymistä taajamien ulkopuolella. Jos suurta osaa alueen kiinteistöistä ei tarvitsisi liittää vesihuoltolaitoksen verkostoon, eikä riittävää liittämishalukkuutta olisi, ei vesihuoltoverkoston rakentamiseen alueelle olisi yleensä muutenkaan osoitettavissa merkittävää tarvetta. Liittämismallisuuden lieventämisen arvioidaan vähentävän jonkin verran vesihuoltolaitoksen verkostojen rakentamista taajamien ulkopuolelle, mutta ei merkittävästi vaikeuttavan kunnan vesihuollon järjestämistehtävän hoitamista.

Esityksellä edistettäisiin investointeja vesihuoltoverkoston kunnossapitoon ja vesihuoltolaitoksen talouden läpinäkyvyyttä. Tulotukset tulisi tehdä omistajakunnille vasta, kun laitoksen korjausinvestointien tarpeet olisi katettu. Kuntien tulisi myös maksaa yleisten alueiden hulevesien viemäroinnistä laitokselle. Tämä ei merkitsi muutosta siihen nähden, että jo nykyisin laki edellyttää, että vesihuollon kustannukset katetaan siitä perittävillä maksuilla.

Vesihuollon tietojärjestelmän kustannukset olisi tarkoitus kattaa vesihuoltolaitoksilta kerättävillä maksuilla. Järjestelmän kehittämistä on tuettu valtiovarainministeriön keskitetyistä tuottavuusmäärärahoista.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotuksen perusteella elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ei enää varattaisi tilaisuutta tulla kuulluksi ennen liittämismallisuudesta vapautuksen myöntämistä, mikä vähentäisi jonkin verran sen tehtäviä.

Kunnan ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaiset ja pelastusviranomaiset olisivat yhteistyössä vesihuoltolaitoksen kanssa häiriötilanteisiin varautumiseksi.

Vesihuoltolaitosten toiminnan ja talouden läpinäkyvyyden lisääminen edesauttaisi esimerkiksi sen selvittämistä, investoiko laitos riittävästi verkostojen korjaukseen ja ylläpitoon. Vesihuoltolaitosten talouden valvontaa ei kuitenkaan asetettaisi varsinaisesti viranomaisen vastuulle.

Suomen ympäristökeskus alkaisi ylläpitää vesihuollon tietojärjestelmää, mikä lisäisi sen tehtäviä. Eri viranomaiset saisivat tietojärjestelmästä nykyistä paremmin vesihuollon tietoja selvityksiä ja raportointeja varten. Tässä suhteessa uudistus helpottaisi viranomaisten hallinnollisten tehtävien hoitamista.

Esityksen perusteella kunnan määrämän viranomaisen asema maankäyttö- ja rakennuslain valvontaviranomaisena korostuisi hulevesiasioissa, kun maanpäällisiä hulevesien hallintaratkaisuja hyödynnettäisiin nykyistä enemmän. Kunta voisi määrätä, mille viranomaiselle toimivalta kuuluisi. Vesihuoltolaitoksen hulevesiviemärintiratkaisujen valvontaa kuuluisi edelleen ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaiselle vesihuoltolain mukaisena valvontatehtävänä.

4.3 Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei olisi merkittäviä vaikutuksia luonnonvarojen ja energian käyttöön. Sen perusteella kuitenkin kiinnitettäisiin huomiota vesihuoltoverkoston kuntoon, minkä tulisi vähentää vuotovesien määrää ja siten veden, kemikaalien ja energian kulutusta sekä jäte-

vesipäästöjä ympäristöön. Myös vesijohtojen rikkoutumisesta aiheutuvat rakennetun ympäristön vauriot tulisivat pitkällä ajanjaksolla vähenemään.

Hulevesien hallinnan tehostamisella ja vesihuoltolaitoksen häiriötilanteiden paremmalla hallinnalla voitaisiin osaltaan vähentää käsittelemättömien jätevesien verkostoylivuotoja sekä ohjauksutuksia jätevedenpuhdistamoilla. Puhdistamojen ylikuormitustilanteet vähenisivät, kun hulevesiä ei johdettaisi jätevesiviemäreihin ja sitä kautta puhdistamoille.

Hulevesien hallinnan rakenteilla voitaisiin myös lisätä ympäristön viihtyisyyttä ja monimuotoisuutta. Hulevesien maanpäällisille hallintarakenteille tulisi tarvittaessa varata alueiden suunnittelun yhteydessä tilaa.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Liittämiselvelvollisuus voidaan nähdä erityisesti taajamien ulkopuolella yhdenvertaisuus- ja omaisuudensuojakysymyksenä. Liittämiselvelvollisuutta väljennettäessä voidaan yhtäältä katsoa, että edellä mainitut perusoikeus- ulottuvuudet vahvistuisivat ja että sopimusvapaus ja taloudelliset toimintavapaudet lisääntyisivät vesihuollossa. Toisaalta yhdenvertaisuuden näkökulmasta on mahdollista nähdä ongelmallisena, jos taajamien ulkopuolella ei olisi saatavissa vastaavantasoisia vesihuoltopalveluja kuin taajamassa. Vesihuollon välittämättömyyspalvelujen saatavuuteen ei kuitenkaan arvioida tulevan merkittäviä muutoksia, koska kunnan järjestämisvastuu säilyisi entisenlaisena ja koska vesihuolto on tavallisesti toteutettavissa myös kiinteistökohtaisin ratkaisuin.

Liittämiselvelvollisuuden väljentyminen myötä uusien osuuskuntamuotoisten vesihuoltolaitosten perustamisen tarpeen taajamien ulkopuolella arvioidaan vähenevän. Tämä voisi osaltaan vähentää vesihuoltoverkostojen rakentamiseen ja liittämiselvelvollisuuteen liittyviä riitoja. Yksittäiset kiinteistön omistajat ja haltijat voisivat taajamien ulkopuolella nykyistä suuremmissa määrin vaikuttaa oman kiinteistönsä vesihuoltoratkaisuun ja päättää ehdotuksessa tarkoitettujen edellytysten täytyessä, onko kiinteistöä syytä liittää laitoksen verkostoon. Vesihuoltolaitokset joutuisivat arvioimaan investointiensa

rahoitusedellytyksiä taajamien ulkopuolella nykyistä enemmän asiakkaiden kanssa tehtävien vapaaehtoisten sopimusten varassa.

Maankäyttö- ja rakennuslakiin ehdotetuilla hulevesien hallinnan säännöksillä olisi myös liityntöjä yhdenvertaisuus- ja omaisuuden-suojakysymyksiin. Kunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueen kiinteistöjen omistajille ja haltijoille olisi mahdollista määrätä vuosittainen maksu, joita vaikutusalueen ulkopuolisten kiinteistöjen omistajat ja haltijat eivät joutuisi maksamaan. Kiinteistön omistajat ja haltijat olisivat velvollisia huolehtimaan kiinteistönsä hulevesistä siten, että kiinteistön hulevesijärjestelmä on sovitettavissa yhteen kunnan hulevesijärjestelmän kanssa.

Esityksellä ei olisi yleisesti merkittäviä vaikutuksia työllisyyteen.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Vesihuoltolain tarkistamistyöryhmä

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 17 päivänä syyskuuta 2008 työryhmän selvittämään vesihuoltolain ja siihen liittyvän lainsäädännön tarkistamistarpeet sekä valmistelemaan tarvittavat ehdotukset säädösmuutoksiksi. Ministeriö tarkisti 13 päivänä heinäkuuta 2009 työryhmän toimeksiantoa. Työryhmä asetti 4 päivänä kesäkuuta 2009 jaoston hulevesien hallintaa koskevien säännösehdoitusten jatkovalmistelua varten. Työryhmän tuli työssään kiinnittää huomiota erityisesti vesihuollon kehittämissuunnitelmiin, häiriötilanteisiin varautumiseen, päätöksiin vesihuoltolaitoksen toiminta-alueesta, vesihuoltolaitoksen talouteen, talouden valvontaan, raportointiin ja maksuihin, raakaveden tarkkailuun, hulevesien johtamiseen, kiinteistön liittämiselvelvollisuuteen vesihuoltolaitoksen verkostoon sekä vesihuoltolaitteistojen asianmukaisen ylläpidon turvaamiseen.

Työryhmässä olivat edustettuina maa- ja metsätalousministeriö, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, ympäristöministeriö, Suomen ympäristökeskus, alueelliset ympäristökeskukset (nykyisin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset), Kuluttajavirasto (nykyisin Kil-

pailu- ja kuluttajavirasto), Suomen Kuntaliitto sekä Vesi- ja viemärlaitosyhdistys (nykyisin Vesilaitosyhdistys). Työryhmä kuului työnsä aikana asiantuntijoina maa- ja metsätalousministeriön, Energiamarkkinaviraston, Tilastokeskuksen, Suomen ympäristökeskuksen, Turun kauppakorkeakoulun sekä vesihuoltolaitosten ja alan konsulttien edustajia. Työryhmätyön aikana maa- ja metsätalousministeriö teetti vesihuollon maksuista ja vesihuoltolaitosten talouden valvonnasta kaksi selvitystä.

Työryhmä antoi 17 päivänä joulukuuta 2009 väliraportin (MMM 2009:13), joka sisälsi ehdotukset vesihuoltolain soveltamisalasta, valvontaviranomaisista, vesihuollon kehittämisestä, vesihuoltolaitosten toiminta-alueista ja niiden hyväksymisestä, laitosten tarkkailuvelvollisuuksista annettujen säännösten tarkistamisesta sekä vesihuollon erityistilanteisiin varautumisesta. Väliraportissa esitettiin myös työryhmän alustavat ehdotukset hulevesien hallinnan sääntelyn kehittämiseksi, ja käsiteltiin eräitä sellaisia vesihuoltolain tarkistamishdotuksia, jotka eivät olleet johtaneet säännöshdotuksiin. Maa- ja metsätalousministeriö varasi yli sadalle viranomaiselle, kunnalle, vesihuoltolaitokselle ja muille alan toimijoille sekä järjestöille tilaisuuden antaa lausuntonsa väliraportista. Lausunnot otettiin huomioon työryhmän ehdotusten jatkovalmistelussa.

Työryhmän loppuraportti (MMM 2010:6) valmistui 17 päivänä kesäkuuta 2010. Merkittävimmät siinä käsitellyt aihekokonaisuudet koskivat erityistilanteisiin varautumista, vesihuoltolaitteistojen ylläpidon turvaamista, vesihuoltolaitosten talouden ja toiminnan läpinäkyvyyttä, vesihuoltolaitosten toiminta-alueita sekä hulevesien hallintaa. Työryhmä piti tarpeellisena kehittää näiden kokonaisuuksien sääntelyä ja esitti useita muutoksia vesihuoltolakiin sekä maankäyttö- ja rakennuslakiin.

Työryhmä ehdotti vesihuollon erityistilanteisiin varautumisen kehittämiseksi, että vesihuoltolaitokset ja niille vettä toimittavat tai niiden jätevesiä käsittelevät laitokset samoin kuin kunnat velvoitettaisiin vesihuoltolaissa laatimaan suunnitelmat erityistilanteisiin varautumiseksi. Kuntien erityistilannesuunnittelu kohdistuisi vesihuoltolaitosten verkosto-

jen ulkopuolisille alueille. Jos vesihuolto keskeytyisi yli 12 tunniksi, tulisi vesihuoltolaitoksen suorittaa asiakkailleen vakiohyvitys, ellei kysymys olisi vesihuoltolaitoksen vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevasta ylivoimaisesta esteestä. Työryhmä ehdotti myös täsmennyksiä vesihuoltolaitoksen raakaveden tarkkailuvelvollisuuksiin.

Vesihuoltolaitteistojen kunnan turvaamiseksi työryhmä ehdotti, että vesihuoltolakiin sisällytettäisiin säännökset vesihuoltolaitoksen velvollisuuksista olla selvillä vesihuoltolaitteistonsa kunnosta ja tarkkailla sitä. Vesihuollon maksusääntelyä selvennettäisiin siten, että maksujen tulisi kattaa niin uus- kuin korjausinvestoinnit. Myös ehdotukset vesihuoltolaitoksen talouden ja toiminnan läpinäkyvyyden parantamiseksi edistäisivät työryhmän näkemyksen mukaan vesihuoltolaitteistojen ylläpitoa.

Työryhmä ehdotti, että vesihuoltolaitoksen talouden ja toiminnan läpinäkyvyyden parantamiseksi vesihuoltolaissa säädettäisiin vesihuoltolaitoksen sekä sille vettä toimittavan tai sen jätevesiä käsittelevän velvollisuudesta laatia ja julkaista vesihuolto- ja huleveden viemärointiä koskeva tilinpäätös ja toimintakertomus. Laitoksen tulisi julkaista vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavat tunnusluvut. Se toimittaisi tunnuslukujen laskemiseksi tarpeelliset tiedot vesihuollon tietojärjestelmään, jota ylläpitäisi Suomen ympäristökeskus.

Toiminta-alesääntelyä työryhmä ehdotti täsmennettäväksi siten, että aikataulu toiminta-alueen eri osien saattamiseksi vesihuoltolaitoksen verkostojen piiriin sidottaisiin nykyistä selvemmin yhdyskuntakehityksen tarpeisiin. Lisäksi säädettäisiin erikseen siitä, että kunta voisi tietyin edellytyksin päättää vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen supistamisesta määritettyään ensin, miten aiemmin verkostoon liitettyjen kiinteistöjen vesihuolto turvataan.

Työryhmä ehdotti, että maankäyttö- ja rakennuslaissa kunnalle asetettaisiin velvollisuus huolehtia hulevesien hallinnasta asemakaava-alueilla ja annettaisiin hallinnasta täsmennettävää sääntelyä. Samalla hulevesien ja perustusten kuivatusvesien viemärointi erotettaisiin vesihuoltolain mukaisesta vesihuollosta. Jos asiasta sovittaisiin erikseen tai jos

tietyissä suunnitelmissa olisi osoitettu, että alueen hulevedet viemäroidään, ja vesihuoltolaitos kykenisi huolehtimaan tästä, voisi kunta hyväksyä laitokselle hulevesiviemäröinnin toiminta-alueen.

Työryhmä katsoi raportissaan lisäksi, ettei se nähnyt tarpeelliseksi tehdä kunnan vesihuollon kehittämissuunnitelmasta oikeudellisesti nykyistä sitovampaa. Myöskään kiinteistöjen liittämiselvöllisyyteen vesihuoltolaitoksen verkostoihin ei ollut sen mukaan tarpeen puuttua lainsäädännössä, koska esimerkiksi liittämiselvöllisyydestä vapauttamista koskevien päätösten yhtenäisyyttä saatiin parantaa valvonnan keinoin. Työryhmä kuitenkin totesi, että liittämiselvöllisyyttä ja siitä vapauttamista saattoi olla tarpeen vielä tarkastella jatkovalmistelussa. Lisäksi vesihuoltolaissa ei ollut työryhmän mukaan tarkoituksenmukaista säätää erikseen kustannusten kattamisen periaatteen toteutumisesta vedenkäytön eri sektoreiden kesken eikä aiheuttamisperiaatteen tarkemmasta noudattamisesta vesihuollon maksuissa, kun otettiin huomioon ehdotukset vesihuoltolaitosten talouden läpinäkyvyyden parantamisesta.

Työryhmä ei ehdottanut erillisen viranomaisen perustamista vesihuoltolaitosten toiminnan ja talouden valvomiseksi. Työryhmä kuitenkin piti mahdollisena, että Energiamarkkinavirasto voisi jatkossa toimia toiminnan ja talouden valvontaviranomaisena. Se ehdotti Energiamarkkinaviraston valvontamallin toimivuuden selvittämistä erityisen selvityshankeen avulla.

Ehdotus hallituksen esitykseksi vesihuoltolainsäädännön muuttamisesta

Vesihuoltolain tarkistamistyöryhmän lopuraportista annettu lausuntopalaute otettiin huomioon hallituksen esityksen jatkovalmistelussa, joka tehtiin maa- ja metsätalousministeriön sekä ympäristöministeriön yhteistyönä. Maa- ja metsätalousministeriö järjesti syksyllä 2011 sekä keväällä 2012 keskustelutilaisuudet, joihin osallistuivat samat tahot kuin vesihuoltolain tarkistamistyöryhmään. Vesihuoltolaitosten toiminnan ja talouden valvonnasta järjestettiin kaksi laajapohjaista seminaaria kevään ja kesän 2011 aikana.

Maa- ja metsätalousministeriö teetti jatkovalmistelun tueksi neljä selvitystä. Niissä tarkasteltiin tarkistamistyöryhmän ehdottamaa vakiohyvitystä, vesihuoltoliiketoiminnan kehittämistä ja valvontaa, vesihuoltolaitosten toimintakertomusta ja tunnuslukuja sekä vesihuoltolaitosten sähköistä toimintakertomusta.

Ehdotuksen valmistelussa nousivat esiin erityisesti kiinteistön liittämiselvöllisyys vesihuoltolaitoksen verkostoon, vesihuoltolaitosten yhtiöittäminen sekä vesihuoltoverkostojen paikkatiedot. Liittämiselvöllisyyden ajankohtaistuminen liittyi osaltaan 15 päivänä maaliskuuta 2016 umpeutuvaan määräaikaan saattaa kiinteistökohtaiset jätevesijärjestelmät ympäristönsuojelulain ja talousjätevesien käsittelystä vesihuoltolaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla annetun asetuksen mukaisiksi. Vesihuoltolaitosten yhtiöittämisen tarve oli ehdotuksen valmistelun aikaan esillä Euroopan komission kanssa kunnallisten liikelaitosten kilpailuoikeudellisesta asemasta käydyissä neuvotteiluissa, ja vesihuoltoverkostojen paikkatietojen keräämisen taustalla on talouspoliittisen ministerivaliokunnan 13 päivänä joulukuuta 2011 tekemä linjaus maanalaisten verkkotietojen muuttamisesta sähköiseen muotoon vuoden 2014 loppuun mennessä.

Maa- ja metsätalousministeriön ehdotus hallituksen esitykseksi vesihuoltolainsäädännön muuttamisesta valmistui 11 päivänä helmikuuta 2013. Siinä ehdotettiin muutoksia vesihuoltolakiin sekä uutta lukua hulevesien hallinnasta maankäyttö- ja rakennuslakiin. Ehdotuksen tavoitteina oli varmistaa veden toimittaminen ja jätevesien viemärointi kaikissa tilanteissa. Tarkoituksena oli myös lisätä valinnanvapautta haja-asutusalueiden vesihuollossa sekä torjua sade- ja sulamisvesistä aiheutuvia haittoja.

Ehdotuksessa esitettiin, että vesihuoltolaitosten tulisi laatia suunnitelma varautumisesta vesihuollon häiriötilanteisiin. Jos vesihuolto olisi keskeytyneenä yli 12 tuntia, tulisi laitoksen maksaa asiakkaalle vakiohyvitys. Laitoksen tulisi olla selvillä verkostojensa kunnosta, ja kunnossapito tulisi kattaa asiakkailta perittävillä maksuilla. Myös vesihuoltolaitoksen taloudenpito ja maksujen käyttö halut-

tiin ehdotuksen mukaan nykyistä läpinäkyvämmäksi.

Edelleen ehdotettiin, että taajamien ulkopuolella sijaitsevaa kiinteistöä ei tarvitsisi liittää vesihuoltolaitoksen verkostoon, jos sillä on ollut asianmukainen vesihuolto ennen kiinteistön saattamista laitoksen toimintalueen piiriin. Taajaman ulkopuolella sijaitsevaa vapaa-ajankiinteistöä ei tarvitsisi liittää laitoksen viemäriverkostoon, jos kiinteistöllä ei ole vesikäymälää. Tarkoituksena oli, että vesihuoltolaitos varmistaisi kiinteistöjen omistajien tarpeen ja halukkuuden verkostoon liittymiseen ennen verkostojen rakentamista.

Ehdotuksen perusteella kunnan tuli suunnitella ja järjestää hulevesien eli sade- ja sulamisvesien hallinta asemakaava-alueilla. Tarkoituksena oli, että hulevesiä ei pelkästään viemäritäisi, vaan johdettaisiin maan pinnalla ja imeytettäisiin maahan. Tämä on tarpeen, jotta voidaan ehkäistä taajamatulvia rankkasateilla. Kunta saattoi ehdotuksen mukaan periä hulevesien hallinnasta maksuja.

Lisäksi ehdotettiin, että kilpailutilanteessa markkinoilla toimiva kunnallinen vesihuoltolaitos pitäisi yhtiöittää. Kilpailutilanne voisi olla kysymyksessä, jos kunnallinen laitos esimerkiksi toimittaisi toisille vesihuoltolaitoksille palvelujaan tai hoitaisi niiden verkostojen. Kunta voisi edelleen omistaa yhtiöitetävän laitoksen.

Hallituksen esityksen jatkovalmistelu

Ehdotuksesta hallituksen esitykseksi vesihuoltolainsäädännön muuttamisesta annettu lausuntopalaute otettiin huomioon hallituksen esityksen jatkovalmistelussa, joka jatkui maa- ja metsätalousministeriön sekä ympäristöministeriön yhteistyönä.

Maa- ja metsätalousministeriö järjesti ehdotuksesta kuulemistilaisuuden 5 päivänä maaliskuuta 2013. Kuusi tahoa käytti tilaisuudessa valmistellun kommenttipuheenvuoron. Jatkovalmistelun tueksi maa- ja metsätalousministeriö teetti myös selvityksen vesihuoltolaitosten yhtiöittämisvelvoitteen vaikutuksista.

Ehdotuksesta annettujen lausuntojen pohjalta valmistelua on jatkettu yhteistyössä myös keskeisten sidosryhmien kanssa. Ehdot-

tusta valmisteltaessa on otettu huomioon hallituksen 29 päivänä marraskuuta 2013 tekemä päätös rakennepoliittisen ohjelman toteuttamisesta. Lisäksi hallituksen esityksen luonnos on ollut esillä Kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa 10 päivänä joulukuuta 2013.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Lausunnot työryhmän raporteista

Maa- ja metsätalousministeriö varasi yli sadalle viranomaiselle, kunnalle, vesihuoltolaitokselle sekä järjestölle tilaisuuden antaa lausuntonsa vesihuoltolain tarkistamistyöryhmän väliraportista ja tarkistamistyöryhmän loppuraportista. Lisäksi lausunto-
pyyntö oli yleisesti esillä ministeriön verkkosivustolla. Väliraportista annettiin noin 90 ja loppuraportista 65 lausuntoa. Kootut lausuntopalautteet väliraportista ja loppuraportista ovat myös olleet saatavilla ministeriön verkkosivustolta.

Väliraportista annetuissa lausunnoissa nostettiin esille muun muassa vesihuoltolain soveltamisala sekä hulevesien hallinta. Lausunnoissa yhtäältä kannatettiin ja toisaalta vastustettiin vesihuollon soveltamisalan laajentamista myös muuhun elinkeinotoimintaan kuin sellaiseen, joka rinnastuu asutukseen vesihuollon kannalta. Hulevesien hallinnasta lausuntopalaute oli siten jakaantunutta, että vesihuoltolaitokset ja hallinto kannattivat kunnan hallintavastuusta säättämistä, kun taas monet kunnat vastustivat sitä erityisesti sillä perusteella, että hulevesihuollosta huolehtimiseen ja hulevesimaksujen keräämiseen tulisi luoda uusi kunnallinen yksikkö.

Loppuraportista annetuissa lausuntopalautteissa raporttia ja sen sisältämiä muutosehdotuksia pidettiin yleisesti hyvin valmisteltuina ja perusteltuina. Niiden nähtiin edistävän vesihuollon suunnitelmallista kehittämistä ja peilaavan vesihuoltosektorin tulevien vuosien haasteita. Lainsäädännön muuttaminen katsottiin tarpeelliseksi. Erityisesti kiinnitettiin huomiota vesihuoltolain soveltamisalaan, vesihuollon kehittämiseen, vesihuoltolaitoksen toiminta-alueeseen, kiinteistön liittämismallisuuteen, vesihuollon toi-

mintavarmuuteen, talouden läpinäkyvyyteen, vesihuollon tietojärjestelmään, hulevesien hallintaan ja viemärointiin sekä vesihuollon valvonnan selvittämishankkeeseen. Kriittisten kommenttien mukaan vesihuollon ja maankäytön yhteensovittaminen olisi ehdotusten perusteella edelleen vaikeaa, raportin valmistelu oli ollut liian kapea-alaista ja useat ehdotukset antaisivat kunnalle määräysvallan vesihuoltolaitoksen omaisuuden käytöstä. Ehdotusten nähtiin myös lisäävän vesihuollosta vastaavien työmäärää ja siten vesihuoltolaitosten sekä kuntien kustannuksia.

Lausunnoissaan vesihuoltolaitokset ja kunnat pitivät työryhmän ehdotusta vesihuoltolain soveltamisalan tarkentamisesta hyvänä ja katsoivat, että vesihuoltolain ensisijaisena tehtävänä on varmistaa asutuksen vesihuolto. Erityisesti elintarviketeollisuus piti kuitenkin soveltamisalaa epäselvänä ja kapea-alaisena.

Lausuntopalautteessa suhtauduttiin myönteisesti työryhmän ehdottamaan yhteistyön lisäämiseen kehittämissuunnittelussa. Eräissä lausunnoissa esitettiin, että kunnan vastuuta kehittämissuunnitelman laatimisesta tulisi terävöittää. Vesihuoltosektori piti puolestaan tärkeänä, että valvontaviranomaisten kuuleminen suunnitelman laatimisen yhteydessä ei muodostuisi ennakkovalvonnan kaltaiseksi.

Pääosa valtion hallinnosta ja kunnista sekä osa vesihuoltolaitoksista kannatti toiminta-alueiden ennakoivaa määrittelyä työryhmän ehdottamalla tavalla. Osa vesihuoltolaitoksista näki ennakoivan määrittelyn kuitenkin ongelmallisena vastuiden ja menettelyiden kannalta. Ympäristöministeriö piti tärkeänä, että toiminta-alueiden määrittely kytkeytyisi nykyistä kiinteämmin maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen rakentamiseen ja alueidenkäytön ohjaukseen. Toiminta-alueen supistamistilanteiden sääntelylle nähtiin olevan tarvetta.

Liittämiselvöllisyydestä lausuntopalautteessa esitetyissä kommenteissa katsottiin ensinnäkin, että edellytyksiä kiinteistön liittämiseksi vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriin hulevesien johtamiseksi tulisi tiukentaa. Toiseksi tuotiin esille, että vapauttamispäätösten tulisi olla yhdenmukaisempia. Liittämiselvöllisyyttä pidettiin myös tarpeellisena väljentää. Vesihuoltolaitokset vastustivat liittä-

miskohdan määrittelyn tarkentamista, jota puolestaan kiinteistöjen ja rakennusten omistajia edustavat tahot kannattivat. Kunnat kannattivat maksun perimismahdollisuutta vapauttamishakemusten käsittelystä, kun taas monet muut tahot vastustivat sitä.

Vesihuollon toimintavarmuutta edistäviin työryhmän säännösehdoiksiin suhtauduttiin laajalti myönteisesti vakiohyvitystä lukuun ottamatta. Vesihuoltolaitokset kuitenkin kaipaivat ohjeistusta erityistilannesuunnitteluun ja selvilläolovelvoitteisiin. Elintarvikesektori vaati, että laitoksen varautuminen ulotettaisiin terveydensuojelun kannalta kriittisten asiakkaiden tarpeiden huomioon ottamiseen, kun taas vesihuoltolaitosten näkökulmasta varautumisvelvoitteet tulisi kohdentaa suoraan näille asiakkaille.

Vakiohyvityksestä annettu palaute oli jakaantunutta siten, että suuri enemmistö vesihuoltolaitoksista vastusti vakiohyvityssääntelyä, piti sen aikarajoja liian tiukkoina ja korvaussummia liian suurina, kun taas tietyt muut tahot, kuten Kuluttajavirasto, pitivät ehdotettua sääntelyä asianmukaisena, mutta korvaussummia liian pieninä. Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota myös vakiohyvityssääntelyn mahdolliseen kohtuuttomuuteen pienten laitosten kannalta.

Työryhmän ehdotuksiin talouden läpinäkyvyyden lisäämiseksi ja tietohuollon parantamiseksi suhtauduttiin laajalti myönteisesti, mutta niihin esitettiin tarkennuksia. Palautteessa korostettiin, että tietojärjestelmän tulisi hyödyttää kaikkia tahoja vesihuoltolaitoksista asiakkaisiin ja viranomaisiin. Valtiovarainministeriö esitti, että kilpailuneutraliteettiin liittyvät näkökohdat ja tietojärjestelmään tarvittavat resurssit tuli ottaa jatkovalmistelussa tarkemmin huomioon. Vesihuoltolaitosten talouden valvonnan saattamista viranomaisvalvonnan piiriin yhtäältä kannatettiin, toisaalta esitettiin, että talouden läpinäkyvyyden parantamisen tulisi riittää ja varoitettiin valvonnan kustannuksista.

Hulevesien hallintaa ja viemärointiä käsittelevistä ehdotuksista esitettiin lausunnoissa eräviä käsityksiä, mutta yleisesti ottaen ehdotettua hulevesien sääntelyjärjestelmää pidettiin hyväksyttävänä kompromissina. Yksittäisistä säännöksistä annetussa palautteessa todettiin, että hulevesiä tulisi saada johtaa jä-

tevesiviemäriin vain poikkeuksellisesti ja että hulevesisuunnitelman suhde maankäyttö- ja rakennuslain olemassa oleviin suunnittelujärjestelmiin näyttäytyi epäselvänä. Ympäristöministeriö ehdotti harkittavaksi erillisen lain säätämistä hulevesien hallinnasta. Monet kunnat ja Suomen Kuntaliitto näkivät ehdotuksen hulevesiviemäröinnin toiminta-alueen hyväksymisestä tarpeellisenä ja tärkeänä, mutta osa vesihuoltolaitoksista oli huolissaan kunnan määräysvallasta tässä asiassa.

Ehdotus hallituksen esitykseksi vesihuoltolainsäädännön muuttamisesta

Ehdotus hallituksen esitykseksi vesihuoltolainsäädännön muuttamisesta oli lausunnolla 11.2.–12.3.2013 välisenä aikana. Maa- ja metsätalousministeriö varasi yli sadalle viranomaiselle, kunnalle, vesihuolto- ja muulle laitokselle sekä järjestölle tilaisuuden antaa lausuntonsa siitä. Lisäksi lausuntopyyntö oli yleisesti esillä ministeriön verkkosivustolla. Ehdotuksesta annettiin noin 90 lausuntoa.

Ehdotuksesta annetuista lausunnoista on laadittu yhteenveto, joka on ollut saatavilla maa- ja metsätalousministeriön verkkosivustolla. Yhteenveto sisältää teema- sekä pykäläkohtaisen tarkastelun.

Ehdotuksesta annetussa lausuntopalautteessa kommentoitiin erityisesti ehdotuksia kiinteistön liittämistä vesihuoltolaitoksen verkostoon, vesihuoltolaitoksen palvelujen turvaamisesta erityistilanteissa, vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisestä, vesihuollon tietojärjestelmästä, vakiohyvityksestä sekä hulevesien hallinnasta. Yleisesti ottaen lainsäädännön muuttamiseen suhtauduttiin lausuntopalautteessa myönteisesti, mutta sen tarkemmasta sisällöstä oltiin useilta kohdin erimielisiä. Lausunnoista heijastui myös se, että vesihuoltolaitosten toimintaedellytykset ovat hyvin erilaisia riippuen niiden koosta ja toimintaympäristöstä.

Lausuntopalautteessa esitettiin liittämismallisuudesta muun muassa, että verkostojen rakentamisen tarkoituksenmukaisuutta tulisi arvioida perusteellisesti jo toiminta-alueesta päätettäessä. Ehdotuksia liittämismallisuuden lieventämisestä taajaman ulkopuolella yhtäältä kiiteltiin, toisaalta kritisoitiin. Myös kritiikki oli jakautunutta siten, että sen aihe-

na oli niin vesihuollon rakentamisen vaikeutuminen kuin ehdotetun siirtymäsääntelyn liiallinen pituus. Useissa lausunnoissa ehdotettiin, että myös muut kuin vapaa-ajankiinteistöt tulisi vapauttaa liittämismallisuudesta viemäriin taajaman ulkopuolella, jos kiinteistöllä on ainoastaan kuivakäymälä.

Jatkovalmistelussa ehdotuksiin liittämismallisuuden lieventämisestä on tehty eräitä tarkistuksia. Ensinnäkin siirtymäsääntelyä sovellettaisiin aikaisemmin hyväksytyllä toiminta-alueella vain, jos sillä olisi ryhdytty toimenpiteisiin vesihuollosta huolehtimiseksi. Toiseksi vapaa-ajankiinteistöjen lisäksi myös muiden vain kuivakäymälöillä varustettujen kiinteistöjen viemäriin liittämismallisuutta lievennettäisiin taajaman ulkopuolella. Lisäksi toiminta-alueen hyväksymisessä tulisi kiinnittää erityistä huomiota asiasta tiedottamiseen sekä vesihuollon maksujen kohtuullisuuteen ja tasapuolisuuteen.

Lausunnoissa kannatettiin laajasti ehdotetun kaltaista sääntelyä vesihuoltolaitoksen varautumisesta erityistilanteisiin. Niissä esitettiin kuitenkin myös huoli eri lakien mukaisten suunnitelmien ja käsitteistön sekä eri tahojen toimien yhteensovittamisesta varautumisessa. Jatkovalmistelussa on kiinnitetty huomiota eri tahojen yhteistyöhön ja otettu käyttöön erityistilanteen sijaan termi häiriötilanne. Erillinen pykälä kunnan varautumisesta on poistettu pitkälti päällekkäisenä muun sääntelyn kanssa.

Vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisestä sääntämistä vastustettiin laajalti lausuntopalautteessa, mutta myös kannatettiin joissakin lausunnoissa. Useissa lausunnoissa katsottiin, että vesihuoltolaitosten yhtiöittämiseen liittyvää sääntelyä tulisi antaa vain kuntalaisia. Lisäksi todettiin, että vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisen sijaan tulisi ylipäänsä säätää vain kilpailluilla markkinoilla tapahtuvan toiminnan yhtiöittämisestä. Jatkovalmistelussa yhtiöittämisestä säätämisestä on lausuntopalautteeseen, kuntalain uudet yhtiöittämissäännökset sekä kunnallistalouden ja hallinnon neuvottelukunnan kokouksessaan 10 päivänä joulukuuta 2013 asiasta tekemät linjaukset huomioidaan ottaen huomioon.

Vesihuollon tietojärjestelmään suhtauduttiin lausunnoissa pääasiassa myönteisesti.

Ehdotettua sääntelyä verkostojen paikkatietojen toimittamisesta järjestelmään kuitenkin arvosteltiin laajasti. Jonkin verran kritisoitiin myös sääntelyä, jonka mukaan vesihuoltolaitoksilta perittäisiin maksu tietojärjestelmän aiheuttamien kustannusten kattamiseksi, koska nähtiin järjestelmän palvelevan lähinnä viranomaisia. Jatkovalmistelussa sääntely paikkatietojen toimittamisesta on poistettu esityksestä ja sen sijaan säädettäisiin verkostojen sijaintitietojen saattamisesta sähköiseen muotoon muualla vesihuoltolaissa.

Ehdotettua sääntelyä vakiohyvityksestä yli 12 tuntia kestävässä vesihuollon keskeytyslanteissa vastustettiin monissa lausunnoissa. Erityisesti vesihuoltolaitokset näkivät siinä useita ongelmia ja tulkinnanvaraisuuksia. Myös ehdotus mahdollisuudesta sulkea laitoksen omistajat hyvityksen ulkopuolelle sai ristiriitaisen vastaanoton, koska sen pelättiin asettavan asiakkaat eriarvoiseen asemaan. Jatkovalmistelussa vakiohyvityksestä säätämisestä on luovuttu, mutta ehdotetun säänte-

lyn elementtejä on lisätty hinnanalennuksen sääntelyyn.

Hulevesien kokonaishallinnan selventämiseen suhtauduttiin lausuntopalautteessa positiivisesti. Erityisesti todettiin, että jätevesien puhdistuslaitosten ohijuoksutuksia tulisi pysäyttää vähentämään ja että hulevesien hallintaan tarvitaan muitakin kuin viemärintiön perustuvia ratkaisuja. Ehdotusta yksinomaan julkisoikeudellisista hulevesimaksuista kuitenkin kritisoitiin useissa lausunnoissa muun muassa sillä perusteella, että se tarkoittaisi vastuiden siirtymistä hulevesistä kokonaisuudessaan kunnalle. Myös tarve mahdollistaa niin sanotun sekaviemäroinnin jatkaminen eräillä alueilla nostettiin lausunnoissa esille. Jatkovalmistelussa on mahdollistettu sekä vesihuoltolaitoksen yksityisoikeudellisten huleveden viemäroinnin maksujen että kunnan julkisoikeudellisten hulevesien hallinnan maksujen periminen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Vesihuoltolaki

2 §. Soveltamisala. Pykälän 1 momenttia selvennettäisiin siinä suhteessa, että elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnan edellytettäisiin rinnastuvan asutukseen nimenomaan vesihuollon kannalta. Asutukseen vesihuollon kannalta rinnastuvalla elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnalla tarkoitettaisiin sellaista elinkeino- ja vapaa-ajantoimintaa, jonka tarpeet talousvesi- ja jätevesihuollon suhteen olisivat rinnastettavissa asutuksen tarpeisiin. Muunlainen elinkeino- ja vapaa-ajantoiminta rajautuisi lain soveltamisalan ulkopuolelle. Esimerkiksi asutukseen verrattuna selvästi suurempia määriä talousvettä käyttävien tai laadullisesti tai määrällisesti poikkeavia jätevesiä tuottavien teollisuuslaitosten vesihuoltoon ei sovellettaisi vesihuoltolakia.

Vesihuoltolain soveltamisalan määrittely suhteessa elinkeino- ja vapaa-ajantoimintaan edellyttäisi edelleen tapauskohtaista harkintaa. Harkinnassa keskeinen kriteeri olisi se, olisiko vesihuoltolaitoksen ryhdyttävä elinkeino- tai vapaa-ajantoiminnan vesihuollosta huolehtiakseen erityisiin toimenpiteisiin, jotka eivät muutoin olisi tarpeen. Kehityssuuntana esimerkiksi elintarviketeollisuudessa ja kotieläintaloudessa on ollut siirtyminen suurempiin tuotantoyksiköihin, joiden vesihuollon tarpeet voivat erota asutuksen tarpeista. Suuri osa taajamien elinkeinotoiminnoista sijoittuu kuitenkin asunto- tai kiinteistöosakeyhtiöiden yhteyteen eikä yrityksen vesihuolto itsessään tällöin tavallisesti edellytä erityisiin toimenpiteisiin ryhtymistä. Tarve erityisiin toimenpiteisiin riippuisi osaltaan myös vesihuoltolaitoksen koosta ja kapasiteetista.

Uudessa 2 momentissa säädettäisiin vesihuoltolain soveltamisesta sellaiseen rakennetulla alueella maan pinnalle, rakennuksen katolle tai muulle pinnalle kertyvän sade- tai sulamisveden eli huleveden viemärointiin, josta vesihuoltolaitos huolehtii. Lisäksi siinä ulotettaisiin hulevesiä koskeva sääntely myös

perustusten kuivatusvesiin. Perustusten kuivatusvedet viemäroidään käytännössä yhdessä hulevesien kanssa.

Uusi 2 momentti olisi tarpeen, koska 3 §:n muutosehdotuksen perusteella huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtaminen ja käsittely irrotettaisiin vesihuollon käsitteestä. Vesihuoltolain säännökset soveltuisivat huleveden ja perustusten kuivatusveden viemärointiin vain siltä osin kuin hulevesistä olisi erikseen säädetty. Hulevesien hallinnasta eli toimenpiteistä, jotka vaikuttavat hulevesien kertymiseen tai palvelevat niiden johtamista ja käsittelyä, säädettäisiin pääasiassa maankäyttö- ja rakennuslaissa.

3 §. Määritelmät. Pykälässä määritellyt käsitteet kursivoitaisiin. Lisäksi nykyisiä määritelmiä tarkistettaisiin, nykyinen 4 kohdan vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen määritelmä poistettaisiin ja pykälän loppuun lisättäisiin kaksi uutta määritelmää huleveden viemäroinnistä ja taajamasta 7 ja 8 kohdaksi.

Pykälän 1 kohtaa muutettaisiin siten, että vesihuollon käsitteestä poistettaisiin huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtaminen ja käsittely. Lisäksi vedenhankinta ja viemärointi poistettaisiin kohdasta tarpeettomina lisäkäsittelinä. Muutosten seurauksena vesihuolto kattaisi veden johtamisen, käsittelyn ja toimittamisen talousvetenä käytettäväksi sekä jäteveden poisjohtamisen ja käsittelyn.

Pykälän 1 kohdan muutokset heijastuisivat niihin vesihuoltolain pykäliin, joissa nykyisin mainitaan vesihuolto, viemärointi tai viemäriverkosto. Säännökset joissa mainitaan vesihuolto, eivät ilman erillistä viittausta koskisi huleveden viemärointiä. Esimerkiksi 6 §:ssä tarkoitettu kunnan vastuu järjestää vesihuolto ei ulottuisi huleveden viemärointiin. Kunnan tehtävistä hulevesien hallinnassa säädettäisiin ehdotuksen mukaan maankäyttö- ja rakennuslaissa.

Viemärointiä ja viemäriverkostoa koskevat säännökset täsmennettäisiin tarpeellisilta osin osoittamaan, onko kysymys jätevesiviemäristä vai hulevesiviemäristä. Jos hulevesiä joh-

dettaisiin jätevesiviemärissä, olisi kysymys jäteveden viemäroinnistä. Niin sanottuja sekaviemäreitä, jotka on rakennettu huleveden ja jäteveden johtamiseen yhdessä, pidettäisiin jätevesiviemäreinä, eikä hulevesien poisjohtaminen niissä olisi huleveden viemärointiä.

Pykälän 2 kohtaan ei tulisi sanan talousvedellä kursivoinnin lisäksi muita muutoksia.

Pykälän 3 kohtaan lisättäisiin vesihuoltolaitoksen määritelmään tarkennus, jonka perusteella laissa tarkoitettulla vesihuoltolaitoksella on kunnan hyväksymä toiminta-alue. Täsmennyksellä selvennettäisiin sitä, että lain sääntelyä vesihuoltolaitosten toiminnasta ja asiakassuhteista sovelletaan vain sellaisiin laitoksiin, joille toiminta-alue on hyväksytty.

Nykyinen 4 kohdan mukainen vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen määritelmä poistettaisiin. Määritelmä olisi tarpeeton, kun otetaan 3 kohtaan ehdotettu muutos huomioon.

Pykälän nykyisistä 5, 6 ja 7 kohdasta tulisi 4, 5 ja 6 kohta ja sanat asiakkaalla, kuluttajalla ja yleisillä toimitusehdoilla kursivoitaisiin.

Pykälän 7 kohdaksi lisättäisiin uusi määritelmä huleveden viemäroinnistä, jolla tarkoitettaisiin huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamista vesihuoltolaitoksen hulevesiviemärissä ja käsittelyä. Perustusten kuivatusveden poisjohtaminen ja käsittely sisällytettäisiin selvyuden vuoksi kohdan määritelmään, vaikka sen sisältyminen huleveden viemärointiin kävisi ilmi jo ehdotetusta 2 §:n 2 momentista.

Vesihuoltolaitoksen hulevesiviemärit koostuisivat putkiviemäreistä ja mahdollisesti näihin välittömästi yhdistyvistä avoviemäreistä. Hulevesien hallinnan maanpäälliset ratkaisut, jotka perustuvat maanpinnan muotojen hyväksikäyttämiseksi, eivät sisältyisi huleveden viemäroinnin käsitteeseen.

Pykälän 8 kohdaksi lisättäisiin uusi taajaman määritelmä liittyen ehdotettuun 10 §:n muuttamiseen. Taajamalla tarkoitettaisiin aluetta, jolla asuu vähintään 200 asukasta toisiaan lähellä olevissa rakennuksissa. Tämä vastaisi tilastollisen taajaman määritelmää vähintään 200 asukkaan rakennustihentymästä, jossa rakennusten välinen etäisyys ei yleensä ole 200 metriä suurempi.

Tilastollisen taajaman määrittely pohjautuu yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmän (YKR) mukaiseen taajamarajaukseen. Rajaus

perustuu 250 x 250 metrin ruudukkoon, ja siinä otetaan huomioon asukasluvun lisäksi rakennusten lukumäärä, kerrosala ja keskittyneisyys. Tilastollisen taajaman määritelmä on lähellä yleistä pohjoismaista taajamara-jausta, jonka mukaisesti taajamassa on vähintään 200 asukasta ja rakennusten välinen etäisyys alle 200 metriä.

4 §. *Viranomaiset.* Pykälän otsikko valvontaviranomaiset muutettaisiin ehdotettua sisältöä paremmin kuvaavaksi otsikoksi viranomaiset.

Uuden 1 momentin mukaan vesihuoltolain toimeenpanon yleinen ohjaus ja seuranta kuuluisivat maa- ja metsätalousministeriölle. Maa- ja metsätalousministeriön nykyisten tehtävien toteaminen momentissa selventäisi toiminnan ohjaussuhteita erityisesti vesihuoltolaitosten, kuntien ja kansalaisten näkökulmista. Momentilla ei muutettaisi ministeriöiden välistä työnjakoa vesihuollon ohjauksessa. Momentissa tarkoitettu ministeriön yleinen ohjaus olisi hallinnollista, kohdistuisi lähinnä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin eikä ulottuisi yksittäisiin vesihuoltolain soveltamistilanteisiin. Kuntien ohjaus tapahtuisi edelleenkin pääasiassa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kautta.

Pykälän nykyisestä 1 momentista tulisi 2 momentti. Momenttia tarkistettaisiin samalla siten, että siinä tarkoitettu viranomaiset toimisivat vesihuoltolain mukaisina valvontaviranomaisina toimialoillaan. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä kunnan terveydensuojeluviranomaisen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimialaan kuuluu lainsäädännön ja nykyisen käytännön perusteella lähinnä vesihuoltolain julkisoikeudellisten säännösten, joita olisi erityisesti 2, 3 ja 3 a luvuissa, noudattamisen valvonta. Lain yksityisoikeudellisten säännösten, jotka sijoittuvat lähinnä lukuihin 4–6, valvonta ei edelleenkaan kuuluisi suurelta osin momentissa tarkoitetuille valvontaviranomaisille.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimivalta olisi vesihuoltolain julkisoikeudellisten säännösten valvonnassa yleinen, kun taas kunnan terveydensuojelu- ja ympäristönsuojeluviranomainen valvoisivat vesihuoltolain noudattamista omien toimialojensa näkökulmista.

Pykälän uudessa 3 momentissa täsmennettäisiin kuluttaja-asiamiehen valvontatoimivaltaa liittyen vesihuollon sopimuksiin. Sen mukaan kuluttaja-asiamies valvoisi 5 luvussa tarkoitettujen vesihuoltosopimusten ehtojen lainmukaisuutta kuluttajansuojan kannalta. Kuluttaja-asiamiehen valvontatoimivaltaa laajennettaisiin siten nykyisestä kattamaan yleisten toimitusehtojen valvonnan ohella yleisemmin vesihuoltosopimukset.

5 §. Vesihuollon yleinen kehittäminen. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin vaatimus, jonka mukaan kunnan tulisi kehittää vesihuoltoa yhteistyössä alueensa vesihuoltolaitosten, laitoksille vettä toimittavien ja niiden jätevesiä käsittelevien sekä muiden kuntien kanssa. Yhteistyöstä vesihuoltolaitosten ja muiden kuntien kanssa kehittämissuunnitelmaa laadittaessa säädetään nykyisin pykälän 2 momentissa, joka poistettaisiin. Yhteistyö myös vesihuoltolaitoksille vettä toimittavien ja niiden jätevesiä käsittelevien kanssa palvelisi koko vesihuollon toimintaketjun huomioon ottamista, kun vesihuoltoa kehitetään. Erityisesti jätevesihuollossa on tapahtunut eriytymistä jätevesiä johtaviin vesihuoltolaitoksiin ja jätevesiä käsitteleviin puhdistuslaitoksiin.

Pykälän 2 ja 3 momentin säännökset kunnan vesihuollon kehittämissuunnitelmasta poistettaisiin. Momenttien mukaisilla kehittämissuunnitelmilla ei ole oikeudellista sitovuutta. Muutoksella lisättäisiin kuntien valinnanvaltaa siitä, miten se täyttää 1 momentissa tarkoitettua velvollisuuden vesihuollon yleiseen kehittämiseen. Halutessaan kunta voisi edelleen laatia ja pitää ajan tasalla kehittämissuunnitelman. Muutoksella vähennettäisiin kuntien lakisääteisten velvoitteiden määrää hallituksen 29 päivänä marraskuuta 2013 rakennepoliittisen ohjelman toteuttamisesta tekemän päätöksen mukaisesti.

Muamalla lainsäädännössä vesihuollon kehittämissuunnitelmiin viitataan pelastuslain 30 §:ssä, jonka mukaan kunnan tulee ottaa sammutusveden hankinta huomioon vesihuoltolain mukaisessa vesihuollon kehittämissuunnitelmassa. Koska kunnat voisivat edelleen tehdä ja päivittää kehittämissuunnitelmia, ei pelastuslakia ehdoteta esityksessä muutettavaksi.

7 §. Vesihuoltolaitosten toiminta-alueet. Pykälää muutettaisiin siten, että toiminta-

alueiden kattavuus kytkettäisiin toteutuneeseen tai suunniteltuun yhdyskuntakehitykseen. Lisäksi viemärin sijaan pykälässä viitattaisiin jätevesiviemäriin, koska huleveden viemäroinnistä hulevesiviemäriissä säädettäisiin ehdotetussa 3 a luvussa.

Toteutuneen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen käsitteen käyttäminen pykälässä olisi tarkoituksenmukaista, kun otetaan huomioon, että myös 9 §:n mukainen vesihuoltolaitoksen huolehtimisvelvollisuus on sidottu yhdyskuntakehitykseen. Yhdyskuntakehityksellä tarkoitettaisiin nykyisen pykälän mukaista asutuksen ja vesihuollon kannalta asutukseen rinnastuvan elinkeino- ja vapaaajantoiminnan kehitystä, mikä kävisi ilmi ehdotetusta 2 §:n 1 momentin muutoksesta.

Pykälän muuttamisen tarkoituksena olisi edistää toiminta-alueiden ennakoivaa määrittelyä ja alueidenkäytön suunnitelmallisuutta. Tässä tarkoituksessa toiminta-alueiden kattavuus sidottaisiin paitsi toteutuneeseen myös suunniteltuun yhdyskuntakehitykseen. Suunnitellun yhdyskuntakehityksen arvioinnissa otettaisiin huomioon alueidenkäytön suunnitelmat sekä niiden ennakoitu toteutuminen. Kunnan tulisi omaksua ennakoiva näkökulma jo 5 §:ssä tarkoitettuun vesihuollon kehittämiseen.

Toiminta-alueiden ennakoiva määrittäminen ei vaikuttaisi oikeudellisesti sitovalla tavalla vesihuoltoverkostojen rakentamisen aikatauluun, vaan tämä määräytyisi edelleen 9 §:ssä tarkoitettua vesihuoltolaitoksen huolehtimisvelvollisuuden perusteella.

8 §. Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväksyminen. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin useita tarkistuksia. Ensinnäkin kunta hyväksyisi vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen, kun se nykyisen säännöksen mukaan hyväksyy alueellaan toimivalle vesihuoltolaitokselle toiminta-alueen. Toiseksi hyväksyminen voisi tapahtua nykyisen vesihuoltolaitoksen esityksen sijaan vesihuollosta huolehtimiseen soveltuvan laitoksen esityksestä.

Näillä kahdella muutoksella selvennettäisiin sitä, että toiminta-alueen voi hyväksyä muullekin laitokselle ja myös muun laitoksen kuin jo kunnan alueella toimivan vesihuoltolaitoksen esityksestä. Viittaamalla vesihuollosta huolehtimiseen soveltuvaan laitokseen korostettaisiin, että toiminta-alue on syytä

vahvistaa sellaiselle laitokselle, joka muodostaa tarkoituksenmukaisen vaihtoehdon alueen vesihuollosta huolehtimiseen.

Kolmanneksi 1 momenttiin lisättäisiin vaatimus tiedottaa riittävässä laajuudessa toiminta-alueen hyväksymisestä tai muuttamisesta ennen päätöksen tekemistä. Tällä turvattaisiin erityisesti alueen kiinteistöjen omistajien ja haltijoiden mahdollisuutta saada tieto ja tulla kuulluiksi asiasta. Tiedottaminen voitaisiin järjestää esimerkiksi kunnan verkkosivuilla, kunnassa ilmestyvissä sanomalehdissä ja erillisten tiedotteiden avulla.

Neljänneksi 1 momentissa käytetty termi valvontaviranomainen muutettaisiin monikkoon, koska valvontaviranomaisia on useita. Lisäksi lausunnon pyytämisen sijaan valvontaviranomaisille varattaisiin mahdollisuus antaa lausunto. Tämän muutoksen perusteella valvontaviranomaisen ei olisi välttämätöntä antaa lausuntoa asiasta, jos se ei pidä lausunnon antamista tarpeellisena.

Pykälän 2 momenttia muotoiltaisiin teknisesti ja siihen lisättäisiin toiminta-alueen hyväksymisen edellytykseksi se, että vesihuollon kustannusten kattamiseksi perittävien vesihuollon maksujen voidaan katsoa muodostuvan kohtuullisiksi ja tasapuoliksi. Tällä ohjattaisiin kiinnittämään toiminta-alueen hyväksymisen yhteydessä huomiota siihen, että vesihuollon maksut muodostuvat laitoksen asiakkaille lain 4 luvun mukaisiksi ja että toiminta-alueen hyväksyminen tai muuttaminen on tarpeen alueen vesihuollon järjestämiseksi. Jos maksujen kohtuullisuuteen kiinnitetään riittävästi huomiota toiminta-alueen hyväksymisen yhteydessä, ei yksittäisten vapautusten myöntämisen liittämismuutoksesta tulisi myöskään vaarantaa vesihuollon taloudellista ja asianmukaista hoitamista toiminta-alueella.

Pykälän 3 momentissa viitattaisiin viemäriverkostojen sijaan jätevesiviemäriverkostoon hulevesisääntelyn muuttamisen takia. Toiminta-alueella ei enää hyväksyttäisi huleveden viemärointiä varten. Lain 17 a §:ssä säädettäisiin erikseen kunnan oikeudesta päättää, että vesihuoltolaitos huolehtii kunnan määrittelemällä alueella huleveden viemäroinnistä yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaavasti. Jätevesiviemäriin hulevesiä voisi johtaa vain, jos ehdotetussa 17 d §:n

2 momentissa tarkoitetut edellytykset täyttyisivät.

Pykälän 3 momentissa tarkoitettu tavoitteellinen aikataulu toiminta-alueen eri osien saattamiselle verkostojen piiriin sidottaisiin yhdyskuntakehityksen tarpeisiin. Tämä selventäisi aikataulun määrittelyä, korostaisi aikataulun yhteyttä 9 §:ssä tarkoitettuun vesihuoltolaitoksen huolehtimisvelvollisuuteen ja ohjaisi kiinnittämään huomiota vesihuollon palveluiden tarpeeseen toiminta-alueen eri osissa. Verkostojen rakentamisen aikataulun riittävä ennakointi hyödyttäisi erityisesti kiinteistönomistajia ja -haltijoita, jotka voisivat sen perusteella ennakoida kiinteistön vesihuoltolaitoksen verkostoon liittämisen ajankohtaa. Jos yhdyskuntakehitys olisi ennakoitua hitaampaa, ei tavoitteellinen aikataulu edelleenkaan sitoisi vesihuoltolaitosta.

Uudessa 4 momentissa asetettaisiin velvollisuus esittää toiminta-alue, sillä sijaitsevat taajamat sekä vesijohtoverkoston ja jätevesiviemäriverkoston piiriin saatettavat alueet kartalla, jonka tulisi olla yleisesti saatavilla tietoverkossa. Kartalla esittämisen perusteella toiminta-alueiden rajoista saataisiin yksiselitteinen käsitys. Taajamien esittäminen kartalla olisi yhteydessä 10 §:n mukaiseen liittämismuutokseen ehdotettuihin muutoksiin samoin kuin siihen, että yhdyskuntajätevesistä annetun asetuksen mukaan taajamat on sisällytettävä toiminta-alueen jätevesiviemäriverkoston piiriin saatettaviin alueisiin.

Pykälän 4 momentissa velvoitettaisiin kunta lisäksi tiedottamaan toiminta-alueen hyväksymisestä riittävässä laajuudessa. Koska toiminta-alueen hyväksyminen vaikuttaa merkittävästi alueella olevien kiinteistöjen omistajien ja haltijoiden oikeuksiin ja etuihin, tulisi erityisesti varmistaa, että nämä saisivat aina tiedon päätöksestä ja mahdollisuuden hakea muutosta siihen.

8 a §. *Vesihuollon turvaaminen toiminta-alueella supistettaessa.* Pykälässä tarkennettaisiin toiminta-alueen supistamisen edellytyksiä tilanteessa, jossa supistettavalla toiminta-alueella sijaitsee vesihuoltolaitoksen verkostoon liitettyjä kiinteistöjä. Päätös supistamisesta tehtäisiin 8 §:n 1 momentin mukaisesti toiminta-alueen muuttamispäätöksinä.

Tehdessään päätöksen vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen supistamisesta kunnan olisi pykälän mukaan samalla päätettävä, miten vesihuolto turvataan niillä laitoksen verkostoihin liitetyillä kiinteistöillä, jotka jäävät toiminta-alueen ulkopuolelle. Vesihuoltolaitoksen verkostoon liitettyjen kiinteistöjen vesihuollon turvaaminen olisi edellytyksenä sille, että päätös toiminta-alueen supistamisesta voitaisiin tehdä.

Kunnan tulisi ennen toiminta-alueen supistamisesta päättämistä arvioida, onko sillä edelleen 6 §:n 2 momentin perusteella velvollisuus järjestää alueelle vesihuoltolaitoksen palvelujen sijaan muu tarpeellinen vesihuollon palvelu. Vesihuollosta tehdyn sopimuksen irtisanomisesta toiminta-alueen supistamisen jälkeen ja kiinteistön vesihuollon turvaamisesta säädettäisiin tarkemmin 24 §:n 5 momentissa.

Kiinteistön vesihuolto voitaisiin turvata supistamisen jälkeen kiinteistökohtaisin tai useamman kiinteistön yhteisin järjestelyin. Kiinteistön omistajan tai haltijan ja vesihuoltolaitoksen kesken olisi myös mahdollista sopia laitoksen palvelujen toimittamisesta, vaikka kiinteistö jäisikin toiminta-alueen ulkopuolelle asutuksen kokonaisuutensa vähentäessä. Vesihuollon turvaamisen vähimmäisvaatimuksina olisivat, että kiinteistöllä käytettävissä oleva talousvesi täyttäisi terveys- ja ympäristösuojelulainsäädännön mukaiset laatuvaatimukset ja että jätevesihuolto kyettäisiin järjestämään talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla annettussa asetuksessa tarkoitetulla tavalla.

10 §. Kiinteistön liittäminen vesihuoltolaitoksen verkostoon. Pykälään lisättäisiin kaksi uutta momenttia liittämismuutoksesta taajaman ulkopuolella. Muutoksilla lievennettäisiin kiinteistön liittämismuutoksesta vesihuoltolaitoksen vesijohtoon ja jätevesiviemäriin näillä alueilla. Lisäksi nykyisiin momentteihin tehtäisiin tarkistuksia. Taajama määriteltäisiin ehdotetussa 3 §:n uudessa 8 kohdassa.

Pykälässä viitattaisiin hulevesisääntelyn uudistamisen takia viemäriin sijaan jätevesiviemäriin. Kiinteistön hulevesien johtamisesta vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriin säädettäisiin ehdotetussa 3 a luvussa ja kunnan

hulevesijärjestelmään ehdotetussa maankäyttö- ja rakennuslain 103 f §:ssä.

Pykälän 1 momentista poistettaisiin sääntely kiinteistön liittämismuutoksesta poikkeamisesta, kun kysymys on hulevesien ja perustusten kuivatusvesien johtamisesta jätevesiviemäriin. Samankaltainen sääntely sisällytettäisiin ehdotettuun 17 d §:n 2 momenttiin.

Pykälän 2 momentin mukaisesti taajaman ulkopuolella kiinteistöä ei tarvitsisi liittää vesihuoltolaitoksen vesijohtoon, jos momentissa tarkoitetut edellytykset täyttyisivät. Ensimmäisenä edellytyksenä olisi, että kiinteistön vesihuoltolaitteisto olisi rakennettu ennen vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväksymistä. Toiseksi kiinteistön vesihuoltolaitteiston tulisi olla siten asianmukainen, että kiinteistöllä on käytettävissä riittävästi terveys- ja ympäristösuojelulainsäädätyksen vaatimukset täyttävää talousvettä.

Pykälän 3 momentin mukaisesti taajaman ulkopuolella kiinteistöä ei tarvitsisi vastavasti liittää vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriin, jos kiinteistön vesihuoltolaitteisto olisi rakennettu ennen vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväksymistä ja jos kiinteistön jätevesien johtamisessa ja käsittelyssä noudatetaan ympäristösuojelulain säännöksiä. Lisäksi taajaman ulkopuolella sijaitsevaa kiinteistöä ei tarvitsisi liittää vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriin myöskään, jos kiinteistöllä ei olisi vesikäymälää ja jos sen jätevesien johtamisessa ja käsittelyssä noudatettaisiin, mitä ympäristösuojelulainsäädäntö edellyttää.

Poikkeaminen liittämismuutoksesta voisi 2 ja 3 momentin perusteella ulottua sekä vesijohtoon että viemäriin liittymiseen tai vain toiseen näistä. Sääntelyllä estettäisiin erityisesti sellaisten tilanteiden syntyminen, joissa asianmukaisin kiinteistökohtaisin laitteistoin ennen vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväksymistä varustettu kiinteistö velvoitettaisiin liittämään vesihuoltolaitoksen verkostoon.

Lisäksi 3 momentin 2 kohdan sääntelyllä lievennettäisiin vain kuivakäymälällä varustettujen kiinteistöjen liittämismuutoksesta vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriin riippumatta tällaisen kiinteistön tai sen jätevesien käsittelyjärjestelmän rakentamisen ajan-

kohdasta. Tällaisen kiinteistön liittämiseksi viemäriin ei taajaman ulkopuolella olisi erityisiä terveyden- tai ympäristönsuojelullisia perusteita. Kiinteistöllä olevan vesikäymälän käyttämättä jättäminen ei olisi peruste liittämismuutoksesta poikkeamiselle.

Toiminta-aluepäätöksen tekemisen jälkeen rakennettavat sekä sellaiset kiinteistöt, joiden vesihuolto ei ennen toiminta-aluepäätöksen tekemistä täyttänyt 2 tai 3 momentissa tarkoitettuja edellytyksiä, eivät olisi liittämismuutoksesta poikkeamisen piirissä kuivakäymäläperustetta lukuun ottamatta. Lisäksi ehdotettavan siirtymäsäännöksen perusteella liittämismuutoksesta poikkeamisen määräytyisi nykyisen lain perusteella hyväksytyillä toiminta-alueille nykyisen 10 §:n mukaisesti vuoden 2018 loppuun asti, jos laitos olisi ryhtynyt toiminta-alueella toimenpiteisiin vesihuollossa huolehtimiseksi.

Taajamissa asui vuoden 2011 lopussa 84,4 prosenttia Suomen asukkaista, kun samanaikaisesti arviolta 85 prosenttia oli vesihuoltolaitosten jätevesiviemärien ja reilu 90 prosenttia vesihuoltolaitosten vesijohtojen piirissä. Siten taajamien kattavuus on prosentuaalisesti lähellä viemäriverkostojen kattavuutta, mutta taajamien ja viemäröinnin rajat eivät monin paikoin kuitenkaan ole yhteneviä. Vesijohtoverkostoja on ulotettu suhteellisen paljon taajamien ulkopuolelle. Liittämismuutokseen ehdotettavien poikkeusten piirissä olisi joka tapauksessa rajallinen määrä kiinteistöjä. Poikkeuksia ei ehdoteta ulotettavan taajamiin, koska niissä kiinteistöjen liittämisen vesihuoltoverkostoihin on yleensä perusteltua paitsi asutuksen määrän takia myös terveyden- ja ympäristönsuojelullisista syistä ja liittämisen kustannukset ovat yleensä pienempiä kuin taajaman ulkopuolella.

Joissain tapauksissa taajaman ulkopuolinen alue voi muuttua taajamaksi, jolloin poikkeukset liittämismuutoksesta eivät enää soveltuisi tällaisella alueella sijaitseviin kiinteistöihin. Tällöin kiinteistön omistajat ja haltijat voisivat tarvittaessa hakea vapautusta liittämismuutoksesta. Ehdotetun 11 §:n mukaisesti vapautus voitaisiin myöntää myös määräajaksi ja asian harkinnassa otettaisiin huomioon kiinteistön vesihuoltolaitteiston rakentamisesta aiheutuneet kustannukset.

11 §. Liittämismuutoksesta vapauttaminen. Pykälään tehtäisiin useita muutoksia, mutta liittämismuutoksesta vapauttamisen keskeiset periaatteet säilyisivät pitkälti nykyisenlaisina. Muutokset tulisivat voimaan ilman siirtymäaikaa.

Pykälän 1 momentissa korostettaisiin mahdollisuutta myöntää vapautus joko toistaiseksi voimassa olevana tai määräajaksi. Nykyisin vapautuspäätöksen voimassaolosta ei ole erikseen säädetty, mutta monissa kunnissa on myönnetty vapautuksia määräajaksi. Määräajaksi vapautuksen edellytykset saattaisivat täytyä, jos esimerkiksi kiinteistökohtainen vesihuoltolaitteisto olisi ollut vain vähän aikaa käytössä. Vapautus voitaisiin myöntää sellaiseksi määräajaksi, että kiinteistökohtaiseen laitteistoon tehtyjä investointeja voitaisiin hyödyntää kohtuullisen ajan. Toistaiseksi voimassa oleva vapautus olisi voimassa niin kauan kuin vapautuksen perusteena olleet olosuhteet eivät muuttuisi olennaisesti.

Pykälän 1 momentista poistettaisiin vaatimus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kuulemisesta ennen vapautuksen myöntämistä. Tarkoituksena olisi vähentää keskustusten työmäärää siten, että ne voisivat keskittyä entistä paremmin vesihuollon valvontatehtäviensä hoitamiseen. Käytännössä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ei ole ollut mahdollista perehtyä riittävän yksityiskohtaisesti vapautushakemukseen liittyviin olosuhteisiin. Kuulemisen on koettu lähinnä lisäävän hallinnon työtä ilman, että kuulemisella olisi todellista vaikutusta kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen kantaan.

Lisäksi pykälän 1 momenttiin tehtäisiin tekninen tarkistus, jonka perusteella vapautusta ei myönnettäisi kiinteistölle, vaan kiinteistön liittämismuutoksesta.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin vaatimus ottaa huomioon kiinteistön vesihuoltolaitteiston rakentamisesta aiheutuneet kustannukset, kun arvioidaan verkostoon liittämisen kohtuullisuutta kiinteistön omistajalle tai haltijalle.

Pykälän nykyinen 2 momentti myös jaettaisiin 2 ja 3 momentiksi selvytyksen parantamiseksi.

Ehdotetussa 3 momentissa tarkennettaisiin liittämismuutoksesta vapautettavan kiin-

teistön jätevesien johtamis- ja käsittelyvaatimuksia. Jätevesien kokoamisen sijaan momentissa käytettäisiin termiä jätevesien johtaminen. Momentissa viitattaisiin kiinteistön jätevesien johtamisen ja käsittelyn järjestämiseen ympäristönsuojelulaissa säädettyjen vaatimusten mukaisesti. Harkinnassa voitaisiin ottaa huomioon myös ympäristönsuojelulain mukaiset poikkeamismahdollisuudet talousjätevesien käsittelyvaatimuksista. Talousvesien käsittelyvaatimuksista poikkeaminen ympäristönsuojelulain nojalla ei kuitenkaan yksistään tarkoittaisi, että vapautus jätevesiviemäriin liittämistä myönnettäisiin, vaan tämä edellyttäisi kaikkien vapauttamisen edellytysten täyttymistä.

Pykälän nykyisestä 2 momentista poistettaisiin 3 c kohta huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamista varten tarkoitettuun viemäriin liittämistä vapauttamisesta. Kiinteistön liittämistä vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriin ja siitä vapauttamisesta säädettäisiin ehdotetussa 17 b ja 17 c §:ssä.

12 §. Liittämiskohdat. Pykälään lisättäisiin tarkentava säännös, jonka perusteella liittämiskohtien sijainnista ei saisi aiheutua liittyjälle kohtuuttomia kustannuksia. Kohtuuttomien kustannusten välttäminen sisältyy jo nykyiseen pykälään.

Muutoksen avulla varmistettaisiin, että kiinteistön vesihuoltolaitteiston rakentamistai kunnossapitokustannukset eivät muodostuisi yksittäistapauksessa kohtuuttomiksi. Kustannuksina otettaisiin huomioon lähinnä kiinteistön rajan ulkopuolelle sijoitettavan laitteiston rakentamiskustannukset. Kohtuuttomia kustannuksia voisi aiheutua esimerkiksi siitä, että kiinteistön laitteiston rakentaminen edellyttäisi kiinteistön rajan ulkopuolella selvästi tavanomaista laajamittaisempaa kaivutyötä tai louhintaa tai päällystettyjen pintojen avaamista.

Kustannusten pysyminen kohtuullisina voitaisiin varmistaa myös muutoin kuin liittämiskohtien sijoittamisella. Laitokset voisivat nykyiseen tapaan yksittäistapauksissa kohtuullistaa kiinteistön rajan ulkopuolelle sijoitettavien kiinteistön vesihuoltolaitteistojen rakentamis- ja saneerauspalvelujen hinnoittelua.

Kohtuuttomuutta arvioitaessa kustannuksia verrattaisiin muiden samalla toiminta-alueen

osalla sijaitsevien ja olosuhteiltaan samankaltaisten kiinteistöjen laitteistojen rakentamis- ja saneerauskustannuksiin. Esimerkiksi saman kadun varrella tai naapurustossa sijaitsevien kiinteistöjen liittämistäisyyksissä tai -kustannuksissa ei tulisi olla suuria eroja. Kustannukset, joihin liittämiskohdan sijoittamisella ei voida vaikuttaa kuten kiinteistön korkeusasemasta, sisäisistä korkeuseroista tai etäisyyksistä aiheutuvat kustannukset, eivät kuuluisi säännöksen soveltamisalan piiriin. Säännöksen nojalla ei voitaisi vaatia, että liittämistäisyydet tai liittämisen kustannukset olisivat yhtä suuret samalla toiminta-alueen osalla tai laitoksen verkostoihin eri aikaan liittyvien kiinteistöjen kesken.

15 §. Vesihuoltolaitoksen selvilläolo- ja tarkkailuvelvollisuus. Pykälän otsikkoon lisättäisiin ehdotettavien muutosten takia maininta vesihuoltolaitoksen selvilläolovelvollisuudesta. Otsikko myös muutettaisiin yksikömuotoon.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin nykyisten tarkkailuvelvoitteiden lisäksi vesihuoltolaitteiston kunnan ja viemäriverkoston vuotovesien määrän tarkkailusta sekä laitoksen velvollisuuksista olla selvillä raakaveden määrään ja laatuun kohdistuvista riskeistä ja laitteistonsa kunnosta. Selvilläolovelvollisuus tarkoittaisi, että vesihuoltolaitoksen tulisi olla tietoinen toimintansa ja sen vaikutusten kannalta keskeisistä tekijöistä. Laitoksen tarkkailuvelvoitteet mitoitettaisiin selvilläolovelvoitteiden pohjalta. Vesihuoltolaitoksen laitteistolla tarkoitettaisiin kaikkia laitoksen toiminnan kannalta tarpeellisia laitteita kuten vedenottamo, vedenkäsittelylaitoksia, jakeluverkostoa siihen liittyvine säiliöineen ja laitteineen, pumppaamoja, puhdistamoita sekä viemäriverkostoa siihen liittyvine kaivoineen ja laitteineen. Erityisesti huomiota tulisi kiinnittää laitoksen verkostoihin.

Muutoksilla edistettäisiin vesihuollon riskien ennakointia ja huomioon ottamista laitoksen toiminnassa ja sen suunnittelussa sekä vesihuoltolaitoksen laitteiston pitämistä asianmukaisessa kunnossa. Esimerkiksi käyttämänsä raakaveden riskitekijöitä laitoksen tulisi kartoittaa siinä määrin kuin riskien toteutumisella voisi olla vaikutusta laitoksen toimittaman veden laatuun tai määrään. Muutokset pohjautuisivat 1 §:n mukaiseen vesi-

huollon turvaamistavoitteeseen, ja niillä olisi kiinteä yhteys 15 a §:n mukaiseen häiriötilanteisiin varautumiseen.

Pykälän 1 momentin perusteella vesihuoltolaitoksen olisi saatettava tiedot verkostojen sijainnista sähköiseen muotoon. Näihin kuuluisivat tiedot myös laitoksen hulevesiviemäreiden sijainnista. Säännöksen taustalla on talouspoliittisen ministerivaliokunnan 13 päivänä joulukuuta 2011 tekemä linjaus maanalaisten verkkotietojen muuttamisesta sähköiseen muotoon vuoden 2014 loppuun mennessä. Verkostojen sijaintitiedot tulisi saattaa sähköiseen muotoon siten, että ne olisivat näitä tietoja tarvitsevien tahojen saatavilla, mutta säännös ei itsessään edellyttäisi olemassa olevien verkostotietojen tarkentamista.

Vesihuollon koko tuotantoketjun kattamiseksi pykälän 2 momentissa 1 momentin sääntely ulotettaisiin laitoksiin, jotka toimittavat vesihuoltolaitokselle vettä tai käsittelevät vesihuoltolaitoksen jätevesiä.

Pykälän 3 momentin mukaisesti selvällö- ja tarkkailuvelvollisuudesta voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

15 a §. *Vesihuoltolaitoksen palvelujen turvaaminen häiriötilanteissa.* Pykälässä säädetäisiin vesihuoltolaitoksen talousvesi- ja viemäröintipalvelujen turvaamisesta häiriötilanteissa. Häiriötilanteella tarkoitettaisiin kaikkia vesihuollon palvelutuotantoa vaikeuttavia tai vaarantavia häiriötilanteita lukuun ottamatta tavanomaisia toimintahäiriöitä. Tällaisia häiriötilanteita olisivat esimerkiksi vaikutuksiltaan merkittävät laiterikot, muut vakavat vesihuollon laitteistojen, järjestelmien tai palvelujen häiriöt, teknisten järjestelmien häiriöt sekä vedenhankintaan ja energia- ja tietojärjestelmiin kohdistuvat häiriötilanteet. Häiriöitä voisivat aiheuttaa muun muassa luonnononnettomuudet, äärimmäiset sääolosuhteet, paikalliset tai valtakunnalliset onnettomuudet, ilkevalta ja rikokset. Häiriötilanteella tarkoitettaisiin sekä normaaliolojen että poikkeusolojen häiriötilanteita.

Vesihuoltolaitoksen tulisi 1 momentin nojalla turvata verkostoihinsa liitettyjen kiinteistöjen vesihuoltopalvelut häiriötilanteissa yhteistyössä eri tahojen kanssa. Turvaamisvelvoite pohjautuisi 9 §:n mukaiseen laitok-

sen velvollisuuteen huolehtia vesihuollosta toiminta-alueellaan. Laitoksen vastuu ulottuisi kuitenkin sen verkostojen piirissä olevalle alueelle, joka ei välttämättä ole täysin yhtenevä laitoksen toiminta-alueiden kanssa. Vastuu kattaisi ensisijaisesti tavanomaisista vesihuoltopalveluista huolehtimisen. Jos häiriötilanne aiheuttaa katkon laitoksen palveluihin, tulisi laitoksen tarpeen mukaan järjestää korvaavia palveluja.

Vesihuoltolaitoksen 1 momentin mukainen yhteistyö eri toimijoiden kanssa edistäisi laitoksen ja näiden toimijoiden häiriötilannetoiminnan ja häiriötilanteisiin varautumisen yhteensovittamista. Yhteistyö asiakkaiden kanssa painottuisi toimintaan häiriötilanteiden aikana, kun taas muiden momentissa mainittujen tahojen kanssa laitoksen tulisi suunnitella myös häiriötilanteisiin varautumista. Yhteistyövelvoitteet ulottuisivat siten myös 2 momentin mukaisen suunnitelman laatimiseen häiriötilanteisiin varautumisesta (varautumissuunnitelma). Yhteistyö edistäisi toimivan ja asianmukaisesti mitoitettua suunnitelman laatimista sekä sen yhteensovittamista viranomaisten muiden suunnitelmien kanssa.

Yhteistyö muiden samaan verkostoon liitettyjen vesihuoltolaitosten kanssa mahdollistaisi koko toimintaketjun kattavan häiriötilanteiden hallinnan ja varautumissuunnittelun verkostokokonaisuuksien alueella. Varautumissuunnitelma voitaisiin laatia esimerkiksi useita laitoksia käsittävän toiminnallisen kokonaisuuden kattavana. Kunnan, kunnan valvontaviranomaisten ja pelastusviranomaisten kanssa tehtävän yhteistyön kumppaneina tulisi erityisesti olla kunnan terveydensuojelija ja ympäristönsuojeluviranomainen sekä pelastuslain 26 §:ssä tarkoitettu alueen pelastustoimen pelastusviranomainen. Viranomaisten rooli vesihuoltopalvelujen turvaamisessa rajoittuisi laitoksen varautumisen ja häiriötilannetoiminnan ohjaukseen ja tukemiseen niiden toimialojen mukaisesti.

Sopimuskumppaneilla tarkoitettaisiin 1 momentissa esimerkiksi vesihuoltolaitokselle vettä toimittavia ja niiden jätevesiä käsitteleviä laitoksia, energialaitoksia sekä vesihuoltolain soveltamisalan ulkopuolelle jääviä vesihuoltolaitoksen asiakkaita kuten teollisuuslaitoksia. Vesihuoltolaitoksen tulisi

varmistaa, että se saa palvelut mahdollisimman häiriöttömästi ja tiedot häiriötilanteista tai niiden uhkista sekä mahdollisista vaikutuksista nopeasti sopimuskumppaneilta. Laitoksen tulisi vastaavasti huolehtia siitä, että se toimittaa omat vesihuoltopalvelunsa sopimuskumppaneille mahdollisimman häiriöttömästi ja tiedottaa niitä välittömästi erilaisista häiriötilanteista tai niiden uhkista. Tässä tarkoituksessa laitoksen tulisi kiinnittää huomiota etenkin sellaisiin erityisasiakkaisiin kuten elintarvikeyrityksiin tai sairaaloihin, joille keskeytyksettömien ja laadukkaiden vesihuoltopalvelujen saanti on erityisen tärkeää. Olennainen osa yhteistyötä sopimuskumppanien kanssa olisi varautumistoimenpiteiden sekä kriisiviestinnän yhteensovittaminen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vesihuoltolaitoksen varautumissuunnitelman laatimisesta ja pitämisestä ajan tasalla. Suunnitelma olisi päivitettävä säännöllisin väliajoin ja aina, kun laitoksella tapahtuu siihen vaikuttavia muutoksia, ja se tulisi tarkistaa jokaisen häiriötilanteen jälkeen. Suunnitelman ajan tasalla pitäminen edistäisi paitsi häiriötilanteista aiheutuvien haittojen ennaltaehkäisyä myös suunnitelman tehokasta hyödyntämistä häiriötilanteen aikana.

Laitos laatisi suunnitelman toimintaansa liittyvien riskien arvioinnin perusteella. Suunnitelma olisi keskeinen apukeino laitoksen palvelujen turvaamiseksi häiriötilanteissa. Sen laatimisessa otettaisiin huomioon laitoksen erityispiirteet ja koko.

Pykälän 2 momentin mukaan vesihuoltolaitoksen olisi ryhdyttävä varautumissuunnitelman perusteella tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta toiminta jatkuisi häiriötilanteissa mahdollisimman häiriöttömästi. Näillä toimenpiteillä tarkoitettaisiin varautumissuunnitelmassa suunniteltuja ehkäiseviä toimenpiteitä ja esimerkiksi häiriötilannetoiminnan harjoittelemista. Suunnitelman pohjalta toimenpiteet voitaisiin kohdentaa ja mitoittaa laitoksen erityispiirteet ja koko huomioon ottaen.

Vesihuoltolaitoksen olisi 2 momentin mukaan toimitettava varautumissuunnitelma valvonta- ja pelastusviranomaisille sekä kunnalle. Nämä voisivat hyödyntää varautumissuunnitelmaa esimerkiksi terveysuojelulain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tervey-

densuojeluviranomaisen erityistilannesuunnittelussa sekä valmiuslaissa tarkoitettussa kunnan valmiussuunnittelussa.

Pykälän 3 momentissa varautumisveloitteet ulotettaisiin soveltuvilta osin laitoksiin, jotka toimittavat vettä vesihuoltolaitokselle tai käsittelevät niiden jätevesiä. Nämä olisivat myös 1 momentissa tarkoitettuja sopimuskumppaneita. Säännöksen tarkoituksena olisi varmistaa vesihuollon häiriötilanteisiin varautumisen asianmukaisuus koko verkostokokonaisuus huomioon ottaen riippumatta siitä, miten vesihuollon toimintaketju on organisoitu.

Pykälän 4 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin vesihuoltolaitoksen varautumisesta häiriötilanteisiin. Asetuksella saattaisi olla tarpeen täsmentää erityisesti 2 momentin sääntelyä vesihuoltolaitoksen varautumissuunnitelmasta ottaen huomioon myös eri lakien mukaisten suunnitelmien yhteensovittaminen.

17 a §. Huleveden viemäröinnin järjestäminen. Pykälässä säädettäisiin huleveden viemäröinnin järjestämisestä vesihuoltolaitoksen palvelujen avulla. Siinä säädettyjen edellytysten täytyessä kunta voisi tarvittaessa hyödyntää vesihuoltolaitoksen hoitamaa huleveden viemäröintiä osana maankäyttö- ja rakennuslakiin ehdotetussa 13 a luvussa tarkoitettua huleveden hallinnan järjestämistä asemakaava-alueella.

Pykälää sovellettaisiin huleveden viemäröinnin järjestämiseen erillisissä vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäreissä. Huleveden johtamisesta poikkeuksellisesti jätevesiviemäriin säädettäisiin ehdotetussa 17 d §:n 2 momentissa.

Pykälän 1 momentin mukaisesti kunta voisi päättää laitoksen kanssa neuvoteltuaan, että laitos huolehtisi huleveden viemäröinnistä kunnan päätöksessä määriteltävällä alueella yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaavasti. Laitoksen hulevesiviemäriverkosto olisi tällöin osa maankäyttö- ja rakennuslakiin ehdotetussa 13 a luvussa tarkoitettua hulevesien hallintaa. Menettelyllisenä edellytyksenä kunnan päätökselle olisi, että kunta neuvottelisi ennen päätöksen tekemistä vesihuoltolaitoksen kanssa. Pelkkä laitoksen kuuleminen ei riittäisi, vaan kunnan ja vesihuoltolaitok-

sen tulisi pyrkiä sopimaan huleveden viemäröinnistä.

Vesihuoltolaitoksen huolehtimisvelvollisuus huleveden viemäröinnistä ulottuisi 1 momentin mukaisessa päätöksessä määritellyille alueille, joilla olisi laitoksen hulevesiviemäriverkosto tai jotka saatettaisiin verkoston piiriin. Huolehtimisvelvollisuus olisi sidottu kunnan päätökseen ja yhdyskuntakehityksen tarpeisiin samaan tapaan kuin 9 §:n mukaisessa vesihuollosta huolehtimisessa. Yhdyskuntakehityksellä viitattaisiin sellaiseen toteutuneeseen yhdyskuntakehitykseen, jonka seurauksena huleveden viemäröintiä tarvittaisiin. Huolehtimisvelvollisuuden sisältöä voitaisiin tarkentaa kunnan päätöksessä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin 1 momentissa tarkoitetun kunnan päätöksen tarkemmista edellytyksistä. Sen mukaan vesihuoltolaitoksen tulisi ensinnäkin kyetä huolehtimaan huleveden viemäröinnistä taloudellisesti ja asianmukaisesti. Toiseksi viemäröinnin kustannusten kattamiseksi perittävien maksujen olisi muodostuttava kohtuullisiksi ja tasapuolisiksi. Sääntelyllä estettäisiin nykyisen 8 §:n 2 momentin tapaan se, että laitokselle määrättäisiin sellaisia huleveden viemäröintivelvoitteita, joista se ei kykenisi huolehtimaan. Lisäksi kiinnitettäisiin ehdotetun 8 §:n 2 momentin kanssa yhdenmukaisesti huomiota siihen, että huleveden kustannusten kattamiseksi perittävät maksut pysyisivät kiinteistön omistajien ja haltijoiden näkökulmasta lain maksusäännösten mukaisina. Tällöin myöskään yksittäisten vapautusten myöntämisen ei tulisi vaarantaa 17 c §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla huleveden viemäröinnin taloudellista ja asianmukaista hoitamista.

Vesihuoltolaitoksella olisi mahdollisuus huolehtia huleveden viemäröinnistä taloudellisesti, jos se pystyisi kattamaan huleveden viemäröinnin kustannukset täysimääräisesti asiakasmaksuillaan, jotka pysyisivät 18 §:n 2 momentin mukaisesti asiakkaille kohtuullisina ja tasapuolisina. Asianmukaisuusvaatimuksen perusteella huleveden viemäröinti voitaisiin antaa vain sellaisen laitoksen tehtäväksi, joka jo ennestään huolehti siitä tai jonka toimintaan huleveden viemäröinti voitaisiin luontevasti sisällyttää. Esimerkiksi

vedenhankintaa varten perustettua vesiosuuskuntaa ei tavallisesti voitaisi määrätä huolehtimaan huleveden viemäröinnistä.

Pykälän 3 momentin mukaan kunnan päätöksen tarkempana edellytyksenä olisi lisäksi, että kunta ja vesihuoltolaitos ovat sopineet huleveden viemäröinnistä tai että viemäröinnistä olisi momentissa tarkoitettu maankäyttö- ja rakennuslain mukainen suunnitelma.

Pääsääntönä olisi, että huleveden viemäröinnistä sopiminen kunnan ja laitoksen kesken olisi edellytyksenä huleveden viemäröinnistä päättämiseksi, kun otettaisiin huomioon myös 1 momentissa tarkoitettu neuvotteluvelvoite. Jos kunnan ja laitoksen välillä ei kuitenkaan päästäisi sopimukseen, tulisi kunnan päätöksen pohjautua paitsi laitoksen kykyyn huolehtia huleveden viemäröinnistä myös sellaiseen maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen asemakaavaan, hulevesisuunnitelmaan, katusuunnitelmaan tai yleisen alueen suunnitelmaan, jossa olisi osoitettu alueen hulevedet viemäröitäviksi.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin kunnan velvollisuudesta esittää 1 momentissa tarkoitetun päätöksen liitteenä kartalla alueet, joilla olisi vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriverkosto tai joille verkosto rakennettaisiin. Kartan avulla huleveden viemäröinnin piiriin tulevien alueiden rajauksista saataisiin mahdollisimman yksiselitteinen käsitys.

Vesihuoltolaitos voisi muutettavaksi ehdotetun 32 §:n 3 momentin nojalla hakea muutosta pykälässä tarkoitettuun kunnan päätökseen. Valitusoikeus olisi myös valvontaviranomaisella.

Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaisesti vesihuoltolaitos huolehtisi nykyisen 8 §:n mukaisesti hyväksytyllä toiminta-alueella huleveden viemäröinnistä hyväksymispäätöksen mukaisesti siihen saakka, kunnes kunta tekisi pykälässä tarkoitetun päätöksen huleveden viemäröinnistä.

17 b §. Kiinteistön liittäminen vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriin. Kiinteistön liittämisestä vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriin säädettäisiin samalla tavalla kuin nykyisessä 10 §:ssä. Kiinteistön hulevesien johtamisesta poikkeuksellisesti jätevesiviemäriin säädettäisiin ehdotetussa 17 d §:ssä.

Pykälän 1 momentissa ilmaistaisiin pääsääntö, jonka mukaan kunnan päättämällä

vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäröinnin alueella oleva kiinteistö olisi liitettävä laitoksen hulevesiviemäriin. Vesihuoltolaitos voisi kuitenkin 2 momentissa tarkoitettujen perusteiden ollessa käsillä poikkeuksellisesti kieltäytyä liittämästä kiinteistöä laitoksen hulevesiviemäriin.

Pykälässä ei olisi tarpeen lieventää 10 §:ään tehtyjen ehdotusten tapaan liittämismuutoksia taajaman ulkopuolella, kun otetaan huomioon, että vesihuoltolaitokset viemäroivät hulevesiä vain tiiviimmin rakennetuilla alueilla.

17 c §. *Hulevesiviemäriin liittämismuutosten vapauttaminen.* Pykälässä säädettäisiin hulevesiviemäriin liittämismuutosten vapauttamisesta samalla tavalla kuin nykyisessä 11 §:ssä. Siihen sisällytettäisiin lisäksi vastaavanlaiset muutokset kuin mitä 11 §:ään ehdotetaan vesihuoltolaitoksen vesijohtoon ja jätevesiviemäriin liittämismuutosten vapauttamiseen.

Pykälän 1 momentissa korostettaisiin, että vapautus voitaisiin myöntää joko toistaiseksi voimassa olevana tai määräaikaisena. Nykyiseen 11 §:ään verrattuna siitä poistettaisiin myös vaatimus tilaisuuden varaamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tulla kuulluksi.

Pykälän 2 momentissa viitattaisiin samaan tapaan kuin ehdotetussa 11 §:ssä kiinteistön hulevesien hallinnasta aiheutuneisiin kustannuksiin mahdollisena liittämisen kohtuuttomuuden perusteena. Tällä perusteella voitaisiin ottaa huomioon kohtuuttomuuden harkinnassa erityisesti aikaisemmat kiinteistökohtaiset toimenpiteet hulevesien hallinnassa.

17 d §. *Kielto johtaa kiinteistön hulevesiä jätevesiviemäriin.* Pykälän 1 momentissa ilmaistaisiin pääsääntö, jonka mukaan kiinteistön hulevedet tulisi johtaa erillään jätevesistä. Momentin mukaisesti hulevesiä tai perustusten kuivatusvesiä ei saisi johtaa vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriin. Pykälässä käytettäisiin jätevesiviemärin käsitettä, kun nykyisessä laissa viitataan erillisen verkoston puuttumiseen huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamiseksi. Viemärit, joissa johdetaan sekä jätevesiä että hulevesiä, olisivat vastedes jätevesiviemäreitä.

Hulevesien johtaminen jätevesiviemäriin mukaan lukien myös niin sanotut sekaviemärit, jotka on mitoitettu myös huleveden poisjohtamiseen, on tarpeen kieltää erikseen, koska hulevesistä voi aiheutua häiriöitä ja käsittelemättömien jätevesien ohjauksutuksia jätevedenpuhdistamolla tai ylivuotoja pumpaamoilla laitteistojen kapasiteetin ylityessä. Jätevesiviemärien tulviminen voi johtaa viemäri-vesien tulvimiseen myös kiinteistöillä. Jätevedenpuhdistamoiden ympäristöluvuissa on vesihuoltolaitoksille määrätty velvoitteita vähentää sade-, vuoto- ja kuivatusvesien määrää verkostossa. Edellä mainituista syistä sekaviemärointi olisi usein syytä muuttaa erillisviemäroinniksi tai johtaa hulevedet muualle kuin viemäriin.

Hulevesien johtaminen jätevesiviemäriin on ollut esillä myös Euroopan unionin tuomioistuimessa. Tuomioistuin katsoi asiassa C-301/10, että Yhdistynyt kuningaskunta ei ollut noudattanut yhdyskuntajätevesidirektiivin mukaisia velvoitteitaan, koska eräissä taajamissa hulevesien johtaminen vanhaan viemäriverkostoon aiheutti ylivuotoja.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeuksesta 1 momentissa tarkoitettuun kieltöön. Sen kaikkien edellytysten täytyessä kiinteistö voitaisiin liittää tai pitää liitettynä vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriin. Verrattuna nykyiseen 10 §:n 1 momentin mukaiseen poikkeukseen liittämismuutosten vapauttamiseen liittyen sekaviemäriin momentissa asetettaisiin edellytykset, joiden täytyessä vesihuoltolaitos voi sallia kiinteistön liittämisen poikkeuksellisesti jätevesiviemäriin, joka on mitoitettu myös huleveden poisjohtamiseen. Yhdenmukaisesti nykyisen 10 §:n 1 momentin kanssa kiinteistöä ei kuitenkaan tarvitsisi liittää jätevesiviemäriin, vaikka momentissa tarkoitettujen edellytysten täytyessä, jos kiinteistön hulevedet ja perustusten kuivatusvedet poistetaan kiinteistöltä muulla tavalla.

Ensimmäisenä edellytyksenä kiinteistön liittämiseksi jätevesiviemäriin huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamiseksi olisi 2 momentin 1 kohdan nojalla se, että jätevesiviemäri on rakennettu ennen vuotta 2015 ja se on mitoitettu myös huleveden poisjohtamiseen. Uusien niin sanottujen sekaviemärien rakentaminen ei olisi enää mah-

dollista vuodesta 2015 lähtien. Hulevesiä ja perustusten kuivatusvesiä ei tulisi myöskään johtaa viemäriin, jonka mitoitusta ei mahdollista niiden vastaanottamista jätevesien lisäksi.

Toisena edellytyksenä hulevesien jätevesiviemäriin johtamisen kiellosta poikkeamiselle olisi 2 momentin 2 kohdan perusteella, että alueella ei ole huleveden viemäriverkostoa, johon kiinteistö voidaan liittää. Jos alueella on erillisviemärintä hulevesien ja perustusten kuivatusvesien poisjohtamista varten, on sitä syytä käyttää tätä tarkoitusta varten.

Kolmantena edellytyksenä kiinteistön hulevesien johtamiselle jätevesiviemäriin olisi 2 momentin 3 kohdan mukaisesti, että vesihuoltolaitos kykenisi huolehtimaan jätevesiviemäriin johdettavasta hulevedestä taloudellisesti ja asianmukaisesti. Laitoksen tulisi pystyä huolehtimaan hulevesistä osana normaalia toimintaansa ilman tarvetta merkittäviin investointeihin. Asianmukaisuudella viitattaisiin erityisesti ympäristönsuojelullisiin näkökohtiin, esimerkiksi laitoksen mahdollisuuden käsitellä jätevedet asianmukaisesti ilman epätarkoituksenmukaisen suurta puhdistuskapasiteettia tai ajoittaista turvautumista ohjauksutuksiin. Myös muu yhdyskuntajätevesiä koskeva lainsäädäntö kuten ympäristönsuojelulaki ja valtioneuvoston asetus yhdyskuntajätevesistä tulisi ottaa tässä yhteydessä huomioon.

17 e §. Muut säännökset huleveden viemärimääränsäntä. Pykälässä viitattaisiin 12, 13, 16 ja 17 §:ään, joissa tarkoitettua sääntelyä liittämiskohdista ja vesihuollon hoitamisesta noudatettaisiin vesihuoltolaitoksen hulevesiviemärimääränsäntä. Viitatuissa pykälissä säädetään liittämiskohtien ohella muun muassa vesihuoltolaitoksen ja kiinteistön omistajan tai haltijan vastuista laitteistoista, vesihuoltolaitoksen oikeudesta tarkastaa kiinteistön laitteisto, tietojenvaihdosta vesihuoltolaitoksen ja asiakkaan välillä sekä asiakkaan kiinteistön käytöstä.

Joissain tapauksissa hulevesien ja perustusten kuivatusvesien poisjohtamista varten saattaa olla tarpeen määrätä yhtä useampi liittämiskohta, kun otetaan huomioon, että kiinteistön hulevedet voivat kertyä laajaltakin alueelta ja ohjautua eri suuntiin. Tähän ei olisi pykälän perusteella estettä.

18 §. Maksujen yleiset perusteet. Pykälän 1 momenttia tarkennettaisiin siten, että vesihuollon maksuilla katettavilla investoinneilla tarkoitettaisiin sekä uus- että korjausinvestointeja. Lisäksi momentissa mainittaisiin erikseen maksut huleveden viemärimääränsäntä, koska huleveden viemärimääränsäntä ei 3 §:n muutosehdotuksen perusteella enää kuuluisi vesihuollon alaan.

Viittaamalla uus- ja korjausinvestointeihin edistettäisiin huomion kiinnittämistä erityisesti vesihuoltolaitteiston korjauskustannuksiin, kun vesihuollon maksuja määritetään.

Uusinvestoinneilla tarkoitettaisiin esimerkiksi investointeja vesihuoltolaitoksen verkostojen rakentamiseen tai laajentamiseen tai laitehankintoihin. Korjausinvestointeja olisivat kaikki vesihuoltolaitoksen kunnossapitotoon kohdistuvat investoinnit kuten esimerkiksi verkoston peruskorjausinvestoinnit. Investointeihin ei luettaisi vesihuoltolaitoksen laitteiston tavanomaisia ylläpitokustannuksia, jotka sisältyvät 1 momentissa tarkoitettuihin vesihuoltolaitoksen kustannuksiin.

19 §. Maksut. Pykälän 1 momentissa tarkennettaisiin, että käyttömaksua voi jatkosakin periä myös huleveden viemärimääränsäntä, joka ei 3 §:n muutosehdotuksen perusteella kuuluisi enää vesihuollon määritelmään. 2 momenttiin ei ole vastaavankaltaista muutosta tarpeen tehdä, koska siinä tarkoitettujen laitojen toimittamat palvelut pitävät sisälleen myös huleveden viemärimääränsäntä.

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että siinä tarkoitettujen maksujen olisivat erisuuruisia momentin mukaisten edellytysten täytyessä, kun ne nykyisin voivat olla erisuuruisia. Muutoksen perusteella vesihuoltolaitoksen tulisi periä liittymis-, perus- ja muita maksuja laitoksen toimittamista palveluista erisuuruisina eri alueilla, jos tämä olisi perusteltua kustannusten oikean kohdentamisen, aiheuttamisperiaatteen tai muun vastaavan perustellun syyn takia.

19 a §. Korvaus yleisten alueiden huleveden viemärimääränsäntä. Vesihuoltolaitos perisi kunnalta korvauksen kunnan yleisten alueiden hulevesien viemärimääränsäntä. Yleisiä alueita ovat esimerkiksi kadut, puistot ja torit.

Kustannuksia vastaavalla korvauksella tarkoitettaisiin korvausta, johon sisällytettäisiin huleveden viemärimääränsäntä uus- ja korjausinvestointeja.

toinnit, ylläpitokulut sekä muut kustannukset. Maksujen ei tulisi tuottaa laitokselle voittoa. Jos ylijäämää syntyisi, tulisi se ottaa seuraavan vuoden korvausten mitoituksessa huomioon.

Jos hulevesiä johdettaisiin yleisiltä alueilta 17 d §:n 2 momentissa tarkoitettujen edellytysten täytyessä poikkeuksellisesti vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriin, sovellettaisiin tähän säännöksiä jäteveden viemäröinnistä. Tällöin maksut määräytyisivät 19 §:n mukaisesti.

20 §. *Vesihuollon eriyttäminen kirjanpidossa.* Pykälää muutettaisiin siten, että siinä säädettäisiin kattavasti vesihuollon eriyttämisestä kirjanpidossa, kun nykyisin kirjanpidon eriyttämisvaatimus on ulotettu vain kunnallisiin vesihuoltolaitoksiin. Pykälän avulla edistettäisiin vesihuoltolaitoksen toiminnan läpinäkyvyyttä laitoksen toimintamuodosta riippumatta. Vesihuollon ja huleveden viemäröinnin kirjanpidon eriyttämisen avulla olisi mahdollista arvioida, missä määrin vesihuollosta ja huleveden viemäröinnistä perittävät maksut kattavat palvelujen tuottamisesta aiheutuvat kustannukset pitkällä aikavälillä ja ovatko maksut kohtuullisia.

Pykälän mukainen sääntely vaikuttaisi kirjanpitoon ennen kaikkea sellaisissa vesihuoltolaitoksissa, jotka toimivat muutakin toimintaa harjoittavien niin sanottujen monialayritysten osana. Muilla vesihuoltolaitoksilla tilinpäätös sisältää jo itsessään vain vesihuollon ja mahdollisesti huleveden viemäröinnin tiedot.

Eriyttämisellä tarkoitettaisiin 1 momentin mukaan taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman laatimista vesihuollolle ja niiden liitetietojen esittämistä.

Pykälän 2 momentissa eriyttämisveloitteet ulotettaisiin huleveden viemäröintiin siltä osin kuin vesihuoltolaitos huolehtii viemäröinnistä ehdotetun 17 a §:n mukaisen kunnan päätöksen perusteella. Huleveden viemäröinti saattaa vaikuttaa merkittävästi vesihuoltolaitoksen talouteen, minkä vuoksi myös sen tulisi olla mahdollisimman läpinäkyvää.

Vesihuollon ja huleveden viemäröinnin eriyttäminen ei edellyttäisi erillisten kirjanpitoyksiköiden muodostamista. Taseen ja tuloslaskelman laatimisessa tulisi kuitenkin

1 momentin mukaan noudattaa kirjanpitolain säännöksiä. Tällä varmistettaisiin, että vesihuoltolaitosten laskelmien arvostus- ja jakotuserusteet pohjautuisivat yhdenmukaisiin periaatteisiin ja että kunnallisten laitosten tuloslaskelmasta ja taseesta tulisi vertailukelpoinen osakeyhtiön tilinpäätöksen kanssa.

Liitteenä olevilla tiedoilla viitattaisiin 1 momentissa muun muassa sellaisiin tietoihin, jotka käsittelevät sisäisesti eriytettyjen toimintojen yhteisten kustannusten jakoa, palvelujen veloitusperusteita ja käytettyjä lainakorkoja. Kun tuloslaskelmia ja taseita esitettäisiin ensimmäistä kertaa esimerkiksi toimintamuotoa muutettaessa tai eriytettäessä vesihuolto muista toiminnoista, tulisi laskelmien lisätietoina olla selostus niistä periaatteista, joiden mukaan aloittavat taseet olisi muodostettu.

Pykälän 3 momentin mukaisesti eriyttämisvelvoite koskisi myös laitosta, joka toimittaa vettä vesihuoltolaitokselle tai käsittelee vesihuoltolaitoksen jätevesiä tai hulevesiä. Vesihuollon toimintaketjuissa vesihuoltolaitoksille vettä toimittavilla niin sanotuilla tukkulaitoksilla ja laitosten jätevesiä käsittelevillä jätevedenpuhdistamoilla voi laitoksesta riippuen olla olennainen merkitys, ja näiden palveluiden hinnoittelu heijastuu vesihuollon maksuihin.

20 a §. *Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus.* Pykälässä säädettäisiin vesihuoltolaitoksen toimintakertomuksen laatimisesta ja sen sisällöstä. Toimintakertomuksen avulla lisättäisiin vesihuoltolaitoksen toiminnan ja talouden läpinäkyvyyttä ja annettaisiin vertailukelpoinen kuva vesihuollon hintatasosta, tehokkuudesta, laadusta ja kannattavuudesta erityisesti vesihuoltolaitosten asiakkaille.

Pykälän 1 momentin mukaan vesihuoltolaitoksen olisi laadittava toimintakertomus kirjanpitolain säännösten mukaisesti. Siinä esitettäisiin asiakkaiden kannalta ymmärrettävässä muodossa ehdotetussa 20 §:ssä tarkoitettua tilinpäätöstiedot sekä tiedot vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavista tunnusluvuista. Vesihuoltolaitosten tunnuslukujen tulisi olla yhtenäisin perustein tuotettuja, ja niiden tuottamisessa hyödynnettäisiin ehdotetussa 20 d §:ssä tarkoitettua vesihuollon tietojärjestelmää.

Toimintakertomuksessa tulisi 2 momentin perusteella esittää 1 momentissa tarkoitetut tiedot myös huleveden viemäröinnistä, josta vesihuoltolaitos huolehtisi ehdotetussa 17 a §:ssä tarkoitetun kunnan päätöksen mukaisesti. Nämä huleveden viemäröinnistä toimintakertomuksessa esitettävät tiedot voisivat olla astetta yleisempiä kuin vesihuollosta esitettävät tiedot.

Toimintakertomuksen sisällöstä voitaisiin antaa 3 momentin mukaisesti tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

20 b §. Tilinpäätöstietojen ja toimintakertomuksen tarkastaminen. Pykälän mukaan tilintarkastajien tulisi tarkastaa ehdotetussa 20 §:ssä tarkoitetut vesihuollon tilinpäätöstiedot ja laitoksen toimintakertomus osana kunnan tai vesihuoltolaitoksen lakisäateistä tilintarkastusta. Säännös tarkoittaisi nykyisen tilintarkastuksen ulottamista eriytettyyn vesihuoltotoimintaan, ei uusien tilintarkastuselinien tai -menettelyjen perustamista. Jos tilintarkastajien käyttö ei ole muun lainsäädännön perusteella pakollista vesihuoltolaitoksen toiminnan tarkastamisessa, ei tähän syntyisi pykälän perusteella velvollisuutta.

Tilintarkastajat ovat perillä kunnan tai yrityksen asioista, joten myös vesihuollon tilinpäätöksen ja vesihuoltolaitoksen toimintakertomuksen tarkastaminen soveltuisi heidän tehtäväkseen. Vaatimus tilinpäätöstietojen ja toimintakertomuksen tarkastamisesta ohjaisi kuntia ja yrityksiä eriyttämään vesihuolto muista toiminnoista asianmukaisesti.

20 c §. Tilinpäätöstietojen, toimintakertomuksen, toimitusehtojen ja tunnuslukujen julkistaminen. Pykälän perusteella vesihuoltolaitoksen tulisi julkistaa ehdotetun 20 §:n mukaiset tilinpäätöstiedot ja 20 a §:ssä tarkoitettu toimintakertomus sekä vesihuollon toimitusehdot ja hinnoitteluperusteet sekä vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavat tunnusluvut tietoverkossa.

Pykälässä tarkoitettujen tietojen julkistamisen pohjalta olisi mahdollisuus arvioida esimerkiksi laitoksen perimiin maksuihin sisällytetyn tuoton kohtuullista ja maksujen kustannusvastaavuutta. Laitoskohtaisten toimitusehtojen julkistaminen mahdollistaisi riittävän tiedon saamisen sopimusten perusteista. Tunnuslukujen muodostamisessa hyödyn-

nettäisiin ehdotetussa 20 d §:ssä tarkoitettua vesihuollon tietojärjestelmää.

Julkistettavien tietojen tulisi olla kaikkien saatavilla tietoverkossa. Erityisesti vesihuollon asiakkaiden tulisi päästä vaivattomasti tarkastelemaan momentissa tarkoitettuja tietoja. Tiedot voisivat olla esimerkiksi laitoksen tai kunnan verkkosivuilla. Vesihuolto toiminnan tilinpäätöstiedot voitaisiin julkais- ta myös osana yrityksen, konsernin, osuus- kunnan, kunnan, kuntayhtymän tai kuntakon- sernin virallista tilinpäätöstä, jolloin ne olisi- vat saatavilla kaupparekisteristä.

20 d §. Vesihuollon tietojärjestelmä. Pykä- lässä säädettäisiin vesihuollon tietojärjestel- män ylläpidosta ja järjestelmään toimitetta- vista tiedoista. Tietojärjestelmän avulla jär- jestettäisiin vesihuollon tietohuoltoa ja edis- tettäisiin vesihuoltolaitosten toiminnan ja tal- louden läpinäkyvyyttä. Tietojärjestelmä pal- velisi niin vesihuoltolaitoksen asiakkaita, ve- sihuoltolaitoksia kuin viranomaisiakin. Toi- minnan läpinäkyvyys, yhteiskäyttöinen tie- donhallinta ja mahdollisuus laitosten keski- näiseen vertailuun yhtäältä kannustaisivat ve- sihuoltolaitoksia huolehtimaan vesihuollosta kustannustehokkaasti ja toisaalta mahdollis- taisivat eri tahojen tiedonsaannin sekä ve- sihuoltolaitoksen toiminnan ja talouden seu- rannan, arvioinnin ja valvonnan.

Pykälän 1 momentin mukaan Suomen ympäristökeskus ylläpitäisi tietojärjestelmää yhteistyössä elinkeino-, liikenne- ja ympäristö- keskuksen kanssa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset toimivat myös vesihuol- tolain mukaisina valvontaviranomaisina. Niiden lisäksi Suomen ympäristökeskus olisi yhteistyössä esimerkiksi Terveiden ja hyvin- voinnin laitoksen, Suomen Kuntaliiton sekä Vesilaitosyhdistys ry:n kanssa.

Suomen ympäristökeskus perisi 1 momen- tin perusteella maksun vesihuoltolaitoksilta tietojärjestelmästä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi. Maksu perittäisiin laitoksilta, koska tietojärjestelmä ensinnäkin hyödyttäisi niitä esimerkiksi tunnuslukujen ja vertailu- tiedon tuottamisessa. Toiseksi järjestelmä mahdollistaisi tiedonsaannin laitoksen toi- minnasta asiakkaille, joilta perittäväillä ve- sihuollon maksuilla järjestelmästä aiheutuvia kustannuksia katettaisiin. Maksu olisi pieni suhteessa laitoksen liikevaihtoon.

Pykälän 2 momentin mukaisesti vesihuoltolaitoksen tulisi toimittaa tietojärjestelmään vesihuoltopalvelujensa hinnat, niiden määräytymisperusteet ja vesihuollon tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavien tunnuslukujen laskemiseksi tarvittavat tiedot. Tiedot perustuisivat paljolti laitoksen tilinpäätöstietoihin sekä toimintakertomusta varten tarvittaviin tietoihin. Ne voisivat koskea esimerkiksi laitoksen jakaman talousveden tai vastaanottaman jäteveden määrää, liittyneiden asiakkaiden lukumäärää ja laitteistoon tehtyjä investointeja. Laitokselta vesihuollon tietojärjestelmään syötettävien tietojen tulisi olla yksiselitteisiä.

Vesihuoltolaitosten tietojärjestelmään toimittamista tiedoista laskettaisiin yhtenäisin perustein laitoksen tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavat tunnusluvut, joita hyödynnettäisiin ehdotetussa 20 a §:ssä tarkoitettussa vesihuoltolaitoksen toimintakertomuksessa. Tunnuslukujen avulla vesihuoltolaitosten asiakkaiden sekä omistajien olisi mahdollista arvioida esimerkiksi laitoksen toiminnan tehokkuutta ja laitoksen investointien riittävyyttä.

Tietojärjestelmässä vesihuollon tiedot voitaisiin koota tarkoituksenmukaisesti vertailujen ja muiden arviointien tekemistä ja julkaisemista varten. Tällä tavalla laitoskohtaisia tunnuslukuja voitaisiin verrata koko toimialan kattavaan tai esimerkiksi laitosryhmäkohtaiseen vertailutietoon. Vertailutiedot voisivat käsitellä taloudellisten tietojen ohella muun muassa talousveden laatua, jätevesien käsittelyä, asukkaiden liittyjämääriä vesihuoltolaitoksen vesijohtoon ja viemäriin, uusien vesijohtojen ja viemäreiden rakentamista sekä saneeraustoimenpiteitä. Vertailutiedot ja tunnusluvut palvelujen hintatasosta sekä vesihuoltotoiminnan teknisestä suoritus- tasosta ja kannattavuudesta hyödyttäisivät vesihuoltolaitosta oman toiminnan kehityksen tarkkailussa. Laitosten tallentamia tietoja sekä tietojärjestelmän tuottamia tunnuslukuja käytettäisiin hyväksi myös vesihuollon tilastoissa, kansainvälisissä raporteissa ja selvityksissä.

Pykälän 3 momentin mukaisesti 1 ja 2 momentin mukainen vesihuoltolaitosten sääntely koskisi myös laitosta, joka toimittaa vettä vesihuoltolaitokselle tai käsittelee vesi-

huoltolaitoksen jätevesiä. Vesihuollon toimintaketjuissa vesihuoltolaitoksille vettä toimittavilla niin sanotuilla tukkulaitoksilla ja laitosten jätevesiä käsittelevillä jätevedenpuhdistamoilla voi laitoksesta riippuen olla olennainen merkitys, ja näiden palveluiden hinnoittelu heijastuu vesihuollon toimintaan ja maksuihin.

Pykälän 4 momentti sisältäisi valtuuden säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin tietojärjestelmästä ja siihen toimitettavista tiedoista. Muita tietojärjestelmään toimitettavia tietoja kuin pykälän 2 momentissa tarkoitettuja tietoja voisivat olla esimerkiksi talousveden laatutiedot. Asetuksessa voitaisiin määritellä tarkemmin myös sellaiset tiedot, joita tarvittaisiin esimerkiksi Euroopan unionille toimitettavaan raportteihin ja valtakunnallisiin yhteenvetoraportteihin.

22 §. Vesihuollon ja huleveden viemäroinnin yleiset toimitusehdot. Pykälän otsikkoon ja 1 momenttiin lisättäisiin maininta huleveden viemäroinnin yleisistä toimitusehdoista, koska ehdotetun 3 §:n muutoksen mukaisesti huleveden viemärointi irrotettaisiin vesihuollon käsitteestä. Lisäyksellä ei olisi tarkoitus muuttaa nykyistä oikeustilaa.

Pykälän 2 momentti poistettaisiin, koska ehdotetussa 4 §:ssä säädettäisiin yleisemmin kuluttaja-asiamiehen 5 luvun valvontatehtävistä, jotka kattaisivat myös nykyisen yleisten toimitusehtojen lainmukaisuuden valvonnan.

24 §. Sopimuksen irtisanominen. Pykälään lisättäisiin 5 momentti, jonka mukaisesti vesihuoltolaitos saisi sen estämättä, mitä 1 ja 3 momentissa säädetään, irtisanoa sopimuksen laitoksen verkostoon liittämistä ja laitoksen palvelujen toimittamisesta ja käyttämisestä, jos asiakkaan kiinteistö jäisi toiminta-alueen ulkopuolelle sen takia, että kunta supistaisi 8 §:n mukaisesti laitoksen toiminta-alueita. Edellytyksenä sopimusten irtisanomiselle olisi, että vesihuoltolaitos tai kunta turvaa kiinteistön vesihuollon siten, että asiakkaalle ei aiheutuisi ylimääräisiä kustannuksia. Irtisanominen mahdollistaisi vesihuoltolaitoksen ja asiakkaan välisen sopimussuhteen katkaisemisen toiminta-alueen supistamisen yhteydessä.

Vesihuoltolaitoksen ja asiakkaan väliset vesihuollon sopimukset voitaisiin irtisanoa

siinä vaiheessa, kun asiakkaan kiinteistön vesihuolto olisi turvattu momentissa tarkoitettulla tavalla. Asiakkaan vesihuollon tulisi olla keskeytyksetöntä.

Kiinteistön vesihuoltoa turvattaessa vesihuollon saatavuuden ja laadun tulisi säilyä hyvinä. Vesihuoltolaitoksen verkostopalvelut voitaisiin korvata esimerkiksi kiinteistökohtaisilla vesihuoltoratkaisuilla rakentamalla kiinteistölle lainsäädännössä asetetut vaatimukset täyttävä kaivo ja jätevesien käsittelyjärjestelmä. Kysymykseen voisivat tulla myös muunlaiset yhtä tai useampaa kiinteistöä palvelevat vesihuoltoratkaisut.

Vesihuoltolaitoksen asiakkaalle ei saisi aiheutua ylimääräisiä kustannuksia vesihuollon turvaamisesta. Vesihuoltolaitteiston rakentamisesta ja käyttöönotosta ei tulisi aiheutua asiakkaalle kustannuksia. Myöskään asiakkaan kannettaviksi jäävät laitteiston käyttökustannukset eivät saisi olla tasoltaan olennaisesti vesihuoltolaitoksen palveluista perittäviä maksuja korkeampia.

Vesihuoltolaitoksen tai kunnan tulisi turvata kiinteistön vesihuolto ja vastata tästä aiheutuvista rakentamis- ja käyttöönotokustannuksista. Kunta vastaisi vesihuollon turvaamisesta, jos sillä olisi edelleen velvollisuus järjestää kiinteistön vesihuolto 6 §:n 2 momentin perusteella. Jos kunnalla ei enää olisi järjestämisvelvollisuutta, tulisi vesihuoltolaitoksen turvata kiinteistön vesihuolto. Kunta määrittäisi toiminta-alueen supistamispäätöksen yhteydessä ehdotetussa 8 a §:ssä tarkoitettulla tavalla, miten supistettavalla alueella sijaitsevien kiinteistöjen vesihuollon saatavuus turvataan.

27 §. Virhe ja hinnanalennus. Pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin ensinnäkin siten, että virhesäntely ulotettaisiin nykyisen lain mukaisesti myös huleveden viemärointiin. Täsmennys olisi tarpeen, koska 3 §:ään ehdotetun muutoksen perusteella huleveden viemärointi irrotettaisiin vesihuollon määritelmästä.

Toisen 1 momentin täsmennyksen mukaisesti vesihuoltolaitoksen laitteiston tavanomaisesta korjaus- tai huoltotyöstä aiheutuva vesihuollon keskeytys ei muodostaisi vesihuollon virhettä. Ollakseen tavanomainen korjaus- tai huoltotyön tulisi ensinnäkin kestää yhtäjaksoisesti alle 12 tuntia. Toiseksi

huolto- tai korjaustyöstä tulisi ilmoittaa etukäteen niille asiakkaille, joiden vesihuolto keskeytyisi. Huolto- tai korjaustyö ei olisi tavanomainen, jos se aiheutuisi esimerkiksi vesihuollon keskeyttäneestä putkirikosta. Kolmanneksi vesihuollon keskeyttämisen tulisi olla tarpeellista huolto- tai korjaustyön vuoksi. Keskeyttäminen olisi tarpeellista, jos sen välttämiseen tai lyhentämiseen tarvittavien toimenpiteiden kustannukset ylittäisivät selvästi niillä saavutettavan hyödyn. Korjaus- tai huoltotyön tavanomaisuuden kriteerejä voitaisiin tarvittaessa täsmentää vesihuollon yleisissä toimitusehdoissa.

Pykälään ehdotetun uuden 2 momentin perusteella vesihuollon virheenä ei pidettäisi sellaista vesihuoltolaitoksen palvelun häiriötä tai keskeytymistä, joka aiheutuisi ylivoimaisesta esteestä. Momentilla täsmennettäisiin sitä, millaisissa tilanteissa vesihuoltolaitos ei olisi vastuussa hinnanalennuksesta tai vahingonkorvauksesta. Vesihuoltolaitoksen vastuusta vapauttavan esteen tulisi täyttää kaikki kolme momentissa asetettua edellytystä.

Ensimmäisenä edellytyksenä olisi, että este olisi vesihuoltolaitoksen vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella. Laitos pystyy useissa tapauksissa välttämään vesihuollon häiriön tai keskeytymisen toiminnan huolellisen suunnittelun, organisoinnin ja valvonnan avulla. Laitos olisi vastuussa myös muille siirtämiensä vesihuollon toimenpiteiden suorittamisesta ja voisi vedota alihankkijan suoritushäiriöön vain, jos se aiheutuisi ylivoimaisesta esteestä. Vesihuoltolaitoksen vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevia esteitä saattaisivat olla esimerkiksi työtaistelutilanne, luonnononnettomuus, viranomaisten toimista syntyvä este tai valmiuslaissa tarkoitettujen poikkeusolot samoin kuin asiakkaiden tai muiden ulkopuolisten toiminnan aiheuttamat esteet kuten vesihuoltoputken vaurioituminen maansiirtotöiden yhteydessä tai vesihuoltolaitteistoon kohdistuva vahingonteko.

Ylivoimaisen esteen toisena edellytyksenä olisi, että laitoksen ei olisi kohtuudella voitu edellyttää ottavan sitä huomioon toiminnassaan. Laitoksen tulisi varautua riittävästi myös vaikutuspiirinsä ulkopuolella oleviin esteisiin. Varautumisen riittävyys olisi sidoksissa kulloisiinkin olosuhteisiin, varautumisteknikan kehitykseen sekä lainsäädännössä

asetettuihin varautumisvelvoitteisiin. Vesi- huoltoon kohdistuu tyypillisiä riskejä, jotka laitoksen olisi otettava toiminnassaan huomioon ja joiden haitallisia vaikutuksia sen tulisi ehkäistä ja varautua korjaamaan. Este olisi laitoksen varautumismahdollisuuksien ulkopuolella, jos siihen varautuminen olisi edellyttänyt laitokselta kohtuuttoman korkean varautumistason ylläpitämistä tai kohtuuttoman suurten investointien tekemistä verrattuna esteen poikkeuksellisuuteen tai harvinaisuuteen. Varautumisen riittävää tasoa olisi arvioitava ottaen huomioon muun muassa laitoksen koko ja ominaispiirteet.

Tyypillisesti vesihuollon häiriötilanteita voivat aiheuttaa poikkeukselliset sääolosuhteet, kuten myrskyt, joista saattaa seurata esimerkiksi sähkökatkoja. Laitoksen voitaisiin edellyttää ryhtyvän kohtuullisiin varautumistoimenpiteisiin sääolosuhteista aiheutuvien vahinkojen ehkäisemiseksi ja niiden vaikutusten korjaamiseksi siltä osin kuin kysymys ei olisi Suomessa täysin poikkeuksellisista sääolosuhteista.

Kolmantena edellytyksenä ylivoimaiselle esteelle olisi, että laitos ei kaikkea huolellisuutta noudattaen olisi voinut välttää tai voittaa esteen seurauksia. Seurausten välttäminen voisi olla mahdollista joko ennalta ehkäisevien tai häiriötilanteen aikana suoritettavien toimenpiteiden avulla. Seurausten voittaminen olisi sidoksissa laitoksen toimenpiteisiin seurausten ilmetessä. Laitokselta ei voitaisi edellyttää esteen seurausten välttämiseksi tai voittamiseksi kohtuutonta panosta saavutettavaan hyötyyn verrattuna eikä siten esimerkiksi laitoksen työntekijöiden turvallisuutta vaarantaviin toimenpiteisiin ryhtymistä. Este voi olla ylivoimainen, jos laitos olisi noudattanut kaikkea huolellisuutta esteen seurausten välttämiseksi tai voittamiseksi, vaikka syntyneiden seurausten estäminen ei olisi ollut täysin mahdotonta.

Pykälän 3 momentissa säilytettäisiin nykyisen 2 momentin säännökset asiakkaan oikeudesta virhettä vastaavaan hinnanalennukseen ja hinnanalennuksen vaatimisesta.

Pykälän 4 momentissa täsmennettäisiin nykyisen 2 momentin sääntelyä vesihuollon keskeytyksen perusteella suoritettavasta hinnanalennuksesta ensinnäkin siten, että hinnanalennuksen kiinteän vähimmäismäärän

maksaminen sidottaisiin vesihuollon keskeytymiseen yhtäjaksoisesti vähintään 12 tunniksi. Aikarajan lisääminen olisi tarkoituksenmukaista, kun otetaan huomioon momenttiin ehdotettava alennuksen vähimmäismäärän korotus. Jos vesihuollossa olisi lyhyemmän keskeytyksen aiheuttama virhe, olisi asiakas oikeutettu virhettä vastaavaan hinnanalennukseen.

Toiseksi vesihuollon keskeytykseen perustuvan hinnanalennuksen kiinteäksi vähimmäismääräksi muutettaisiin kaksi prosenttia asiakkaan vuotuisesta perus- ja käyttömaksusta nykyisen kahta viikkoa vastaavan vuotuisen perusmaksun osuuden sijaan. Tämä olisi perusteltua, kun otetaan huomioon vesihuoltolaitosten vaihtelevat hinnoittelukäytännöt. Vesihuoltolaitoksen maksuissa perusmaksujen osuus on usein pieni, eivätkä kaikki laitokset peri niitä. Vesihuoltolaitokset käyttävät perusmaksujen lisäksi käyttömaksuja vesihuoltolaitoksen kiinteiden kustannusten kattamiseen. Koska käyttömaksu on yleensä perusmaksua selvästi suurempi, olisi hinnanalennuksen vähimmäismäärä nykyisen kahden viikon sijaan kaksi prosenttia eli noin viikkoa vastaava osuus vuotuisesta perus- ja käyttömaksusta.

Perus- ja käyttömaksuun sidottu hinnanalennus kannustaisi laitoksia välttämään vesihuollon palveluiden keskeytyksiä. Lisäksi se korvaisi nykyistä hinnanalennuksen vähimmäismäärää paremmin vesihuollon keskeytyksestä asiakkaalle aiheutuvaa asumismukavuuden alentumista ja olisi tasapuolisempi asiakkaille. Siten se parantaisi asiakkaiden asemaa vesihuoltopalveluiden keskeytystilanteissa ja edistäisi vesihuoltopalveluiden toimitusvarmuutta.

Pykälän 4 momentin mukaisesti vesihuoltolaitos vähentäisi hinnanalennuksen asiakkaan laskusta saatuaan tiedon vesihuollon keskeytyksestä. Hinnanalennuksen saaminen yli 12 tunnin keskeytyksen perusteella ei edellyttäisi asiakkaalta erillistä vaatimusta. Vesihuoltolaitoksella on tavallisesti verraten tarkkaan tiedossa, mille alueelle vesihuollon keskeytys on kohdistunut. Vesihuoltolaitos vähentäisi hinnanalennuksen tämän tiedon ja asiakastietojensa perusteella oma-aloitteisesti asiakkaan laskusta.

Pykälän 4 momentin perusteella momentin säännöksistä ei saisi asutuksen vesihuollossa sopimuksin poiketa asiakkaan vahingoksi. Säännös olisi poikkeus 6 luvun sääntelyyn, joka perustuu sopimusvapauden periaatteelle siltä osin, kun kysymys ei ole vesihuoltolaitoksen ja kuluttaja-asiakkaan suhteesta. Momentin perusteella estettäisiin erityisesti mahdollisuus rajata asunto-osakeyhtiöt sopimusperusteisesti pois vesihuollon yli 12 tunnin keskeytykseen perustuvan hinnanalennuksen piiristä.

28 §. Vahingonkorvaus. Pykälän 1 ja 2 momenttiin lisättäisiin maininnat huleveden viemäröinnistä, kun 3 §:n muutosehdotuksen perusteella huleveden viemäröinti ei kuuluisi vesihuollon määritelmään. Lisäyksillä ei muutettaisi nykyistä oikeustilaa.

32 §. Muutoksenhaku. Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin mahdollisuus hakea valittamalla muutosta ehdotetussa 17 a §:ssä tarkoitettua päätöksestä, jolla kunta voi antaa huleveden viemäröinnistä huolehtimisen vesihuoltolaitoksen tehtäväksi. Nykyisin kunta päättää huleveden viemäröinnistä toiminta-aluepäätöksessä, johon voi hakea muutosta.

1.2 Maankäyttö- ja rakennuslaki

103 a §. Soveltamisala. Pykälässä säädettäisiin uuden 13 a luvun soveltamisalasta.

Pykälän 1 momentin perusteella luvun säännöksiä sovellettaisiin rakennetulla alueella maan pinnalle, rakennuksen katolle tai muulle pinnalle kertyvän sade- tai sulamisveden eli huleveden hallintaan.

Pykälän 2 momentissa luvun säännökset hulevesistä ulotettaisiin myös perustusten kuivatusvesiin. Perustusten kuivatusvedet johdetaan yleensä kiinteistön hulevesijärjestelmään tai muuhun purkupaikkaan. Siten niiden hallinnan tarpeet rinnastuvat usein hulevesien hallinnan tarpeisiin.

103 b §. Hulevesien hallinnan määritelmiä. Pykälän 1 kohdan perusteella hulevesien hallinnalla tarkoitettaisiin hulevesien imeyttämiseksi, viivyttämiseksi, johtamiseksi, viemäroimiseksi ja käsittelemiseksi tarvittavia toimenpiteitä, joita kiinteistön omistaja tai haltija ja kunta sekä muut tahot voisivat tehdä.

Pykälän 2 kohdassa kunnan hulevesijärjestelmä määriteltäisiin hulevesien hallintaan

tarkoitettujen alueiden ja rakenteiden kokonaisuudeksi. Siihen eivät kuuluisi vesihuoltolain 17 a §:ssä tarkoitettut vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriverkostot.

Hydrologiasta, maastosta ja maankäytöstä riippuen kunnan hulevesijärjestelmä voisi koostua esimerkiksi avo-ojista, hulevesien viivyttämiseen, pidättämiseen ja imeyttämiseen tarkoitetuista rakenteista sekä valumavesien reiteistä. Myös kunnan putkiviemärit kuuluisivat tähän kunnan hulevesijärjestelmään, jos ne eivät olisi ehdotetun vesihuoltolain 17 a §:n mukaisia vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriverkoston osia. Huleveden johtamiseen käytettävä kiinteistökohtainen hulevesijärjestelmä laitteineen ja rakenteineen ei kuuluisi kunnan hulevesijärjestelmään.

Pykälän 3 kohdan mukaan kunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalue olisi alue, jolla sijaitsevia kiinteistöjä kunnan hulevesijärjestelmä palvelisi. Hulevesijärjestelmä voisi palvella alueen kiinteistöjä esimerkiksi mahdollistamalla kiinteistön hulevesien johtamisen kunnan hulevesijärjestelmään tai estämällä hulevesien valumisen kiinteistölle. Kunnan hulevesijärjestelmä voisi palvella alueen kiinteistöjä myös siten, että sen avulla hallitaan yleisten alueiden kuten puistojen ja katualueiden hulevesiä.

103 c §. Hulevesien hallinnan yleiset tavoitteet. Pykälässä ehdotetut hulevesien hallinnan yleiset tavoitteet täydentäisivät 1 ja 5 §:ssä tarkoitettuja yleisiä ja alueidenkäytön suunnitteluun liittyviä tavoitteita. Ehdotetut tavoitteet liittyisivät ympäristöperusoikeuden toteuttamiseen, ja ne ohjaisivat hulevesien hallinnan järjestämistä.

Pykälässä asetettaisiin yleiset tavoitteet 13 a luvun säännösten mukaiselle hulevesien suunnitelmalliselle hallinnalle, jossa hyödynnettäisiin luonnonmukaisia menetelmiä kuten hulevesien pidättämistä, viivyttämistä ja imeyttämistä sekä muita keinoja.

Pykälän 1 kohdan tavoitteena olisi kehittää hulevesien suunnitelmallista hallintaa erityisesti asemakaava-alueella. Asemakaava-alueella on rakennustiheyden ja päällystettyjen alueiden kattavuuden vuoksi yleensä tarpeen pyrkiä ehkäisemään hulevesistä aiheutuvia haittoja ja vahinkoja luonnonmukaisin ja teknisin ratkaisuin. Hyvin suunnitellun hu-

levesien hallinnan avulla voidaan myös luoda kaupunkikuvaan viihtyisyyttä lisääviä vesiaiheisiä elementtejä.

Pykälän 2 kohdan tavoitteena olisi imeyttää ja viivyttää hulevesiä niiden kerääntymispaikalla. Tavoitteen avulla pyrittäisiin vähentämään kerääntymispaikan ulkopuolelle valuvien hulevesien määrää. Hulevesien imeytttäminen ja viivyttäminen mahdollisuuksien mukaan kiinteistöillä vähentäisi kunnan hulevesirakenteiden ja laitteistojen tarvetta sekä niihin käytettäviä kustannuksia. Hulevesien imeyttämisen ja viivyttämisen niiden kerääntymispaikoilla on tavallisesti myös hulevesien hyödyntämisen ja ympäristön kannalta paras ratkaisu. Se estäisi osaltaan viemäriverkostojen ylivuotoja ja ohijuoksuusten tarvetta jätevesien käsittelylaitoksilla yhdessä vesihuoltolakiin ehdotetun 17 d §:n mukaisen hulevesien jätevesiviemäriin johtamisen kiellon kanssa.

Pykälän 3 kohdan mukaan hulevesien hallinnan kolmantena tavoitteena olisi ehkäistä hulevesistä aiheutuvia haittoja ja vahinkoja ottaen huomioon myös ilmaston muuttuminen pitkällä aikavälillä. Ilmaston muuttumisen ennustetaan lisäävän sään ääri-ilmiöitä kuten rankkasateita ja siten myös hetkellisesti kertyvien hulevesien määrää.

Pykälän 4 kohdassa asetettaisiin tavoitteeksi edistää luopumista hulevesien johtamisesta jätevesiviemäriin. Kunnan olisi tarkasteltava mahdollisuuksia hulevesien ja jätevesien yhteisviemäroinnistä luopumiseen esimerkiksi viemärien peruskorjauksen yhteydessä. Vesi- huoltolakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 17 d §, jossa säädettäisiin kiellosta johtaa kiinteistön hulevesiä jätevesiviemäriin.

103 d §. Valvonta. Pykälässä säädettäisiin kunnan monijäsenisen toimielimen valvonta-tehtävästä. Pykälä vastaisi 21 §:n 1 ja 4 momentin mukaista sääntelyä, jossa säädetään muun ohessa kunnan rakennusvalvontaviranomaisesta.

Pykälän 1 momentin mukaan kunnan monijäseninen toimielin valvoisi 13 a luvun säännösten noudattamista.

Pykälän 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädettäisiin, että toimielimen toimivallan siirtämiseen sovellettaisiin kuntalakia. Kuntalain 16 §:n mukaan kunta päättää hallintonsa järjestämisestä. Valtuusto hyväksyy

tarpeelliset johtosäännöt, joissa määrätään kunnan eri viranomaisista sekä niiden toiminnasta, toimivallan jaosta ja tehtävistä. Hallintopakkoa ja oikaisuvaatimusta koskevaa asiaa ei kuitenkaan saisi 2 momentin toisen virkkeen perusteella siirtää viranhaltijan ratkaistavaksi.

103 e §. Hulevesien hallinta kiinteistöillä. Pykälässä säädettäisiin kiinteistön omistajan tai haltijan vastuista hulevesien hallinnassa. Kiinteistön omistaja tai haltija vastaisi kiinteistönsä hulevesien hallinnasta, kuten nykyisinkin. Hulevesien hallinta käsittäisi kaikki tähän tarkoitettut toimenpiteet, erityisesti kiinteistön hulevesijärjestelmien rakentamisen ja kunnossapidon ottaen huomioon uudessa 103 c §:ssä hulevesien hallinnalle asetettavat yleiset tavoitteet. Pykälässä ei asetettaisi kiinteistön omistajalle tai haltijalle lisävelvoitteita nykyiseen verrattuna.

Pykälän mukaan kiinteistön omistaja tai haltija vastaisi kiinteistönsä hulevesien hallinnasta. Omistajalla tai haltijalla olisi kiinteistön hulevesistä ensisijainen vastuu. Vastuu perustuisi osaltaan lain 165 §:ään, jonka mukaan kiinteistön omistajan tai haltijan, mukaan lukien kadun, liikennealueen ja muun yleisen alueen omistajan, on huolehdittava, että kiinteistön luonnollisen vedenjuoksun muuttaminen ei aiheuta huomattavaa haittaa naapurille.

Hulevesien hallintaan liittyvät kiinteistökohtaiset ratkaisut toteutetaan yleensä kiinteistön rakentamisen yhteydessä. Rakentamisessa noudatetaan, mitä 117, 117 a ja 117 c §:ssä säädetään. Myös yleisen alueen ja muun rekisteriyksikön omistaja tai haltija vastaisi kiinteistön hulevesien hallinnasta. Valtion ylläpitämien väylien kuivatusjärjestelyt suunnitellaan erityislakien (maantielaki, ratalaki) mukaisissa menettelyissä ja suunnitelmilla.

Rakennuspaikan hulevesien hallinnan sääntely sisältyy ympäristöministeriön rakentamisen valvonnasta ja teknisestä tarkastuksesta annettuun asetukseen (Suomen rakentamismääräyskokoelma A1, säännös 9.1.2). Käytännössä hulevesien hallinta rakennuspaikalla tulee järjestää siten, että hulevedet eivät valu haitallisesti naapurikiinteistön puolelle tai katualueelle tai muulle yleiselle alueelle. Ra-

kennuspaikalla voidaan käyttää muun ohella vastakallistusta, pengerrystä ja tukimuuria.

Nykyisin kiinteistön omistajalla tai haltijalla on vesihuoltolain 6 §:n perusteella ensisijainen vastuu kiinteistön vesihuollosta, mukaan lukien hulevesien ja perustusten kuivatusvesien poisjohtaminen ja käsittely. Kiinteistön käyttöä haittaavan veden poistamisesta ojittamalla ja tähän liittyvistä menettelyistä säädetään vesilaissa.

103 f §. Kiinteistön hulevesien johtaminen. Pykälässä säädetäisiin kiinteistön hulevesien johtamisesta kunnan hulevesijärjestelmään ja tästä johtamisvelvollisuudesta vapauttamisesta.

Pykälän 1 momentin mukaan kiinteistön hulevedet olisi johdettava kunnan hulevesijärjestelmään, jos niitä ei voi imeyttää kiinteistöllä tai jos niitä ei johdetaisi vesihuoltolain 17 a §:ssä tarkoitettuun vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriverkostoon. Kiinteistön hulevedet voisivat tulla johdettaviksi kunnan hulevesijärjestelmän rakenteisiin kuten painanteisiin, imeytyskenttiin ja ojiin sekä kunnan hulevesijärjestelmän osana olevaan hulevesiviemäriin.

Momentin sääntely kiinteistön hulevesien johtamisesta kunnan hulevesijärjestelmään olisi astetta väljempää kuin ehdotetun vesihuoltolain 17 b §:n sääntely kiinteistön liittämisestä vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriin. Jos kiinteistön hulevesistä huolehditaan kiinteistökohtaisin toimenpitein tai jos ne johdetaan vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriin, ei niitä olisi tarvetta johtaa kunnan järjestelmään.

Hulevesien johtamisesta poikkeuksellisesti vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriin säädetäisiin ehdotetussa vesihuoltolain 17 d §:ssä.

Pykälän 2 momentin mukaan kunnan määräämä viranomainen voisi hakemuksesta myöntää vapautuksen 1 momentissa tarkoitusta velvollisuudesta johtaa kiinteistön hulevedet kunnan hulevesijärjestelmään. Vapautuksen myöntämisen edellytyksenä olisi, että kiinteistön omistaja tai haltija huolehtii hulevesien hallinnasta asianmukaisesti muilla toimenpiteillä. Momentin sääntely kattaisi kunnan hulevesijärjestelmän erilaiset rakenteet.

Vapauttamisen edellytykset olisivat 2 momentin perusteella verraten väljiä, ja viran-

omaisella olisi vapauttamisasiassa harkintavaltaa. Kunnan määräämän viranomaisen ei tarvitsisi myöntää vapautusta johtamisvelvollisuudesta, vaikka kiinteistön hulevesistä huolehdittaisiin asianmukaisesti muilla toimenpiteillä. Yleensä hulevesien juoksua kiinteistöltä on vaikea kokonaan estää tai edes ennakoita erilaisissa olosuhteissa. Johtamisvelvollisuudesta vapauttamisen merkitys ei myöskään välttämättä olisi taloudellisesti kovin suuri, koska se ei vaikuttaisi ehdotettavan 103 n §:n nojalla kunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajilta tai haltijoilta perittäviin vuositteisiin hulevesimaksuihin.

Kiinteistön omistaja tai haltija voisi huolehtia hulevesien hallinnasta asianmukaisesti esimerkiksi johtamalla ne vesistöön tai muuhun sellaiseen paikkaan, joka ei olisi osa kunnan tai toisen kiinteistön hulevesijärjestelmää.

103 g §. Kiinteistön hulevesijärjestelmän ja kunnan hulevesijärjestelmän rajakohta. Kunnan määräämä viranomainen osoittaisi kiinteistön hulevesijärjestelmän ja kunnan hulevesijärjestelmän yhteensovittamiseksi tarpeelliset rajakohdat kiinteistön välittömään läheisyyteen. Rajakohdat sijaitsisivat yleensä kiinteistön rajojen ulkopuolella. Olennaista olisi, että niiden sijainnin takia kiinteistön omistajalle tai haltijalle ei aiheutuisi kohtuuttomia kustannuksia kiinteistön ulkopuolelle mahdollisesti sijoitettavan kiinteistön hulevesilaitteiston rakentamisesta.

Rajakohdassa kiinteistön hulevedet johdetaisiin kunnan hulevesijärjestelmään. Rajakohtia voisi olla yksi tai useampia. Niiden määrä ja sijainti määrittyisivät osin kunnan hulevesijärjestelmän ratkaisujen mukaan. Jos kiinteistön hulevedet johdetaisiin esimerkiksi ojaan, voisi ojan sijainti osoittaa vastuiden rajat kiinteistön ja kunnan hulevesijärjestelmien välillä, eikä muita varsinaisia liittämiskohtia välttämättä tarvittaisi.

Kunnan määräämä viranomainen voisi antaa kiinteistön hulevesien johtamiseen liittyviä määräyksiä. Ne voisivat olla esimerkiksi teknisiä määräyksiä kiinteistön hulevesijärjestelmän kunnan hulevesijärjestelmään liittämisestä.

103 h §. Kiinteistön hulevesijärjestelmä. Pykälän 1 momentin mukaan kiinteistön

omistaja tai haltija vastaisi kiinteistön hulevesijärjestelmästä sekä siihen kuuluvista laitteistosta ja rakenteista kiinteistön hulevesijärjestelmän ja kunnan hulevesijärjestelmän rajakohtaan asti. Vastuuseen sisältyisi laitteiston suunnittelu, rakentaminen, käyttö ja kunnossapito. Lisäksi momentissa säädettäisiin, että järjestelmän, laitteiston ja rakenteiden on sovelluttava tarkoitukseensa ja ylläpidettävä terveellisiä ja turvallisia olosuhteita.

Pykälän 2 momentin perusteella kiinteistön hulevesijärjestelmä olisi toteutettava yhteensopivaksi kunnan hulevesijärjestelmän kanssa. Jos kiinteistö liitetään vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriin tai poikkeuksellisesti laitoksen jätevesiviemäriin huleveden poisjohdattamiseksi, sovellettaviksi tulisivat vesihuoltolain säännökset.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta. Ympäristöministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä kiinteistön hulevesijärjestelmästä sekä siihen kuuluvista laitteistosta ja rakenteista. Kiinteistön hulevesijärjestelmän rakentamisessa noudatetaan muun ohella 117, 117 a ja 117 c §:ssä asetettuja teknisiä vaatimuksia. Myös ympäristöministeriön asetuksissa Suomen rakentamismääräyskokoelman osista D1 ja C2 säädetään kiinteistön hulevesien hallintaan liittyvistä seikoista. Osien D1 ja C2 uudistamisen yhteydessä voitaisiin antaa yksityiskohtaisempia teknisiä säännöksiä kiinteistön hulevesijärjestelmästä.

103 i §. *Hulevesien hallinnan järjestämisen asemakaava-alueella.* Pykälässä säädettäisiin kunnan tehtävistä hulevesien hallinnan järjestämisessä. Kunnan tehtävänä olisi hulevesien hallinnan järjestäminen asemakaava-alueella. Kunta voisi ottaa järjestettäväkseen hulevesien hallinnan muillakin alueilla. Asemakaava-alueella ei tarkoitettaisi ranta-asemakaavan aluetta.

Pykälän sääntely vastaisi pitkälti nykyistä oikeustilaa, jonka mukaan kunnalle kuuluu 20 §:n 1 momentin nojalla yleinen vastuu alueiden käytön suunnittelusta ja rakentamisen ohjauksesta. Tähän sisältyvät ympäristövaliokunnan mietinnön (YmVM 22/2010 vp – HE 277/2009 vp) mukaan myös taajamien hule- ja kuivatusvesien hallintaan liittyvät kysymykset. Vesihuoltolain 6 §:n 2 momentin perusteella kunnan on momentissa mainit-

tujen edellytysten täytyessä järjestettävä hulevesien viemärointi.

Pykälän 1 momentin ensimmäisen virkkeen perusteella kunta vastaisi hulevesien hallinnan järjestämisestä asemakaava-alueella ja voisi ottaa järjestettäväkseen hallinnan muillakin alueilla.

Asemakaava-alueilla on yleensä paljon kalettuja pintoja ja päällystettyjä alueita kuten kattoja, katuja ja paikoitusalueita. Näin ollen hulevesistä aiheutuvien haittojen ja vahinkojen ehkäisemiseksi asemakaava-alueilla tarvitaan hulevesien suunnitelmallista kokonaisuusohjainta ehdotetun 103 e §:n mukaisten kiinteistökohtaisten ratkaisujen lisäksi.

Kunnan järjestämisvastuun rajaaminen asemakaava-alueeseen muuttaisi nykyistä oikeustilaa siten, että kunnalla ei olisi enää velvollisuutta järjestää hulevesien keskitettyä poisjohtamista ja käsittelyä asemakaava-alueiden ulkopuolella. Käytännössä muutoksen merkitys olisi kuitenkin vähäinen, koska asemakaava-alueiden ulkopuolella ei yleensä ole kiinteistökohtaisten toimenpiteiden ohella tarvetta hulevesien hallinnalle laajoina kokonaisuuksina. Lisäksi tällaisilla alueilla voivat tulla sovellettaviksi vesilain säännökset ojituksen luvanvaraisuudesta ja ojitustoimituksesta.

Kunta voisi ottaa pykälän 1 momentin toisen virkkeen nojalla vastuulleen myös muiden kuin asemakaava-alueiden hulevesien hallinnan. Tällaisia alueita voisivat olla muut tiiviisti rakennetut alueet. Kunta voisi myös antaa asemakaava-alueen ulkopuolisille alueille 103 j ja 103 k §:n mukaisia määräyksiä hulevesien hallinnasta ja hulevesistä aiheutuvan haitan poistamisesta.

Hulevesien hallinnan järjestämisen tavoitteena olisi, että hulevesistä tavanomaisissa oloissa ei aiheutuisi haittaa terveydelle, turvallisuudelle, ympäristölle tai omaisuudelle ja että häiriötilanteissa hulevesistä aiheutuvat haitat ja vahingot jäisivät mahdollisimman vähäisiksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että kunnan tulisi huolehtia siitä, että ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin kunnan hulevesijärjestelmän ja vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriverkoston toteuttamiseksi tai hulevesien hallitsemiseksi muulla tavoin. Momentti olisi sisällöltään vastaavankaltainen

kuin vesihuoltolain 6 §:n 2 momentti, jossa säädetään muun ohella hulevesien viemäroinnin järjestämisestä.

Kunta voisi antaa toimenpiteistä huolehtimisen muiden tahojen tehtäväksi. Huleveden viemäroinnin antamisesta vesihuoltolaitoksen tehtäväksi säädettäisiin erikseen vesihuoltolakiin ehdotetussa 17 a §:ssä.

Huolehtiessaan hulevesien hallintaa tarkoitaviin toimenpiteisiin ryhtymisestä kunnan tulisi esimerkiksi kiinnittää huomiota hulevesien hallintaa palvelevien rakenteiden ja niiden kunnossapidon asianmukaiseen toteuttamiseen ja edellytysten luomiseen sille, että hulevedet johdetaan ja käsitellään erillään jätevesistä.

103 j §. *Hulevesien hallintaa koskevat määräykset.* Pykälän 1 momentin mukaan kunnan määräämä monijäseninen toimielin voisi antaa tarkempia määräyksiä hulevesien hallinnasta kunnassa tai sen osassa. Niitä annettaessa olisi mahdollista ottaa huomioon kunnan ja sen osien erityispiirteet. Määräykset eivät saisi olla kiinteistön omistajan tai haltijan kannalta kohtuuttomia.

Määräysten käyttöala rinnastuisi lain 14 §:n mukaisen rakennusjärjestyksen käyttöalaan. Kuntien rakennusjärjestykset saattavat nykyisinkin sisältää hulevesien hallintaan liittyviä määräyksiä. Määräykset olisivat yleisiä, koko kuntaa tai sen osaa kattavia. Niitä voitaisiin tarvittaessa täsmentää ehdotetun 103 k §:n mukaisilla kiinteistökohtaisilla määräyksillä hulevesistä aiheutuvan haitan poistamiseksi.

Pykälän 2 momentin perusteella määräysten valmistelussa ja laatimisessa noudatettaisiin, mitä lain 15 §:ssä säädetään rakennusjärjestyksestä. Siten määräyksiä valmisteltaessa noudatettaisiin, mitä 62 §:ssä säädetään vuorovaikutuksesta ja 65 §:ssä kaavaehdotuksen asettamisesta julkisesti nähtäville sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksessa rakennusjärjestyksen laatimisesta.

Pykälän 3 momentti sisältäisi luettelon seikoista, joista määräyksiä voitaisiin antaa. Kunta voisi esimerkiksi määrätä, että kunnan tai sen osan alueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajat ja haltijat ryhtyisivät toimenpiteisiin kiinteistöiltä kunnan hulevesijärjestelmään johdettavien hulevesien määrän rajoittamiseksi. Momentin 3 kohdassa tarkoitettuja

muuta seikkoja voisivat olla esimerkiksi tietyillä alueilla sovellettavat tekniset ratkaisut. Samoin määräyksiä voitaisiin antaa hulevesien johtamisesta puroon, vesistöön, mereen tai yleiselle alueelle.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin määräysten suhteesta oikeusvaikutteiseen yleiskaavaan ja asemakaavaan samaan tapaan kuin 14 §:ssä säädetään rakennusjärjestyksen määräysten suhteesta näihin kaavoihin. Momentissa osoitettaisiin oikeusvaikutteisen yleiskaavan ja asemakaavan määräysten olevan ensisijaisia verrattuna hulevesien hallintaa koskeviin määräyksiin.

103 k §. *Määräys hulevesistä aiheutuvan haitan poistamiseksi.* Pykälän perusteella voitaisiin antaa kiinteistökohtaisia määräyksiä hulevesistä aiheutuvan haitan poistamiseksi. Ne eivät saisi olla kiinteistön omistajan tai haltijan kannalta kohtuuttomia. Kiinteistökohtaiset määräykset voisivat koskea muun muassa hulevesien maahan imeyttämistä, viivyttämistä ja käsittelyä kiinteistöllä samaan tapaan kuin ehdotetun 103 j §:n mukaiset alueelliset määräykset hulevesien hallinnasta.

Pykälän 1 momentin mukaan kunnan monijäseninen toimielin voisi antaa kiinteistön omistajalle tai haltijalle määräyksen hulevesistä aiheutuvan haitan poistamiseksi. Jos hulevesistä aiheutuvan haitan poistaminen vaatisi usean kiinteistön yhteisiä järjestelyjä, voisi toimielin 2 momentin perusteella kiinteistön omistajan aloitteesta ja muita kiinteistön omistajia tai haltijoita kuultuaan määrätä kiinteistön tai kiinteistöjen hulevesien johtamisesta.

Pykälän 1 ja 2 momentin mukaisia määräyksiä voitaisiin tarvita esimerkiksi, jos kiinteistöillä on korkeuseroja tai erityisiä pinnanmuodostumia tai maalajeja tai pinnoitteita, jotka eivät läpäise hulevesiä. Hulevesiä saattaisi myös olla tarpeen käsitellä kiinteistöllä esimerkiksi suuren kiintoainemäärän tai muun hulevesien laatuun vaikuttavan syyn takia ennen niiden johtamista kunnan hulevesijärjestelmään. Yhden kiinteistön toimenpiteet eivät aina ole riittäviä hulevesistä aiheutuvien haittojen poistamiseksi, minkä vuoksi pykälässä säädettäisiin mahdollisuudesta määrätä kiinteistöjen yhteisjärjestelystä.

Yhteisjärjestelyssä noudatettaisiin 2 momentin mukaan, mitä jäljempänä lain 164 §:n 2–4 momentissa säädetään. Siten yhteisjärjestelypäättökseen hulevesistä aiheutuvan haitan poistamiseksi tulisi sisältyä järjestelyn suunnitelma. Määräys yhteisjärjestelystä voitaisiin antaa, jos järjestely edesauttaisi pysyvästi usean kiinteistön käyttöä, eikä siitä aiheutuisi millekään kiinteistölle kohtuutonta rasitusta. Yhteisjärjestelyllä perustettujen oikeuksien rekisteröinnissä noudatettaisiin 164 §:n 4 momentin valtuussäännöksen perusteella maankäyttö- ja rakennusasetuksen 81 §:n mukaista sääntelyä kiinteistörekisteriin merkitsemisestä.

Pykälän 3 momentti sisältäisi viittaukset lain 165 §:ään, jota sovelletaan luonnollisen vedenjuoksun muuttamiseen, sekä vesilain 5 luvun mukaiseen ojitussääntelyyn. Asemakaava-alueella voivat sekä maankäyttö- ja rakennuslaki että vesilaki tulla sovellettavaksi muun muassa ojan sijoittamista koskevassa asiassa.

103 1 §. Hulevesisuunnitelma. Pykälän mukaan kunnan hulevesijärjestelmää varten laadittaisiin hulevesisuunnitelma, jonka kunta hyväksyisi. Hulevesisuunnitelma olisi uusi lakisääteinen teknisen suunnittelun väline hulevesien hallintaan. Hulevesisuunnitelma olisi samankaltainen tekninen suunnitelma kuin katusuunnitelma.

Hulevesisuunnitelman pohjana voisi olla kunnan strategia hulevesien hallinnasta. Strategiaa, kaavoja ja hulevesisuunnitelmaa varten tehtävien selvitysten lähtökohtina tulisi olla vesistöjen valuma-alueet ja paikalliset maasto-olosuhteet sekä vesitaloudellisen kokonaisuuden huomioon ottaminen. Kokonaisuutta tarkasteltaessa tulisi kiinnittää huomiota myös tulvariskien hallintaan ja ympäristöluvanvaraisiin toimintoihin.

Hulevesien hallinnan suunnittelu on osa maankäytön suunnittelua ja liittyy kaavojen tavoitteena olevaan terveellisen ja turvallisen elinympäristön edistämiseen. Käytännössä kunnan hulevesijärjestelmän suunnittelun tarve tulisi tunnistaa ja suunnitelman laatiminen käynnistää jo yleiskaavaa laadittaessa, jotta suunnittelu olisi riittävän kattavaa ja laaja-alaista. Tällöin myös alueiden varaaminen hulevesien viivyttämiseen ja johtamiseen olisi osa kaavan valmistelua. Lisäksi valtion

ylläpitämien väylien kuivatusjärjestelyt suunnitellaan erityislakien (maantielaki, rata-laki) mukaisissa menettelyissä ja suunnitel-milla.

Pykälän 1 momentin mukaan kunta hyväksyisi tarvittaessa hulevesisuunnitelman. Käytännössä hulevesisuunnitelma voisi olla osa katusuunnitelmaa tai yleisten alueiden kuten puistojen ja virkistysalueiden suunnitelmaa. Usein hulevesijärjestelmän suunnittelu liittyy kiinteästi katujen ja muiden yleisten alueiden suunnitteluun. Hulevesisuunnitelma tulisi tarvittaessa laatia myös jo rakennetuille alueille. Tällöin tulisi kiinnittää erityistä huomiota käytössä olevien hulevesien hallinnan rakenteiden kehittämiseen ja esimerkiksi mahdollisuuksiin korvata niin sanotut seka-viemärit muilla hulevesien hallinnan ratkai-suilla. Rakennetuilla alueille tulisi harkittavaksi myös erillisviemäriakenteiden täyden-täminen muilla hulevesien hallinnan ratkai-suilla.

Pykälän 2 momentin mukaan hulevesi-suunnitelmassa esitettäisiin tarpeen mukaan imeytysalueet, kosteikot, ojat, valumavesien reitit, putket ja pumppaamot. Suunnitelmassa esitettäisiin myös hulevesien hallinnan muut ratkaisut ja rakenteet. Valumavesien reittejä voisivat olla esimerkiksi joet, purot ja norot. Hallinnan ratkaisujen ja rakenteiden suunnit-telussa tulisi kiinnittää huomiota myös rank-kasateiden aikaisiin hulevesien tulvareittei-hin, joita tarvittaisiin esimerkiksi imeytys-alueiden, viivytyksaltaiden ja -järjestelmien sekä hulevesiviemäreiden lisäksi.

Pykälän 3 momentin perusteella hulevesi-suunnitelmaa laadittaessa olisi otettava huomioon asemakaava, katusuunnitelma ja yleis-ten alueiden suunnitelma. Jos suunnitelma laadittaisiin asemakaava-alueen ulkopuolelle ulottuvana, tulisi siinä kiinnittää huomiota esimerkiksi myös oikeusvaikutteiseen yleis-kaavaan. Suunnitelman laatimisessa tulisi ot-taa huomioon myös toimivuuden, turvalli-suuden ja viihtyisyyden vaatimukset, jotka pohjautuisivat esimerkiksi alueen lähtötietoi-hin, suunnittelun tavoitteisiin ja valittuihin huleveden hallintaratkaisuihin sekä osallisten kanssa käytyyn vuorovaikutukseen. Suunni-telmassa esitettävien toimenpiteiden tulisi ol-la riittävät turvaamaan hulevesien hallinta ja turvallisuus järjestelmän vaikutusalueella eri-

laisissa olosuhteissa mukaan lukien erityiset sää- ja vesitilanteet kuten myrskyt ja rankkasateet, ja hulevesirakenteiden tulisi mahdollisuuksien mukaan parantaa ympäristön viihtyisyyttä. Suunnitelmaa laadittaessa noudatettaisiin 62 §:n säännöksiä vuorovaikutuksesta kaavaa valmisteltaessa. Siten osallisille tulisi antaa mahdollisuus osallistua hulevesisuunnitelman valmisteluun, arvioida suunnitelman vaikutuksia ja lausua mielipiteensä asiasta. Osallisia suunnitelmaa laadittaessa olisivat ainakin kunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajat ja haltijat sekä vesihuoltolaitos, jos suunnitelmalla olisi vaikutusta laitoksen huolehtimaan huleveden viemärintiini.

103 m §. *Kunnan hulevesijärjestelmän toteuttaminen.* Pykälän mukaan kunnan olisi huolehdittava siitä, että ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin kunnan hulevesijärjestelmän toteuttamiseksi asemakaavan mukaisen maankäytön tarpeita vastaavasti, jos hulevesijärjestelmän toteuttamisesta kunnalle tai kiinteistön omistajalle tai haltijalle aiheutuvat kustannukset eivät olisi kohtuuttomia.

Hulevesijärjestelmän toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset olisivat kohtuuttomia ainakin, jos kiinteistön omistajalta tai haltijalta ehdotetun 103 n §:n perusteella perittävät maksut muodostuisivat kohtuuttomiksi. Kustannusten kohtuullisuus voitaisiin yleensä varmistaa suunnittelemalla hulevesien hallinnan ratkaisut ja rakenteet kullekin alueelle vesitaloudelliselta mitoitukseltaan sopiviksi.

Kunta voisi toteuttaa kunnan hulevesijärjestelmän itse tai yhteistyössä vesihuoltolaitoksen tai muiden tahojen kanssa. Muita keinoja hulevesien hallintaan olisivat esimerkiksi ehdotetun 103 j §:n mukaiset hulevesien hallintaa koskevat määräykset.

103 n §. *Hulevesien hallinnasta kunnalle perittävä maksu.* Kunta voisi periä pykälän nojalla julkisoikeudellisen maksun kunnan hulevesijärjestelmän avulla toteutettavasta hulevesien hallinnasta.

Pykälän 1 momentin mukaan kunta voisi periä kunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueella sijaitsevan kiinteistön omistajalta tai haltijalta vuosittaisen maksun, jolla katettaisiin järjestelmästä kunnalle aiheutuneita kustannuksia. Hulevesimaksulla voitaisiin kattaa niin hulevesijärjestelmän käytöstä ja ylläpi-

dosta kuin sen rakentamisesta aiheutuneita kustannuksia, mutta maksuihin ei tulisi sisällyttää tuottoa pääomalle. Maksujen olisi oltava kohtuulliset sekä tasapuoliset eri käyttäjien kannalta. Maksujen määrittämisessä tulisi ottaa huomioon erityisesti hallinto-oikeudellinen yhdenvertaisuusperiaate.

Maksuja voitaisiin periä vaikutusalueella riippumatta kiinteistön liittämistä järjestelmään. Kunnan hulevesijärjestelmä palvelisi koko vaikutusaluetta, minkä vuoksi kiinteistön sijainti vaikutusalueella olisi 2 momentin mukaisesti hulevesimaksun yksi peruste. Esimerkiksi yleisten alueiden hulevesien hallinta hyödyttää myös muita alueen kiinteistöjä

Kunta hyväksyisi 1 momentin mukaan maksun määrittämisen perusteet sisältävän taksan. Myös kunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueella sijaitsevat kiinteistöt määriteltäisiin taksassa. Vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta taksan hyväksymistä koskevan asian käsittelyssä säädetään hallintolain (434/2003) 41 §:ssä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että maksun perusteena olisivat kunnan hulevesien hallinnan ratkaisut ja kiinteistön sijainti kunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueella. Hallinnan ratkaisulla tarkoitettaisiin muun muassa viivytys- ja imeytysjärjestelmiä sekä hulevesiviemäreitä.

Kunnan hulevesijärjestelmän ratkaisut eri alueilla perustuisivat alueiden ominaispiirteisiin, maaperän laatuun, kiinteistöjen käyttötarkoituksiin ja muihin vastaaviin seikkoihin. Hulevesiratkaisut voivat vaihdella asuin- ja teollisuuskiinteistöjen alueilla, viheralueilla ja liikennealueilla. Esimerkiksi kiinteistön maa-alueen pintamateriaalilla voi olla ratkaiseva merkitys kiinteistöllä muodostuvan huleveden määrän tai laadun kannalta. Taksan perustuvassa maksujärjestelmässä voitaisiin ottaa aiheuttamisperiaate huomioon, mutta järjestelmästä ei olisi syytä tehdä tästä syystä tarpeettoman monimutkaista tai kallista.

Jos kiinteistön hulevesiä johdettaisiin vesihuoltolakiin ehdotettavien säännösten mukaisesti vesihuoltolaitoksen viemäriin, määräytyisivät tästä perittävät asiakasmaksut vesihuoltolain säännösten mukaisesti. Jos kunnan olisi tarpeen tehdä vesihuoltolain viemärintiä täydentäviä hulevesien hallinnan ratkaisuu-

ja, voitaisiin alueen kiinteistöjen omistajilta ja haltijoilta periä niin vesihuoltolaitoksen asiakasmaksuja huleveden viemäröinnistä kuin kunnan vuosittaista hulevesimaksua.

103 o §. Hulevesimaksun periminen. Pykälän 1 momentin mukaan kunnan olisi toimitettava kiinteistön omistajalle tai haltijalle 103 n §:n mukaisen maksun maksamista varten lasku. Laskusta tulisi ilmetä maksun peruste riittävän tarkasti yksilöitynä, ohjeet muistutuksen tekemistä varten sekä kunnan laskutuksesta vastaavan viranomaisen ja laskuttajan yhteystiedot maksuvelvollisen yhteydenottoa varten.

Pykälän 2 momentin perusteella 1 momentissa tarkoitettu maksu olisi suoraan ulosotokelpoinen. Maksun perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että kiinteistön omistajalla tai haltijalla olisi oikeus tehdä 14 päivän kuluessa 1 momentissa tarkoitettua laskun saamisesta muistutus laskusta ilmenevälle viranomaiselle. Tämän olisi tehtävä muistutuksen johdosta päätös ja lähetettävä muuttuneesta maksusta maksuvelvolliselle uusi lasku.

182 §. Ukkasakko ja teettämishukka. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin lisäämällä siihen säännös toimivaltaisesta viranomaisesta ehdotetun 13 a luvun mukaisissa asioissa. Lisäksi muutettaisiin markkinavalvonnasta vastaavaksi viranomaiseksi hallintopakkoasioissa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, kuten lain 181 §:n 1 momentissa säädetään. Toimivalta hallintopakon käyttämiseen 13 a luvun mukaisissa asioissa olisi kunnan määräämällä monijäsenisellä toimielimellä.

183 §. Tarkastusoikeus. Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyisi 4 momentiksi.

Uudessa 3 momentissa säädettäisiin kunnan määräämän monijäsenisen toimielimen tarkastusoikeudesta, kun se hoitaa ehdotetun 13 a luvun mukaisia tehtäviään kiinteistön hulevesijärjestelmän toimivuuden selvittämiseksi. Hulevesiasioissa tarkastus ei kohdistuisi pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin vaan esimerkiksi rakennuksen piha-alueille ja myös rakennuksen tekniseen tilaan. Kunta voisi päättää, mille monijäseniselle toimielimelle toimivalta kuuluisi.

190 §. Muutoksenhaku muusta viranomaisen päätöksestä. Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 ja 5 momentti siirtyisivät 5 ja 6 momentiksi.

Pykälän uudessa 4 momentissa säädettäisiin, että pykälän 3 momenttia sovellettaisiin kunnan määräämän viranomaisen 103 j, 103 k ja 103 l §:n mukaiseen päätökseen.

Pykälän nykyisen 4 momentin luetteloon lisättäisiin hulevesisuunnitelma, jota koskevaan päätökseen ei saisi hakea muutosta valittamalla siltä osin kun asiasta on päätetty lainvoimaisessa asemakaavassa.

204 a §. Kaavoituksesta, tonttijaosta ja hulevesisuunnitelmasta aiheutuvien töiden suorittaminen. Pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi pykälän sisältöä vastaavaksi lisäämällä siihen hulevesisuunnitelma.

Pykälän sisältöön lisättäisiin hulevesisuunnitelma. Myös kunnan hulevesisuunnitelmaan liittyvät työt tulisi voida tehdä kiinteistöllä. Nämä toimet eivät kohdistuisi pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin, vaan yleensä kiinteistön rajan tuntumaan. Ehdotuksen mukaan kiinteistön omistaja tai haltija olisi velvollinen sallimaan töiden tekemisen alueellaan.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Vesihuoltolaki

Vesihuoltolaitoksen selvilläolo- ja tarkkailuvelvollisuuksista, varautumisesta vesihuollon häiriötilanteisiin, vesihuollon toimintakertomuksesta sekä vesihuollon tietojärjestelmästä ja siihen toimitettavista tiedoista voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Maankäyttö- ja rakennuslaki

Kiinteistön hulevesijärjestelmästä voitaisiin antaa tarkempia teknisiä säännöksiä Suomen rakentamismääräyksiin kuuluvien osien D1 ja C2 uudistamisen yhteydessä. Asetuksenantovaltuus asiasta ehdotetaan osoitettavaksi ympäristöministeriölle.

3 Voimaantulo

Ehdotettujen lakien esitetään tulevan voimaan 1 päivänä syyskuuta 2014.

Ehdotetun vesihuoltolain 20 d §:n esitetään kuitenkin tulevan voimaan valtioneuvoston asetuksella erikseen säädettävänä ajankohtana. Tarkoituksena on saattaa 20 d § voimaan vuoden 2016 alusta, jos vesihuollon tietojärjestelmän kehitystyö valmistuu suunnitellussa aikataulussa.

Ennen vesihuoltolain muuttamisesta annettavan lain voimaantuloa hyväksytyllä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella vesihuoltolaitos huolehtisi huleveden viemäroinnistä nykyisen vesihuoltolain 8 §:n mukaisen toiminta-alueen hyväksymispäätöksen mukaisesti siihen saakka, kunnes kunta tekisi ehdotetussa 17 a §:ssä tarkoitetun päätöksen huleveden viemäroinnistä.

Ennen vesihuoltolain muuttamisesta annettavan lain voimaantuloa hyväksytyllä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella, jossa laitos on ryhtynyt toimenpiteisiin vesihuollosta huolehtimiseksi, kiinteistön liittämismuuttamisesta vesihuoltolaitoksen vesijohtoon ja viemäriin määräytyisi 31 päivään joulukuuta 2018 asti nykyisen vesihuoltolain 10 §:n mukaisesti. Toimenpiteillä tarkoitettaisiin verkoston rakentamistoimenpiteitä tai niiden aktiivista suunnittelua tai valmistelua.

Kunnan tulisi esittää ennen vesihuoltolain muuttamisesta annettavan lain voimaantuloa hyväksytyt vesihuoltolaitosten toiminta-alueet, niillä sijaitsevat taajamat sekä vesijohtoverkoston ja jätevesiviemäriverkoston piiriin saatettavat alueet kartalla ehdotetun 8 §:n 4 momentissa tarkoitettulla tavalla viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016.

Vesihuoltolaitoksen tulisi saattaa tiedot verkostojen sijainnista sähköiseen muotoon vesihuoltolakiin ehdotetussa 15 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016.

Vesihuoltolaitoksella tulisi olla vesihuoltolakiin ehdotetussa 15 a §:n 2 momentissa tarkoitettu suunnitelma häiriötilanteisiin varautumisesta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016.

4 Suhde perustuslakiin ja sääntämisyjärjestys

Ehdotukseen liittyviä asetuksenantovaltuuksia tulee tarkastella perustuslain 80 §:n näkökulmasta. Ehdotettuihin säännöksiin liittyvät keskeiset perusoikeudet ovat perustuslain 6 §:ssä tarkoitettu yhdenvertaisuus, 15 §:ssä tarkoitettu omaisuuden suoja, 20 §:n 1 momentissa tarkoitettu vastuu ympäristöstä ja 21 §:ssä tarkoitettu oikeusturva.

Asetuksenantovaltuudet

Ehdotuksen mukaan vesihuoltolakiin sekä maankäyttö- ja rakennuslakiin sisällytettäisiin perustuslain 80 §:ssä tarkoitettuja tarkkarajaisia ja täsmällisiä asetuksenantovaltuuksia valtioneuvostolle sekä ympäristöministeriölle.

Yhdenvertaisuus

Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Maankäyttö- ja rakennuslakiin ehdotettuihin hulevesisäännöksiin sisältyy kiinteistön liittämismuuttamisesta vesihuoltolaitoksen vesijohtoon ja viemäriin määräytyisi 31 päivään joulukuuta 2018 asti nykyisen vesihuoltolain 10 §:n mukaisesti. Toimenpiteillä tarkoitettaisiin verkoston rakentamistoimenpiteitä tai niiden aktiivista suunnittelua tai valmistelua. Kunnan tulisi esittää ennen vesihuoltolain muuttamisesta annettavan lain voimaantuloa hyväksytyt vesihuoltolaitosten toiminta-alueet, niillä sijaitsevat taajamat sekä vesijohtoverkoston ja jätevesiviemäriverkoston piiriin saatettavat alueet kartalla ehdotetun 8 §:n 4 momentissa tarkoitettulla tavalla viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016.

Kunnalliseen taksaan perustuvat hulevesien hallinnan maksut olisivat hyväksyttäviä ja yhteiskunnallisen tarpeen vaatimia. Taajaan asutuilla alueilla hulevesistä aiheutuu päällystettyjen pintojen vuoksi enemmän kustannuksia kuin harvaan asutuilla alueilla. Kunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueen kiinteistöjen omistajat ja haltijat olisivat keskenään yhdenvertaisessa asemassa. Maksu saattaisi vaihdella kunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueen eri osissa sen mukaan, millainen kunkin osan hulevesijärjestelmä on.

Kunta voisi myös päättää kattaa hulevesien hallinnan kustannukset kantamastaan kunnallisverosta. Kustannukset kohdistuvat tällöin kaikkiin kunnallisveroa maksaviin.

Omaisuuksensuojaja

Perustuslain 15 §:n 1 momentin mukainen omaisuusensuojaja sisältää muun muassa omistajalle lähtökohtaisesti kuuluvan vapauden käyttää omaisuuttaan. Omistajan oikeuksia voidaan kuitenkin rajoittaa lailla, joka täyttää perusoikeutta rajoittavalta lailta vaaditut edellytykset (PeVL 49/2002).

Esityksessä ehdotetaan lievennettäväksi velvollisuutta liittää vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella sijaitseva kiinteistö laitoksen vesijohto- ja viemäriverkostoon. Tämä vahvistaisi perustuslain 15 §:ssä tarkoitettua omaisuusensuojajaa.

Ehdotetuista hulevesisäännöksistä 103 e, 103 f, 103 j ja 103 k § liittyisivät perustuslain 15 §:ssä turvattuun omaisuusensuojajaan. Hulevesien hallintaa kiinteistöllä koskevien säännösten voidaan katsoa rajoittavan omistajan vapautta käyttää omaisuuttaan haluamallaan tavalla. Kysymys olisi kuitenkin vähäisistä omaisuuden käyttörajoituksista, jotka eivät tosiasiallisilta vaikutuksiltaan rinnastuisi miltään osin pakkolunastukseen tai ulottuisi omaisuusensuojajan ytimeen. Ehdotetut säännökset ovat myös tarkkarajaisia ja täs-

mällisiä, eivätkä siten olisi ristiriidassa omaisuusensuojajan kanssa.

Vastuu ympäristöstä

Perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaisen ympäristöperusoikeuden tarkoitus on muun muassa turvata rakennetun ympäristön ja kulttuuriperinnön arvojen säilyminen (HE 309/1993 s. 66). Ehdotetuilla maankäyttö- ja rakennuslakiin sekä vesihuoltolakiin lisättävillä uusilla hulevesisäännöksillä pyritään osaltaan toteuttamaan tätä perusoikeutta.

Oikeusturva

Maankäyttö- ja rakennuslakiin sekä vesihuoltolakiin lisättäisiin ehdotuksen säännöksistä johtuvat tarkistukset siten, että hulevesien hallintaan liittyvistä päätöksistä olisi mahdollista valittaa perustuslain 21 §:n 1 momentissa edellytetyllä tavalla.

Edellä esitetyn perusteella lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**vesihuoltolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesihuoltolain (119/2001) 2—5, 7, 8, 10—12 ja 15 §, 4 luvun otsikko, 18 §:n 1 momentti, 19 ja 20 §, 5 luvun otsikko, 22 ja 27 §, 28 §:n 1 ja 2 momentti ja 32 §:n 3 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 4 ja 11 § laissa 1488/2009, sekä
lisätään lakiin uusi 8 a ja 15 a §, 3 a luku, 20 a—20 d § ja 24 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

2 §

Sovelletamisala

Tätä lakia sovelletaan asutuksen vesihuoltoon sekä, jollei toisin säädetä, asutukseen vesihuollon kannalta rinnastuvan elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnan vesihuoltoon.

Tätä lakia sovelletaan myös rakennetulla alueella maan pinnalle, rakennuksen katolle tai muulle pinnalle kertyvän sade- tai sulamisveden (*hulevesi*) viemärointiin siltä osin kuin vesihuoltolaitos siitä huolehtii. Mitä tässä laissa säädetään hulevesistä, koskee lisäksi perustusten kuivatusvesiä.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *vesihuollolla* veden johtamista, käsitteilyä ja toimittamista talousvetenä käytettäväksi sekä jäteveden poisjohtamista ja käsittelyä;

2) *talousvedellä* ihmisten käyttöön tarkoitettua vettä sen mukaan kuin siitä terveydensuojelulaissa (763/1994) säädetään;

3) *vesihuoltolaitoksella* laitosta, joka huolehtii yhdyskunnan vesihuollosta kunnan hyväksymällä toiminta-alueella;

4) *asiakkaalla* kiinteistön omistajaa tai haltijaa taikka muuta, joka tekee vesihuoltolaitoksen kanssa sopimuksen kiinteistön liittämiseksi laitoksen verkostoon tai laitoksen palvelujen toimittamisesta ja käyttämisestä;

5) *kuluttajalla* kuluttajansuojalain (38/1978) 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettua henkilöä, joka tekee vesihuoltolaitoksen kanssa tässä laissa tarkoitetun sopimuksen;

6) *yleisillä toimitusehdoilla* vesihuoltolaitoksen verkostoon liittämiseksi sekä laitoksen palvelujen toimittamisesta ja käyttämisestä tehtäviin sopimuksiin liitettäviä yleisiä ehtoja;

7) *huleveden viemäroimillä* huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamista vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriin ja käsittelyä;

8) *taajamalla* aluetta, jolla asuu vähintään 200 asukasta toisiaan lähellä olevissa rakennuksissa.

4 §

Viranomaiset

Tämän lain toimeenpanon yleinen ohjaus ja seuranta kuuluvat maa- ja metsätalousministeriölle.

Tämän lain mukaisia valvontaviranomaisia ovat toimialoillaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kunnan terveydensuojeluviranomainen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Kuluttaja-asiamies valvoo 5 luvussa tarkoitettujen sopimusten ehtojen lainmukaisuutta kuluttajansuojan kannalta.

5 §

Vesihuollon yleinen kehittäminen

Kunnan tulee kehittää vesihuoltoa alueellaan yhdyskuntakehitystä vastaavasti tämän lain tavoitteiden toteuttamiseksi yhteistyössä alueensa vesihuoltolaitosten, laitoksille vettä toimittavien ja niiden jätevesiä käsittelevien sekä muiden kuntien kanssa sekä osallistua vesihuollon alueelliseen yleissuunnitteluun.

7 §

Vesihuoltolaitosten toiminta-alueet

Kunnan alueella vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden tulee kattaa alueet, joilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltolaitoksen vesijohtoon tai jätevesiviemäriin on tarpeen toteutuneen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen vuoksi.

8 §

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväksyminen

Kunta hyväksyy vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen ja tarvittaessa muuttaa hyväksyttyä toiminta-aluetta vesihuollosta huolehtimiseen soveltuvan laitoksen esityksestä tai,

jos laitos ei tällaista esitystä ole tehnyt, laitosta kuultuaan. Ennen toiminta-alueen hyväksymistä tai muuttamista asiasta on tiedotettava riittävässä laajuudessa sekä varattava valvontaviranomaisille mahdollisuus antaa lausunto ja alueen kiinteistöjen omistajille ja haltijoille tilaisuus tulla kuulluiksi.

Toiminta-alueen tulee olla sellainen, että:

1) vesihuoltolaitos kykenee huolehtimaan vastuullaan olevasta vesihuollosta taloudellisesti ja asianmukaisesti; ja

2) vesihuollon kustannusten kattamiseksi perittävät vesihuollon maksut muodostuvat kohtuullisiksi ja tasapuolisiksi.

Hyväksyessään toiminta-alueen kunnan tulee toiminta-alueen eri osien vesihuollon tarpeet huomioon ottaen määrittää alueet, jotka on saatettava vesihuoltolaitoksen vesijohtoverkoston piiriin, sekä alueet, jotka on saatettava laitoksen jätevesiviemäriverkoston piiriin. Hyväksymispäätöksen yhteydessä on myös asetettava tavoitteellinen yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaava aikataulu toiminta-alueen eri osien saattamiselle verkostojen piiriin.

Toiminta-alue, sillä sijaitsevat taajamat sekä vesijohtoverkoston ja jätevesiviemäriverkoston piiriin saatettavat alueet esitetään kartalla, jonka on oltava yleisesti saatavilla tietoverkossa. Toiminta-alueen hyväksymisestä on tiedotettava riittävässä laajuudessa.

8 a §

Vesihuollon turvaaminen toiminta-aluetta supistettaessa

Tehdessään päätöksen vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen supistamisesta kunnan on samalla päätettävä, miten vesihuolto turvataan niillä laitoksen verkostoihin liitetyillä kiinteistöillä, jotka jäävät toiminta-alueen ulkopuolelle.

10 §

Kiinteistön liittäminen vesihuoltolaitoksen verkostoon

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella oleva kiinteistö on liitettävä laitoksen vesijohtoon ja jätevesiviemäriin.

Taajaman ulkopuolella kiinteistöä ei kuitenkaan tarvitse liittää vesihuoltolaitoksen vesijohtoon, jos:

1) kiinteistön vesihuoltolaitteisto on rakennettu ennen vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväksymistä; ja

2) kiinteistöllä on käytettävissä riittävästi terveydensuojelulaisissa säädettyt laatuvaatimukset täyttävää talousvettä.

Taajaman ulkopuolella kiinteistöä ei tarvitse liittää vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriin, jos:

1) kiinteistön vesihuoltolaitteisto on rakennettu ennen vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväksymistä ja jätevesien johtamisessa ja käsittelyssä noudatetaan, mitä ympäristönsuojelulaisissa (86/2000) säädetään; tai

2) kiinteistöllä ei ole vesikäymälää ja sen jätevesien johtamisessa ja käsittelyssä noudatetaan, mitä ympäristönsuojelulaisissa säädetään.

Edellä 1 momentissa säädetyn estämättä vesihuoltolaitos saa kieltäytyä liittämistä laitoksen vesijohtoon tai jätevesiviemäriin kiinteistöä, jonka vedenkulutus tai jolta jätevesiviemäriin johdettavan jäteveden laatu tai määrä vaikeuttaisi laitoksen toimintaa tai laitoksen edellytyksiä huolehtia tyydyttävästi muiden kiinteistöjen vesihuollosta.

11 §

Liittämiselvällisyydestä vapauttaminen

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen myöntää hakemuksesta toistaiseksi voimassa olevan tai määräaikaisen vapautuksen 10 §:ssä tarkoitetusta kiinteistön liittämiselvällisyydestä tässä pykälässä säädettyin perustein. Ennen vapautuksen myöntämistä vesihuoltolaitokselle ja kiinteistön omistajalle tai haltijalle on varattava tilaisuus tulla kuuluiiksi. Lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on pyydettävä vapauttamisesta kunnan terveydensuojeluviranomaisen lausunto.

Vapautus liittämiselvällisyydestä on myönnettävä, jos:

1) liittäminen verkostoon muodostuisi kiinteistön omistajalle tai haltijalle kohtuuttomaksi, kun otetaan huomioon kiinteistön vesihuoltolaitteiston rakentamisesta aiheutuneet

kustannukset, liittamisestä aiheutuvat kustannukset, vesihuoltolaitoksen palvelujen vähäinen tarve tai muu vastaava erityinen syy; ja

2) vapauttaminen ei vaaranna vesihuollon taloudellista ja asianmukaista hoitamista vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella.

Edellä 2 momentissa säädetyn lisäksi edellytyksenä vesijohtoon liittämiselvällisyydestä vapauttamiselle on, että kiinteistöllä on käytettävissä riittävästi vaatimukset täyttävää talousvettä. Edellytyksenä jätevesiviemäriin liittämiselvällisyydestä vapauttamiselle on 2 momentissa säädetyn lisäksi, että kiinteistön jätevesien johtaminen ja käsittely voidaan järjestää ympäristönsuojelulaisissa säädettyjen vaatimusten mukaisesti.

12 §

Liittämiskohdat

Vesihuoltolaitoksen tulee määrätä jokaista verkostoonsa liitettävää kiinteistöä varten liittämiskohdat, joiden tulee sijaita kiinteistön välittömässä läheisyydessä. Liittämiskohdtien sijainnin takia kiinteistön liittamisestä laitoksen verkostoon ei saa aiheutua kiinteistön omistajalle tai haltijalle kohtuuttomia kustannuksia.

15 §

Vesihuoltolaitoksen selvilläolo- ja tarkkailuvelvollisuus

Vesihuoltolaitoksen on oltava selvillä käyttämänsä raakaveden määrään tai laatuun kohdistuvista riskeistä sekä laitteistonsa kunnosta. Tässä tarkoituksessa vesihuoltolaitoksen on tarkkailtava käyttämänsä raakaveden määrää ja laatua, laitteistonsa kuntoa sekä vuotovesien määrää laitoksen vesijohto- ja viemäriverkostoissa. Tiedot verkostojen sijainnista on saatettava sähköiseen muotoon.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös laitosta, joka toimittaa vettä vesihuoltolaitokselle tai käsittelee vesihuoltolaitoksen jätevesiä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä selvilläolo- ja tarkkailuvelvollisuudesta.

15 a §

Vesihuoltolaitoksen palvelujen turvaaminen häiriötilanteissa

Vesihuoltolaitos vastaa verkostoihinsa liitettyjen kiinteistöjen vesihuoltopalvelujen saatavuudesta häiriötilanteissa. Palvelujen turvaamiseksi laitoksen on oltava yhteistyössä muiden samaan verkostoon liitettyjen vesihuoltolaitosten, kunnan, kunnan valvontaviranomaisten, pelastusviranomaisten, soti-
muskumppanien ja asiakkaiden kanssa.

Vesihuoltolaitos laatii ja pitää ajan tasalla suunnitelman häiriötilanteisiin varautumisesta sekä ryhtyy suunnitelman perusteella tarvittaviin toimenpiteisiin. Laitos toimittaa suunnitelman valvontaviranomaisille, pelastusviranomaiselle ja kunnalle.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee myös laitosta, joka toimittaa vettä vesihuoltolaitokselle tai käsittelee vesihuoltolaitoksen jätevesiä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vesihuoltolaitoksen varautumisesta häiriötilanteisiin.

3 a luku

Huleveden viemäroinnin järjestäminen ja hoitaminen

17 a §

Huleveden viemäroinnin järjestäminen

Kunta voi päättää vesihuoltolaitoksen kanssa neuvoteltuaan, että laitos huolehtii päätöksessä määriteltävällä alueella huleveden viemäroinnistä yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaavasti. Viemärointi on osa maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 103 b §:ssä tarkoitettua hulevesien hallintaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua päätöksen edellytyksenä on, että:

1) vesihuoltolaitos kykenee huolehtimaan huleveden viemäroinnistä taloudellisesti ja asianmukaisesti; ja

2) viemäroinnin kustannusten kattamiseksi perittävät maksut muodostuvat kohtuullisiksi ja tasapuolisiksi.

Lisäksi 1 momentissa tarkoitettua päätöksen edellytyksenä on, että kunta ja laitos ovat sopineet huleveden viemäroinnistä tai, jos tällaista sopimusta ei ole, hulevedet viemäroindään päätöksessä tarkoitettulla alueella maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen asemakaavan, hulevesisuunnitelman, katusuunnitelman tai yleisen alueen suunnitelman mukaisesti.

Päätökseen on liitettävä kartta, jossa esitetään alueet, joilla on vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriverkosto, sekä alueet, joille verkosto rakennetaan.

17 b §

Kiinteistön liittäminen vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriin

Kunnan päättämällä vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäroinnin alueella oleva kiinteistö on liitettävä laitoksen hulevesiviemäriin.

Edellä 1 momentissa säädetyn estämättä vesihuoltolaitos saa kieltäytyä liittämästä laitoksen hulevesiviemäriin kiinteistöä, jolta viemäriin johdettavan huleveden laatu tai määrä vaikeuttaisi laitoksen toimintaa tai laitoksen edellytyksiä huolehtia tyydyttävästi muiden kiinteistöjen huleveden viemäroinnistä.

17 c §

Hulevesiviemäriin liittämismuutoksen vapauttaminen

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen myöntää hakemuksesta kiinteistölle toistaiseksi voimassa olevan tai määräaikaisen vapautuksen 17 b §:ssä tarkoitettua liittämismuutoksesta hulevesiviemäriin. Ennen vapautuksen myöntämistä vesihuoltolaitokselle ja kiinteistön omistajalle tai haltijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluiksi.

Vapautus liittämismuutoksesta hulevesiviemäriin on myönnettävä, jos:

1) liittäminen hulevesiviemäriin muodostuisi kiinteistön omistajalle tai haltijalle kohtuuttomaksi, kun otetaan huomioon kiinteistön hulevesien hallinnasta aiheutuneet kustannukset, liittamisestä aiheutuvat kustannukset, vesihuoltolaitoksen hulevesiviemä-

röinnin vähäinen tarve tai muu vastaava erityinen syy;

2) vapauttaminen ei vaaranna huleveden viemäroinnin taloudellista ja asianmukaista hoitamista 17 a §:ssä tarkoitetulla vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäroinnin alueella; ja

3) liittämistä vapautettavan kiinteistön hulevesi voidaan poistaa muutoin asianmukaisesti.

17 d §

Kielto johtaa kiinteistön hulevesiä jätevesiviemäriin

Kiinteistöltä ei saa johtaa vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriin hulevesiä.

Jos kiinteistön hulevesiä ei poisteta kiinteistöltä muulla tavalla, kiinteistö voidaan kuitenkin liittää jätevesiviemäriin huleveden poisjohtamiseksi, jos:

1) jätevesiviemäri on rakennettu ennen vuotta 2015 ja se on mitoitettu myös huleveden poisjohtamiseen;

2) alueella ei ole huleveden viemäriverkostoa, johon kiinteistö voidaan liittää; ja

3) vesihuoltolaitos kykenee huolehtimaan jätevesiviemäriin johdettavasta hulevedestä taloudellisesti ja asianmukaisesti.

17 e §

Muut säännökset huleveden viemäroinnin hoitamisesta

Vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäroinnin hoitamisessa on noudatettava lisäksi, mitä 12, 13, 16 ja 17 §:ssä säädetään.

4 luku

Vesihuoltolaitoksen taloushallinto

18 §

Maksujen yleiset perusteet

Vesihuollon ja huleveden viemäroinnin maksujen tulee olla sellaiset, että pitkällä aikavälillä voidaan kattaa vesihuoltolaitoksen uus- ja korjausinvestoinnit ja kustannukset.

Maksuihin saa sisältyä enintään kohtuullinen tuotto pääomalle.

19 §

Maksut

Vesihuoltolaitoksen tulee periä vesihuollosta käyttömaksua. Käyttömaksu peritään kiinteistön käyttämän veden ja poisjohdettavan jäteveden määrän ja laadun perusteella. Vesihuoltolaitos voi periä käyttömaksua myös huleveden viemäroinnistä.

Lisäksi laitos voi periä liittymismaksua ja perusmaksua sekä muita maksuja laitoksen toimittamista palveluista. Nämä maksut ovat eri alueilla erisuuruisia, jos tämä on tarpeen kustannusten oikean kohdentamisen tai aiheuttamisperiaatteen toteuttamisen vuoksi taikka muusta vastaavasta syystä. Liittymismaksun suuruudessa voidaan ottaa huomioon myös kiinteistön käyttötarkoitus.

19 a §

Korvaus yleisten alueiden huleveden viemäroinnistä

Vesihuoltolaitos perii kunnalta kustannuksia vastaavan korvauksen yleisiltä alueilta vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriin johdettavan huleveden viemäroinnistä.

20 §

Vesihuollon eriyttäminen kirjanpidossa

Kunnan tai yrityksen tulee kirjanpidossaan eriyttää vesihuolto muista toiminnoista. Vesihuollolle on tilikausittain laadittava tase, tuloslaskelma ja rahoituslaskelma sekä esitettävä niiden liitteenä olevat tiedot. Tase ja tuloslaskelma on laadittava kirjanpitolain (1336/1997) säännösten mukaisesti.

Mitä 1 momentissa säädetään vesihuollon eriyttämisestä, sovelletaan myös 17 a §:ssä tarkoitettuun huleveden viemärointiin.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee myös laitosta, joka toimittaa vettä vesihuoltolaitokselle tai käsittelee vesihuoltolaitoksen jätevesiä tai hulevesiä.

20 a §

Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus

Vesihuoltolaitoksen on laadittava toimintakertomus kirjanpitolain säännösten mukaisesti. Siinä tulee esittää ymmärrettävässä muodossa 20 §:ssä tarkoitetut tilinpäätöstiedot sekä tiedot vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavista tunnusluvuihin.

Toimintakertomuksessa tulee esittää 1 momentissa tarkoitetut tiedot myös 17 a §:n mukaisesta huleveden viemäroinnistä.

Toimintakertomuksen sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

20 b §

Tilinpäätöstietojen ja toimintakertomuksen tarkastaminen

Tilintarkastajien tulee tarkastaa 20 §:ssä tarkoitetut tilinpäätöstiedot ja 20 a §:ssä tarkoitettu toimintakertomus osana kunnan tai vesihuoltolaitoksen lakisääteistä tilintarkastusta.

20 c §

Tilinpäätöstietojen, toimintakertomuksen, toimitusehtojen ja tunnuslukujen julkistaminen

Vesihuoltolaitoksen tulee julkistaa tietoverkossa 20 §:ssä tarkoitetut tilinpäätöstiedot ja 20 a §:ssä tarkoitettu toimintakertomus. Lisäksi laitoksen tulee julkistaa tietoverkossa vesihuollon toimitusehdot ja hinnoitteluperusteet sekä vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavat tunnusluvut.

20 d §

Vesihuollon tietojärjestelmä

Suomen ympäristökeskus ylläpitää vesihuollon tietojärjestelmää yhteistyössä elin-

keino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa. Suomen ympäristökeskus perii vesihuoltolaitoksilta maksun tietojärjestelmästä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi.

Vesihuoltolaitos toimittaa vesihuollon tietojärjestelmään vesihuoltopalvelujensa hinnat ja niiden määräytymisperusteet sekä tiedot, joita tarvitaan vesihuollon tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavien tunnuslukujen laskemiseksi.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään vesihuoltolaitoksista, koskee myös laitosta, joka toimittaa vettä vesihuoltolaitokselle tai käsittelee vesihuoltolaitoksen jätevesiä.

Vesihuollon tietojärjestelmästä ja siihen toimitettavista tiedoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

5 luku

Sopimukset vesihuollosta ja huleveden viemäroinnistä

22 §

Vesihuollon ja huleveden viemäroinnin yleiset toimitusehdot

Vesihuollon ja huleveden viemäroinnin yleiset toimitusehdot on laadittava siten, että ne ovat kohtuulliset ja tasapuoliset.

24 §

Sopimuksen irtisanominen

Sen estämättä, mitä 1 ja 3 momentissa säädetään, vesihuoltolaitos saa irtisanoa 21 §:ssä tarkoitetun sopimuksen verkostoon liittämistä ja laitoksen palvelujen toimittamisesta ja käyttämisestä myös silloin, kun asiakkaan kiinteistö jää laitoksen toiminta-alueen supistamisen takia toiminta-alueen ulkopuolelle. Irtisanomisen edellytyksenä on, että vesihuoltolaitos tai kunta turvaa kiinteistön vesihuollon siten, että asiakkaalle ei aiheudu tästä ylimääräisiä kustannuksia.

27 §

Virhe ja hinnanalennus

Vesihuollossa tai huleveden viemäröinnissä on virhe, kun veden laatu tai toimitustapa tai vesihuoltolaitoksen palvelu ei vastaa sitä, mitä sopimuksen tai säädösten perusteella voidaan edellyttää. Vesihuollossa tai huleveden viemäröinnissä on virhe myös silloin, kun se on yhtäjaksoisesti tai toistuvasti keskeytynyt, jollei keskeytys aiheudu vesihuoltolaitoksen laitteiston tavanomaisesta korjaus- tai huoltotyöstä, joka kestää yhtäjaksoisesti alle 12 tuntia ja josta on ilmoitettu asiakkaalle etukäteen, tai jollei keskeytystä voida muutoin pitää keskeytyksen syy ja olosuhteet huomioon ottaen vähäisenä.

Virheenä ei pidetä sellaista vesihuoltolaitoksen palvelun häiriötä tai keskeytymistä, joka aiheutuu vesihuoltolaitoksen vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevasta esteestä, jota sen ei kohtuudella voida edellyttää ottavan huomioon toiminnassaan ja jonka seurauksia se ei kaikkea huolellisuutta noudattaen olisi voinut välttää tai voittaa.

Asiakkaalla on oikeus virhettä vastaavaan hinnanalennukseen. Vaatimus hinnanalennuksesta on esitettävä vesihuoltolaitokselle kohtuullisessa ajassa siitä, kun asiakas havaitsi virheen tai hänen olisi pitänyt se havaita.

Jos virhe perustuu vesihuollon yli 12 tunnin yhtäjaksoiseen keskeytykseen, hinnanalennuksen määrä on vähintään kaksi prosenttia asiakkaan vuotuisesta perus- ja käyttömaksusta. Vesihuoltolaitos vähentää hinnanalennuksen asiakkaan laskusta todettuaan vesihuollon yhtäjaksoisen keskeytyksen. Tässä momentissa säädetyistä ei saa asutuksen vesihuollossa sopimuksin poiketa asiakkaan vahingoksi.

28 §

Vahingonkorvaus

Vesihuoltolaitos on velvollinen korvaamaan vesihuollossa tai huleveden viemäröinnissä olevasta virheestä henkilölle taikka yksityiseen käyttöön tai kulutukseen tarkoitettulle ja vahinkoa kärsineen pääasiassa sellaiseen

tarkoitukseen käyttämälle omaisuudelle aiheutuneen vahingon. Ennen vahingon ilmenemistä tehdyn sopimuksen ehto, joka rajoittaa vahinkoa kärsineen oikeutta korvaukseen tämän momentin nojalla, on mitätön.

Vesihuoltolaitos on velvollinen korvaamaan vesihuollossa tai huleveden viemäröinnissä olevasta virheestä asiakkaalle aiheutuvan taloudellisen vahingon. Välillisen vahingon vesihuoltolaitos on velvollinen korvaamaan vain, jos virhe tai vahinko aiheutuu huolimattomuudesta laitoksen puolella.

32 §

Muutoksenhaku

Kunnan viranomaisen 8 tai 17 a §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan valittamalla muutosta siten kuin kuntalaisissa (365/1995) säädetään. Valitusoikeus on myös valvontaviranomaisella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 20 d § tulee kuitenkin voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajan-kohtana.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 8 §:n mukaisesti hyväksytyillä toiminta-alueella vesihuoltolaitos huolehtii huleveden viemäröinnistä hyväksymispäätöksen mukaisesti siihen saakka, kunnes kunta tekee 17 a §:ssä tarkoitetun päätöksen huleveden viemäröinnistä.

Ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytyillä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella, jossa laitos on ryhtynyt toimenpiteisiin vesihuollosta huolehtimiseksi, kiinteistön liittämiselvelvollisuus laitoksen vesijohtoon ja viemäriin määräytyy 31 päivään joulukuuta 2018 asti tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 10 §:n mukaisesti.

Kunnan tulee esittää ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytyt vesihuoltolaitosten toiminta-alueet, niillä sijaitsevat taajamat sekä vesijohtoverkoston ja jätevesiviemäriverkoston piiriin saatettavat alueet kartalla 8 §:n 4 momentissa tarkoitettulla ta-

valla viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016.

Vesihuoltolaitoksen tulee saattaa tiedot verkostojen sijainnista sähköiseen muotoon 15 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016.

Vesihuoltolaitoksella tulee olla 15 a §:n 2 momentissa tarkoitettu suunnitelma häiriötilanteisiin varautumisesta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016.

2.

Laki**maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 182 §:n 1 momentti, 190 §:n 4 momentti ja 204 a §,
 sellaisina kuin niistä ovat 190 §:n 4 momentti laissa 1441/2006 ja 204 a § laissa 476/2004, sekä
lisätään lakiin uusi 13 a luku, 183 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi ja 190 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1441/2006, 1129/2008 ja 1589/2009, uusi 4 momentti, jolloin muutettu 4 momentti siirtyy 5 momentiksi ja nykyinen 5 momentti 6 momentiksi, seuraavasti:

13 a luku

Hulevesiä koskevat erityiset säännökset

103 a §

Soveltamisala

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan rakennetulla alueella maan pinnalle, rakennuksen katolle tai muulle pinnalle kertyvän sade- tai sulamisveden (hulevesi) hallintaan.

Mitä tässä luvussa säädetään hulevesistä, koskee myös perustusten kuivatusvesiä.

103 b §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *hulevesien hallinnalla* hulevesien imeytämiseen, viivyttämiseen, johtamiseen, viemäröintiin ja käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä;

2) *kunnan hulevesijärjestelmällä* hulevesien hallintaan tarkoitettujen alueiden ja rakenteiden kokonaisuutta lukuun ottamatta vesihuoltolain (119/2001) 17 a §:ssä tarkoi-

tettuja vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriverkostoja; ja

3) *kunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueella* aluetta, jolla sijaitsevia kiinteistöjä kunnan hulevesijärjestelmä palvelee.

103 c §

Hulevesien hallinnan yleiset tavoitteet

Hulevesien hallinnan yleisenä tavoitteena on:

1) kehittää hulevesien suunnitelmallista hallintaa erityisesti asemakaava-alueella;

2) imeyttää ja viivyttää hulevesiä niiden kerääntymispaikalla;

3) ehkäistä hulevesistä ympäristölle ja kiinteistölle aiheutuvia haittoja ja vahinkoja ottaen huomioon myös ilmaston muuttuminen pitkällä aikavälillä; ja

4) edistää luopumista hulevesien johtamisesta jätevesiviemäriin.

103 d §

Valvonta

Kunnan monijäseninen toimielin valvoo tämän luvun säännösten noudattamista.

Toimielimen toimivallan siirtämiseen sovelletaan, mitä kuntalaissa säädetään. Hallintopakkoa ja oikaisuvaatimusta koskevaa asiaa ei kuitenkaan saa siirtää viranhaltijan ratkaistavaksi.

103 e §

Hulevesien hallinta kiinteistöllä

Kiinteistön omistaja tai haltija vastaa kiinteistönsä hulevesien hallinnasta.

103 f §

Kiinteistön hulevesien johtaminen

Kiinteistön omistajan tai haltijan on johdettava kiinteistön hulevedet kunnan hulevesijärjestelmään, jos niitä ei voi imeyttää kiinteistöllä tai jos niitä ei johdeta vesihuoltolain 17 a §:ssä tarkoitettuun vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriverkostoon.

Kunnan määräämä viranomainen voi hakemuksesta myöntää vapautuksen 1 momentissa tarkoitettusta velvollisuudesta johtaa kiinteistön hulevedet kunnan hulevesijärjestelmään, jos kiinteistön omistaja tai haltija huolehtii hulevesien hallinnasta asianmukaisesti muilla toimenpiteillä.

103 g §

Kiinteistön hulevesijärjestelmän ja kunnan hulevesijärjestelmän rajakohta

Kunnan määräämä viranomainen osoittaa kiinteistön hulevesijärjestelmän ja kunnan hulevesijärjestelmän yhteensovittamiseksi tarpeelliset rajakohdat kiinteistön välittömään läheisyyteen ja antaa hulevesien johtamiseen liittyviä määräyksiä.

103 h §

Kiinteistön hulevesijärjestelmä

Kiinteistön omistaja tai haltija vastaa kiinteistön hulevesijärjestelmästä sekä siihen kuuluvista laitteistosta ja rakenteista 103 g §:ssä tarkoitettuun rajakohtaan asti. Järjestelmän, laitteiston ja rakenteiden on so-

velluttava tarkoitukseensa ja ylläpidettävä terveellisiä ja turvallisia olosuhteita.

Kiinteistön omistajan tai haltijan on toteutettava hulevesien hallinta kiinteistöllä kunnan hulevesijärjestelmän kanssa yhteensopivaksi.

Ympäristöministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kiinteistön hulevesijärjestelmästä sekä siihen kuuluvista laitteistosta ja rakenteista.

103 i §

Hulevesien hallinnan järjestäminen asemakaava-alueella

Kunta vastaa hulevesien hallinnan järjestämisestä asemakaava-alueella. Kunta voi ottaa järjestettäväkseen hulevesien hallinnan muillakin alueilla.

Kunnan tulee huolehtia siitä, että ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin kunnan hulevesijärjestelmän ja vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriverkoston toteuttamiseksi tai hulevesien hallitsemiseksi muulla tavoin.

103 j §

Hulevesien hallintaa koskevat määräykset

Kunnan määräämä monijäseninen toimielin voi antaa kuntaa tai kunnan osaa koskevia tarkempia määräyksiä hulevesien hallinnasta.

Määräysten valmistelussa ja laatimisessa noudatetaan, mitä 15 §:ssä säädetään rakennusjärjestyksen valmistelusta ja laatimisesta.

Määräykset voivat koskea:

1) hulevesien määrää, laatua, maahan imeyttämistä, viivyttämistä ja tarkkailua sekä hulevesien käsittelyä kiinteistöllä;

2) kiinteistön hulevesijärjestelmän liittämistä kunnan hulevesijärjestelmään; ja

3) muita näihin rinnastettavia, hulevesien hallintaan liittyviä seikkoja.

Määräyksiä ei sovelleta, jos oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa tai asemakaavassa on asiasta toisin määrätty.

103 k §

Määräys hulevesistä aiheutuvan haitan poistamiseksi

Kunnan monijäseninen toimielin voi antaa kiinteistön omistajalle tai haltijalle määräyksen hulevesistä aiheutuvan haitan poistamiseksi.

Jos hulevesistä aiheutuvan haitan poistaminen vaatii usean kiinteistön yhteisiä järjestelyjä, kunnan monijäseninen toimielin voi kiinteistön omistajan aloitteesta ja muita kiinteistön omistajia tai haltijoita kuultuaan määrätä kiinteistön tai kiinteistöjen hulevesien johtamisesta tai muista hulevesien hallinnan toimenpiteistä. Kiinteistöjen yhteisjärjestelyssä noudatetaan, mitä jäljempänä 164 §:n 2-4 momentissa säädetään.

Luonnollisen vedenjuoksun muuttamisesta säädetään jäljempänä 165 §:ssä ja ojituksesta vesilain (587/2011) 5 luvussa.

103 l §

Hulevesisuunnitelma

Kunta hyväksyy tarvittaessa hulevesisuunnitelman.

Suunnitelmassa esitetään tarpeen mukaan imeytysalueet, kosteikot, ojat, valumavesien reitit, putket ja pumppaamot sekä muut kunnan hulevesijärjestelmään kuuluvat hulevesien hallinnan ratkaisut ja rakenteet.

Hulevesisuunnitelma on laadittava siten, että suunnitelmassa otetaan huomioon asemakaava, katusuunnitelma ja yleisten alueiden suunnitelma ja että se täyttää toimivuuden, turvallisuuden ja viihtyisyyden vaatimukset myös sademäärän ja rankkasateiden lisääntyessä. Suunnitelmaa laadittaessa noudatetaan, mitä 62 §:ssä säädetään vuorovaihtuksesta kaavaa valmisteltaessa.

103 m §

Kunnan hulevesijärjestelmän toteuttaminen

Kunnan on huolehdittava, että kunnan hulevesijärjestelmä toteutetaan asemakaavan mukaisen maankäytön tarpeita vastaavasti, jos hulevesijärjestelmän toteuttamisesta kun-

nalle tai kiinteistön omistajalle tai haltijalle aiheutuvat kustannukset eivät ole kohtuuttomat.

103 n §

Hulevesien hallinnasta kunnalle perittävä maksu

Kunta voi periä kunnan hulevesijärjestelmästä sille aiheutuneiden kustannusten kattamiseksi vuosittaisen maksun hulevesijärjestelmän vaikutusalueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajilta tai haltijoilta. Kunta hyväksyy maksun määräämisen perusteet sisältävän taksan.

Hulevesimaksun perusteita ovat kunnan hulevesien hallinnan ratkaisut ja kiinteistön sijainti kunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueella.

103 o §

Hulevesimaksun periminen

Kunnan on toimitettava kiinteistön omistajalle tai haltijalle 103 n §:ssä tarkoitetun maksun maksamista varten lasku, josta ilmenevät maksun peruste, ohjeet muistutuksen tekemistä varten sekä kunnan laskutuksesta vastaavan viranomaisen ja lisäksi laskuttajan yhteystiedot.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu maksu on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

Kiinteistön omistajalla tai haltijalla on oikeus tehdä 14 päivän kuluessa 1 momentissa tarkoitettun laskun saamisesta muistutus laskusta ilmenevälle viranomaiselle. Tämän on tehtävä muistutuksen johdosta päätös ja lähetettävä muuttuneesta maksusta maksuvelvolliselle uusi lasku.

182 §

Uhkasakko ja teettämisuhka

Jos joku ryhtyy toimiin tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti taikka lyö laimin niihin perustuvan velvollisuutensa, kunnan rakennusval-

vontaviranomainen, kunnan määräämä monijäseninen toimielin 13 a luvun mukaisissa asioissa tai Turvallisuus- ja kemikaalivirasto markkinavalvontaviranomaisena voi päätöksellään velvoittaa niskoittelijan määrääjässä oikaisemaan sen, mitä on tehty tai lyöty lainin.

183 §

Tarkastusoikeus

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu toimivalta kuuluu 13 a luvun mukaisissa hulevesiä koskevissa asioissa kunnan määräämälle monijäseniselle toimielimelle.

190 §

Muutoksenhaku muusta viranomaisen päätöksestä

Mitä 3 momentissa säädetään, noudatetaan myös kunnan viranomaisen 103 j, 103 k ja 103 l §:n nojalla tekemää päätöstä koskevassa asiassa.

Rakennuslupaa, katusuunnitelmaa tai hulevesisuunnitelmaa koskevaan hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla siltä osin kuin asia on ratkaistu lainvoiman saaneessa asemakaavassa.

204 a §

Kaavoituksesta, tonttijaosta ja hulevesisuunnitelmasta aiheutuvien töiden suorittaminen

Tontin tai muun kiinteistön omistaja ja haltija on velvollinen sallimaan kaavoituksesta, tonttijaosta tai hulevesisuunnitelmasta aiheutuvien töiden suorittamisen alueellaan. Toimituksessa asetettua merkkiä ei saa luvatta poistaa, siirtää tai vahingoittaa. Jollei merkkejä ole tarkoitettu ainoastaan lyhytaikaisiksi, ne on sijoitettava rakennukseen tai aitaan taikka maahan mahdollisuuksien mukaan siten, etteivät ne haittaa kiinteistön tavanmukaista käyttämistä eivätkä aiheuta välttävissä olevaa ympäristön rumentumista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 16 päivänä tammikuuta 2014

Pääministerin sijainen, valtiovarainministeri

JUTTA URPIAINEN

Maa- ja metsätalousministeri *Jari Koskinen*

*Liitteet
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

vesihuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesihuoltolain (119/2001) 2—5, 7, 8, 10—12 ja 15 §, 4 luvun otsikko, 18 §:n 1 momentti, 19 ja 20 §, 5 luvun otsikko, 22 ja 27 §, 28 §:n 1 ja 2 momentti ja 32 §:n 3 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 4 ja 11 § laissa 1488/2009, sekä
lisätään lakiin uusi 8 a ja 15 a §, 3 a luku, 20 a—20 d § ja 24 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan asutuksen vesihuoltoon sekä, jollei toisin säädetä, asutukseen rinnastuvan elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnan vesihuoltoon.

Tätä lakia sovelletaan asutuksen vesihuoltoon sekä, jollei toisin säädetä, asutukseen *vesihuollon kannalta* rinnastuvan elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnan vesihuoltoon.

Tätä lakia sovelletaan myös rakennetulla alueella maan pinnalle, rakennuksen katolle tai muulle pinnalle kertyvän sade- tai sulamisveden (hulevesi) viemäröintiin siltä osin kuin vesihuoltolaitos siitä huolehtii. Mitä tässä laissa säädetään hulevesistä, koskee lisäksi perustusten kuivatusvesiä.

3 §

3 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) vesihuollolla *vedenhankintaa eli* veden johtamista, käsittelyä ja toimittamista talous-

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *vesihuollolla* veden johtamista, käsittelyä ja toimittamista talousvetenä käytettäväk-

vetenä käytettäväksi sekä viemärointiä eli jäteveden, huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamista ja käsittelyä;

2) talousvedellä ihmisten käyttöön tarkoitettua vettä sen mukaan kuin siitä terveydensuojelulaissa (763/1994) säädetään;

3) vesihuoltolaitoksella laitosta, joka huolehtii yhdyskunnan vesihuollosta;

4) vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella aluetta, jolla vesihuoltolaitos huolehtii vesihuollosta sen mukaan kuin tässä laissa säädetään;

5) asiakkaalla kiinteistön omistajaa tai haltijaa taikka muuta, joka tekee vesihuoltolaitoksen kanssa sopimuksen kiinteistön liittämiseksi laitoksen verkostoon tai laitoksen palvelujen toimittamisesta ja käyttämisestä.

6) kuluttajalla kuluttajansuojalain (38/1978) 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettua henkilöä, joka tekee vesihuoltolaitoksen kanssa tässä laissa tarkoitetun sopimuksen;

7) yleisillä toimitusehdoilla vesihuoltolaitoksen verkostoon liittämisestä sekä laitoksen palvelujen toimittamisesta ja käyttämisestä tehtäviin sopimukseen liitettäviä yleisiä ehtoja.

si sekä jäteveden poisjohtamista ja käsittelyä;

2) **talousvedellä** ihmisten käyttöön tarkoitettua vettä sen mukaan kuin siitä terveydensuojelulaissa (763/1994) säädetään;

3) **vesihuoltolaitoksella** laitosta, joka huolehtii yhdyskunnan vesihuollosta *kunnan hyväksymällä toiminta-alueella*;

4) **asiakkaalla** kiinteistön omistajaa tai haltijaa taikka muuta, joka tekee vesihuoltolaitoksen kanssa sopimuksen kiinteistön liittämiseksi laitoksen verkostoon tai laitoksen palvelujen toimittamisesta ja käyttämisestä;

5) **kuluttajalla** kuluttajansuojalain (38/1978) 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettua henkilöä, joka tekee vesihuoltolaitoksen kanssa tässä laissa tarkoitetun sopimuksen;

6) **yleisillä toimitusehdoilla** vesihuoltolaitoksen verkostoon liittämisestä sekä laitoksen palvelujen toimittamisesta ja käyttämisestä tehtäviin sopimukseen liitettäviä yleisiä ehtoja;

7) **huleveden viemäroinnillä** huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamista vesihuoltolaitoksen hulevesiviemärissä ja käsittelyä;

8) **taajamalla aluetta, jolla asuu vähintään 200 asukasta toisiaan lähellä olevissa rakennuksissa.**

4 § (22.12.2009/1488)

Valvontaviranomaiset

Tämän lain mukaisia valvontaviranomaisia ovat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kunnan terveydensuojeluviranomainen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

4 §

Viranomaiset

Tämän lain toimeenpanon yleinen ohjaus ja seuranta kuuluvat maa- ja metsätalousministeriölle.

Tämän lain mukaisia valvontaviranomaisia ovat *toimialoillaan* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kunnan terveydensuojeluviranomainen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Kuluttaja-asiamies valvoo 5 luvussa tarkoitettujen sopimusten ehtojen lainmukaisuutta kuluttajansuojan kannalta.

5 §

Vesihuollon yleinen kehittäminen

Kunnan tulee kehittää vesihuoltoa alueellaan yhdyskuntakehitystä vastaavasti tämän lain tavoitteiden toteuttamiseksi sekä osallistua vesihuollon alueelliseen yleissuunnitteluun.

Kunnan tulee yhteistyössä alueensa vesihuoltolaitosten kanssa laatia ja pitää ajan tasalla alueensa kattavat vesihuollon kehittämissuunnitelmat. Kehittämissuunnitelmia laatiessaan kunnan tulee olla riittävässä yhteistyössä muiden kuntien kanssa.

Kehittämissuunnitelmassa tulee kiinnittää erityistä huomiota vesihuollon järjestämiseen alueilla, joilla on voimassa maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitettu yleis- tai asemakaava tai joilla yleis- tai asemakaavan laatiminen on vireillä sekä alueilla, joita koskevat ympäristönsuojelulain (86/2000) 19 §:n nojalla annetut ympäristönsuojelumääräykset.

7 §

Vesihuoltolaitosten toiminta-alueet

Kunnan alueella vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden tulee kattaa alueet, joilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltolaitoksen vesijohdoton tai viemäriin on tarpeen *asutuksen taikka vesihuollon kannalta asutukseen rinnastuvan elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnan määrän tai laadun* vuoksi.

8 §

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväksyminen

Kunta hyväksyy *alueellaan toimivalle vesihuoltolaitokselle* toiminta-alueen ja tarvittaessa muuttaa hyväksytyä toiminta-aluetta vesihuoltolaitoksen esityksestä tai, jos laitos ei tällaista esitystä ole tehnyt, laitosta kuultuaan. Ennen toiminta-alueen hyväksymistä tai muuttamista asiasta on pyydettävä lausunto valvontaviranomaiselta sekä varattava alueen

5 §

Vesihuollon yleinen kehittäminen

Kunnan tulee kehittää vesihuoltoa alueellaan yhdyskuntakehitystä vastaavasti tämän lain tavoitteiden toteuttamiseksi *yhteistyössä alueensa vesihuoltolaitosten, laitoksille vettä toimittavien ja niiden jätevesiä käsittelevien sekä muiden kuntien kanssa* sekä osallistua vesihuollon alueelliseen yleissuunnitteluun.

7 §

Vesihuoltolaitosten toiminta-alueet

Kunnan alueella vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden tulee kattaa alueet, joilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltolaitoksen vesijohdoton tai *jätevesiviemäriin* on tarpeen *toteutuneen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen* vuoksi.

8 §

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväksyminen

Kunta hyväksyy *vesihuoltolaitoksen* toiminta-alueen ja tarvittaessa muuttaa hyväksytyä toiminta-aluetta *vesihuollosta huolehtimiseen soveltuvan laitoksen* esityksestä tai, jos laitos ei tällaista esitystä ole tehnyt, laitosta kuultuaan. Ennen toiminta-alueen hyväksymistä tai muuttamista asiasta on *tiedotettava riittävässä laajuudessa* sekä varattava

kiinteistöjen omistajille ja haltijoille tilaisuus tulla kuulluiksi.

Toiminta-alueen tulee olla sellainen, että vesihuoltolaitoksen voidaan katsoa kykenevän huolehtimaan vastuullaan olevasta vesihuollosta taloudellisesti ja asianmukaisesti.

Hyväksyessään toiminta-alueen kunnan tulee toiminta-alueen eri osien vesihuollon tarpeet huomioon ottaen määrittää alueet, jotka on saatettava vesihuoltolaitoksen vesijohtoverkoston piiriin, sekä alueet, jotka on saatettava laitoksen viemäriverkoston piiriin. Hyväksymispäätöksen yhteydessä on myös asetettava tavoitteellinen aikataulu toiminta-alueen eri osien saattamiselle verkostojen piiriin.

valvontaviranomaisille mahdollisuus antaa lausunto ja alueen kiinteistöjen omistajille ja haltijoille tilaisuus tulla kuulluiksi.

Toiminta-alueen tulee olla sellainen, että:

1) *vesihuoltolaitos kykenee huolehtimaan vastuullaan olevasta vesihuollosta taloudellisesti ja asianmukaisesti; ja*

2) *vesihuollon kustannusten kattamiseksi perittävät vesihuollon maksut muodostuvat kohtuullisiksi ja tasapuolisiksi.*

Hyväksyessään toiminta-alueen kunnan tulee toiminta-alueen eri osien vesihuollon tarpeet huomioon ottaen määrittää alueet, jotka on saatettava vesihuoltolaitoksen vesijohtoverkoston piiriin, sekä alueet, jotka on saatettava laitoksen jätevesiviemäriverkoston piiriin. Hyväksymispäätöksen yhteydessä on myös asetettava tavoitteellinen yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaava aikataulu toiminta-alueen eri osien saattamiselle verkostojen piiriin.

Toiminta-alue, sillä sijaitsevat taajamat sekä vesijohtoverkoston ja jätevesiviemäriverkoston piiriin saatettavat alueet esitetään kartalla, jonka on oltava yleisesti saatavilla tietoverkossa. Toiminta-alueen hyväksymisestä on tiedotettava riittävässä laajuudessa.

8 a §

Vesihuollon turvaaminen toiminta-alueita supistettaessa

Tehdessään päätöksen vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen supistamisesta kunnan on samalla päätettävä, miten vesihuolto turvataan niillä laitoksen verkostoihin liitetyillä kiinteistöillä, jotka jäävät toiminta-alueen ulkopuolelle.

10 §

Kiinteistön liittäminen vesihuoltolaitoksen verkostoon

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella oleva kiinteistö on liitettävä laitoksen vesijohtoon ja viemäriin. *Kiinteistöllä ei kuitenkaan ole velvollisuutta liittyä viemäriin huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamiseksi, jos alueella ei ole erillistä verkostoa tarkoitusta varten ja kiinteistön hulevesi ja perustusten*

10 §

Kiinteistön liittäminen vesihuoltolaitoksen verkostoon

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella oleva kiinteistö on liitettävä laitoksen vesijohtoon ja jätevesiviemäriin.

Voimassa oleva laki

kuivatusvesi voidaan poistaa muutoin asianmukaisesti.

Taajaman ulkopuolella kiinteistöä ei kuitenkaan tarvitse liittää vesihuoltolaitoksen vesijohtoon, jos:

1) kiinteistön vesihuoltolaitteisto on rakennettu ennen vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväksymistä; ja

2) kiinteistöllä, jota ei liitetä laitoksen vesijohtoon, on käytettävissä riittävästi terveysuojelulaissa säädetyt laatuvaatimukset täyttävää talousvettä.

Taajaman ulkopuolella kiinteistöä ei tarvitse liittää vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriin, jos:

1) kiinteistön vesihuoltolaitteisto on rakennettu ennen vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväksymistä ja jätevesien johtamisessa ja käsittelyssä noudatetaan, mitä ympäristönsuojelulaissa (86/2000) säädetään; tai

2) kiinteistöllä ei ole vesikäymälää ja sen jätevesien johtamisessa ja käsittelyssä noudatetaan, mitä ympäristönsuojelulaissa säädetään.

Edellä 1 momentissa säädetyn estämättä vesihuoltolaitos saa kieltäytyä liittämästä laitoksen vesijohtoon tai viemäriin kiinteistöä, jonka vedenkulutus tai jolta viemäriin johdettavan jäteveden laatu tai määrä vaikeuttaisi laitoksen toimintaa tai laitoksen edellytyksiä huolehtia tyydyttävästi muiden kiinteistöjen vesihuollosta.

Edellä 1 momentissa säädetyn estämättä vesihuoltolaitos saa kieltäytyä liittämästä laitoksen vesijohtoon tai jätevesiviemäriin kiinteistöä, jonka vedenkulutus tai jolta jätevesiviemäriin johdettavan jäteveden laatu tai määrä vaikeuttaisi laitoksen toimintaa tai laitoksen edellytyksiä huolehtia tyydyttävästi muiden kiinteistöjen vesihuollosta.

11 § (22.12.2009/1488)

11 §

Liittämisvelvollisuudesta vapauttaminen

Liittämisvelvollisuudesta vapauttaminen

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen myöntää hakemuksesta *kiinteistölle* vapautuksen 10 §:ssä tarkoitetusta liittämisvelvollisuudesta tässä pykälässä säädetyin perustein. Ennen vapautuksen myöntämistä vesihuoltolaitokselle, kiinteistön omistajalle tai haltijalle ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle on varattava tilaisuus tulla kuulluiksi. Lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on pyydettävä vapauttamisesta kunnan terveysuojeluviranomaisen lausunto.

Vapautus liittämisvelvollisuudesta on myönnettävä, jos:

1) liittäminen verkostoon muodostuisi kiin-

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen myöntää hakemuksesta *toistaiseksi voimassa olevan tai määräaikaisen* vapautuksen 10 §:ssä tarkoitetusta *kiinteistön* liittämisvelvollisuudesta tässä pykälässä säädetyin perustein. Ennen vapautuksen myöntämistä vesihuoltolaitokselle ja kiinteistön omistajalle tai haltijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluiksi. Lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on pyydettävä vapauttamisesta kunnan terveysuojeluviranomaisen lausunto.

Vapautus liittämisvelvollisuudesta on myönnettävä, jos:

1) liittäminen verkostoon muodostuisi kiin-

teistön omistajalle tai haltijalle kohtuuttomaksi, kun otetaan huomioon liittämistä aiheuttavat kustannukset, vesihuoltolaitoksen palvelujen vähäinen tarve tai muu vastaava erityinen syy;

2) vapauttaminen ei vaaranna vesihuollon taloudellista ja asianmukaista hoitamista vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella;

3) sekä lisäksi:

a) vesijohtoon liittämistä vapauttavalla kiinteistöllä on käytettävissä riittävästi vaatimukset täyttävää talousvettä; tai

b) jätevesiviemäriin liittämistä vapautettavan kiinteistön jätevesien kokoaminen ja käsittely voidaan järjestää niin, ettei niistä aiheudu terveyshaittaa tai ympäristön pilaantumista; taikka

c) huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamista varten tarkoitettuun viemäriin liittämistä vapautettavan kiinteistön hulevesi ja perustusten kuivatusvesi voidaan poistaa muutoin asianmukaisesti.

teistön omistajalle tai haltijalle kohtuuttomaksi, kun otetaan huomioon kiinteistön vesihuoltolaitteiston rakentamisesta aiheutuneet kustannukset, liittämistä aiheuttavat kustannukset, vesihuoltolaitoksen palvelujen vähäinen tarve tai muu vastaava erityinen syy; ja

2) vapauttaminen ei vaaranna vesihuollon taloudellista ja asianmukaista hoitamista vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella.

Edellä 2 momentissa säädetyn lisäksi edellytyksenä vesijohtoon liittämismuutoksen toteuttamiselle on, että kiinteistöllä on käytettävissä riittävästi vaatimukset täyttävää talousvettä. Edellytyksenä jätevesiviemäriin liittämismuutoksen toteuttamiselle on 2 momentissa säädetyn lisäksi, että kiinteistön jätevesien johtaminen ja käsittely voidaan järjestää ympäristönsuojelulaissa säädettyjen vaatimusten mukaisesti.

12 §

Liittämiskohdat

Vesihuoltolaitoksen tulee määrätä jokaista verkostoonsa liitettävää kiinteistöä varten liittämiskohdat, joiden tulee sijaita kiinteistön välittömässä läheisyydessä.

12 §

Liittämiskohdat

Vesihuoltolaitoksen tulee määrätä jokaista verkostoonsa liitettävää kiinteistöä varten liittämiskohdat, joiden tulee sijaita kiinteistön välittömässä läheisyydessä. Liittämiskohtien sijainnin takia kiinteistön liittämistä laitoksen verkostoon ei saa aiheutua kiinteistön omistajalle tai haltijalle kohtuuttomia kustannuksia.

15 §

Vesihuoltolaitoksen tarkkailuvelvollisuudet

Vesihuoltolaitoksen on tarkkailtava käyttämänsä raakaveden määrää ja laatua sekä veden hävikkiä laitoksen verkostossa.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös sitä, joka toimittaa vettä vesihuoltolaitokselle.

15 §

*Vesihuoltolaitoksen **selvilläöolo- ja tarkkailuvelvollisuus***

Vesihuoltolaitoksen on oltava selvillä käyttämänsä raakaveden määrään tai laatuun kohdistuvista riskeistä sekä laitteistonsa kunnosta. Tässä tarkoituksessa vesihuoltolaitoksen on tarkkailtava käyttämänsä raakaveden määrää ja laatua, laitteistonsa kuntoa sekä vuotovesien määrää laitoksen vesijohto- ja viemäriverkostoissa. Tiedot verkostojen sijainnista on saatettava sähköiseen muotoon.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös laitosta, joka toimittaa vettä vesihuoltolaitokselle tai käsittelee vesihuoltolaitoksen jätevesiä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä selvilläöolo- ja tarkkailuvelvollisuudesta.

15 a §

Vesihuoltolaitoksen palvelujen turvaaminen häiriötilanteissa

Vesihuoltolaitos vastaa verkostoihinsa liitettyjen kiinteistöjen vesihuoltopalvelujen saatavuudesta häiriötilanteissa. Palvelujen turvaamiseksi laitoksen on oltava yhteistyössä muiden samaan verkostoon liitettyjen vesihuoltolaitosten, kunnan, kunnan valvontaviranomaisten, pelastusviranomaisten, sopimuskumppanien ja asiakkaiden kanssa.

Vesihuoltolaitos laatii ja pitää ajan tasalla suunnitelman häiriötilanteisiin varautumisesta sekä ryhtyy suunnitelman perusteella tarvittaviin toimenpiteisiin. Laitos toimittaa suunnitelman valvontaviranomaisille, pelastusviranomaiselle ja kunnalle.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee myös laitosta, joka toimittaa vettä vesihuoltolaitokselle tai käsittelee vesihuoltolaitoksen jätevesiä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vesihuoltolaitoksen varautumisesta häiriötilanteisiin.

3 a luku

**Huleveden viemäröinnin järjestäminen ja
hoitaminen**

17 a §

Huleveden viemäröinnin järjestäminen

Kunta voi päättää vesihuoltolaitoksen kanssa neuvoteltuaan, että laitos huolehtii päätöksessä määriteltävällä alueella huleveden viemäröinnistä yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaavasti. Viemäröinti on osa maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 103 a §:ssä tarkoitettua hulevesien hallintaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua päätöksen edellytyksenä on, että:

1) vesihuoltolaitos kykenee huolehtimaan huleveden viemäröinnistä taloudellisesti ja asianmukaisesti; ja

2) viemäröinnin kustannusten kattamiseksi perittävät maksut muodostuvat kohtuullisiksi ja tasapuolisiksi.

Lisäksi 1 momentissa tarkoitettua päätöksen edellytyksenä on, että kunta ja laitos ovat sopineet huleveden viemäröinnistä tai, jos tällaista sopimusta ei ole, hulevedet viemäröidään päätöksessä tarkoitettulla alueella maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen asemakaavan, hulevesisuunnitelman, katusuunnitelman tai yleisen alueen suunnitelman mukaisesti.

Päätökseen on liitettävä kartta, jossa esitetään alueet, joilla on vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriverkosto, sekä alueet, joille verkosto rakennetaan.

17 b §

*Kiinteistön liittäminen vesihuoltolaitoksen
hulevesiviemäriin*

Kunnan päättämällä vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäröinnin alueella oleva kiinteistö on liitettävä laitoksen hulevesiviemäriin.

Edellä 1 momentissa säädetyn estämättä vesihuoltolaitos saa kieltäytyä liittämästä laitoksen hulevesiviemäriin kiinteistöä, jolta viemäriin johdettavan huleveden laatu tai määrä vaikeuttaisi laitoksen toimintaa tai

laitoksen edellytyksiä huolehtia tyydyttävästi muiden kiinteistöjen huleveden viemäröinnistä.

17 c §

*Hulevesiviemäriin liittämismuutoksen
vapauttaminen*

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen myöntää hakemuksesta kiinteistölle toistaiseksi voimassa olevan tai määräaikaisen vapautuksen 17 b §:ssä tarkoitettua liittämismuutoksesta hulevesiviemäriin.

Ennen vapautuksen myöntämistä vesihuoltolaitokselle ja kiinteistön omistajalle tai haltijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluiksi.

Vapautus liittämismuutoksesta hulevesiviemäriin on myönnettävä, jos:

1) liittämisen hulevesiviemäriin muodostuisi kiinteistön omistajalle tai haltijalle kohtuuttomaksi, kun otetaan huomioon kiinteistön hulevesien hallinnasta aiheutuneet kustannukset, liittamisestä aiheutuvat kustannukset, vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäröinnin vähäinen tarve tai muu vastaava erityinen syy;

2) vapauttaminen ei vaaranna huleveden viemäröinnin taloudellista ja asianmukaista hoitamista 17 a §:ssä tarkoitettulla vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäröinnin alueella; ja

3) liittamisestä vapautettavan kiinteistön hulevesi voidaan poistaa muutoin asianmukaisesti.

17 d §

Kielto johtaa kiinteistön hulevesiä jätevesiviemäriin

Kiinteistöltä ei saa johtaa vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriin hulevesiä.

Jos kiinteistön hulevesiä ei poisteta kiinteistöltä muulla tavalla, kiinteistö voidaan kuitenkin liittää jätevesiviemäriin huleveden poisjohtamiseksi, jos:

1) jätevesiviemäri on rakennettu ennen vuotta 2015 ja se on mitoitettu myös huleveden poisjohtamiseen;

2) alueella ei ole huleveden viemäriverkostoa, johon kiinteistö voidaan liittää; ja

3) vesihuoltolaitos kykenee huolehtimaan jä-

tevesiviemäriin johdettavasta hulevedestä taloudellisesti ja asianmukaisesti.

17 e §

Muut säännökset huleveden viemäröinnin hoitamisesta

Vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäröinnin hoitamisessa on noudatettava lisäksi, mitä 12, 13, 16 ja 17 §:ssä säädetään.

4 luku

Vesihuollon maksut ja kustannukset

18 §

Maksujen yleiset perusteet

Vesihuollon maksujen tulee olla sellaiset, että pitkällä aikavälillä voidaan kattaa vesihuoltolaitoksen investoinnit ja kustannukset. Maksuihin saa sisältyä enintään kohtuullinen tuotto pääomalle.

4 luku

Vesihuoltolaitoksen taloushallinto

18 §

Maksujen yleiset perusteet

Vesihuollon ja huleveden viemäröinnin maksujen tulee olla sellaiset, että pitkällä aikavälillä voidaan kattaa vesihuoltolaitoksen uus- ja korjausinvestoinnit ja kustannukset. Maksuihin saa sisältyä enintään kohtuullinen tuotto pääomalle.

19 §

Maksut

Vesihuoltolaitoksen tulee periä vesihuollosta käyttömaksua. Käyttömaksu peritään kiinteistön käyttämän veden ja poisjohdettavan jäteveden määrän ja laadun perusteella.

Lisäksi laitos voi periä liittymismaksua ja perusmaksua sekä muita maksuja laitoksen toimittamista palveluista. Nämä maksut voivat olla eri alueilla erisuuruisia, jos se on tarpeen kustannusten oikean kohdentamisen tai aiheuttamisperiaatteen toteuttamisen vuoksi taikka muusta vastaavasta syystä. Liittymismaksun suuruudessa voidaan ottaa huomioon myös kiinteistön käyttötarkoitus.

19 §

Maksut

Vesihuoltolaitoksen tulee periä vesihuollosta käyttömaksua. Käyttömaksu peritään kiinteistön käyttämän veden ja poisjohdettavan jäteveden määrän ja laadun perusteella. *Vesihuoltolaitos voi periä käyttömaksua myös huleveden viemäröinnistä.*

Lisäksi laitos voi periä liittymismaksua ja perusmaksua sekä muita maksuja laitoksen toimittamista palveluista. Nämä maksut ovat eri alueilla erisuuruisia, jos tämä on tarpeen kustannusten oikean kohdentamisen tai aiheuttamisperiaatteen toteuttamisen vuoksi taikka muusta vastaavasta syystä. Liittymismaksun suuruudessa voidaan ottaa huomioon myös kiinteistön käyttötarkoitus.

19 a §

Korvaus yleisten alueiden huleveden viemäröinnistä

Vesihuoltolaitos perii kunnalta kustannuksia vastaavan korvauksen yleisiltä alueilta vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriin johdettavan huleveden viemäröinnistä.

20 §

Kunnallisen vesihuoltolaitoksen kirjanpito

Kunnallisen vesihuoltolaitoksen kirjanpito tulee eriyttää kunnan kirjanpidossa, ja laitoksen on laadittava tilikausittain erillinen tilinpäätös.

20 §

Vesihuollon eriyttäminen kirjanpidossa

Kunnan tai yrityksen tulee kirjanpidossaan eriyttää vesihuolto muista toiminnoista. Vesihuollolle on tilikausittain laadittava tase, tuloslaskelma ja rahoituslaskelma sekä esitettävä niiden liitteenä olevat tiedot. Tase ja tuloslaskelma on laadittava kirjanpitolain (1336/1997) säännösten mukaisesti.

Mitä 1 momentissa säädetään vesihuollon eriyttämisestä, sovelletaan myös 17 a §:ssä tarkoitettuun huleveden viemäröintiin.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee myös laitosta, joka toimittaa vettä vesihuoltolaitokselle tai käsittelee vesihuoltolaitoksen jätevesiä tai hulevesiä.

20 a §

Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus

Vesihuoltolaitoksen on laadittava toimintakertomus kirjanpitolain säännösten mukaisesti. Siinä tulee esittää ymmärrettävässä muodossa 20 §:ssä tarkoitetut tilinpäätöstiedot sekä tiedot vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavista tunnusluvuista.

Toimintakertomuksessa tulee esittää 1 momentissa tarkoitetut tiedot myös 17 a §:n mukaisesta huleveden viemäröinnistä.

Toimintakertomuksen sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

20 b §

Tilinpäätöstietojen ja toimintakertomuksen

tarkastaminen

Tilintarkastajien tulee tarkastaa 20 §:ssä tarkoitetut tilinpäätöstiedot ja 20 a §:ssä tarkoitettu toimintakertomus osana kunnan tai vesihuoltolaitoksen lakisääteistä tilintarkastusta.

20 c §

Tilinpäätöstietojen, toimintakertomuksen, toimitusehtojen ja tunnuslukujen julkistaminen

Vesihuoltolaitoksen tulee julkistaa tietoverkossa 20 §:ssä tarkoitetut tilinpäätöstiedot ja 20 a §:ssä tarkoitettu toimintakertomus. Lisäksi laitoksen tulee julkistaa tietoverkossa vesihuollon toimitusehdot ja hinnoitteluperusteet sekä vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavat tunnusluvut.

20 d §

Vesihuollon tietojärjestelmä

Suomen ympäristökeskus ylläpitää vesihuollon tietojärjestelmää yhteistyössä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa. Suomen ympäristökeskus perii vesihuoltolaitoksilta maksun tietojärjestelmästä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi.

Vesihuoltolaitos toimittaa vesihuollon tietojärjestelmään vesihuoltopalvelujensa hinnat ja niiden määräytymisperusteet sekä tiedot, joita tarvitaan vesihuollon tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavien tunnuslukujen laskemiseksi.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään vesihuoltolaitoksista, koskee myös laitosta, joka toimittaa vettä vesihuoltolaitokselle tai käsittelee vesihuoltolaitoksen jätevesiä.

Vesihuollon tietojärjestelmästä ja siihen toimitettavista tiedoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

5 luku

Sopimukset vesihuollosta

22 §

Vesihuollon yleiset toimitusehdot

Vesihuollon yleiset toimitusehdot on laadittava siten, että ne ovat kohtuulliset ja tasapuoliset.

Kuluttaja-asiamies valvoo vesihuollon yleisten toimitusehtojen lainmukaisuutta kuluttajansuojan kannalta.

24 §

Sopimuksen irtisanominen

5 luku

Sopimukset vesihuollosta ja huleveden viemäröinnistä

22 §

Vesihuollon ja huleveden viemäröinnin yleiset toimitusehdot

Vesihuollon ja huleveden viemäröinnin yleiset toimitusehdot on laadittava siten, että ne ovat kohtuulliset ja tasapuoliset.

24 §

Sopimuksen irtisanominen

Sen estämättä, mitä 1 ja 3 momentissa säädetään, vesihuoltolaitos saa irtisanoa 21 §:ssä tarkoitetun sopimuksen verkostoon liittämistä ja laitoksen palvelujen toimittamisesta ja käyttämisestä myös silloin, kun asiakkaan kiinteistö jää laitoksen toiminta-alueen supistamisen takia toiminta-alueen ulkopuolelle. Irtisanomisen edellytyksenä on, että vesihuoltolaitos tai kunta turvaa kiinteistön vesihuollon siten, että asiakkaalle ei aiheudu tästä ylimääräisiä kustannuksia.

27 §

Virhe ja hinnanalennus

Vesihuollossa on virhe, kun veden laatu tai toimitustapa tai vesihuoltolaitoksen palvelu ei vastaa sitä, mitä sopimuksen tai säädösten perusteella voidaan edellyttää. Vesihuollossa on virhe myös silloin, kun se on yhtäjaksoisesti tai toistuvasti keskeytynyt, jollei keskeytystä voida pitää keskeytyksen syy ja olosuhteet huomioon ottaen vähäisenä.

27 §

Virhe ja hinnanalennus

Vesihuollossa tai huleveden viemäröinnissä on virhe, kun veden laatu tai toimitustapa tai vesihuoltolaitoksen palvelu ei vastaa sitä, mitä sopimuksen tai säädösten perusteella voidaan edellyttää. Vesihuollossa tai huleveden viemäröinnissä on virhe myös silloin, kun se on yhtäjaksoisesti tai toistuvasti keskeytynyt, jollei keskeytys aiheudu vesihuoltolaitoksen laitteiston tavanomaisesta korjaus- tai huoltotyöstä, joka kestää yhtäjaksoisesti alle 12 tuntia ja josta on ilmoitettu asiakkaalle etukäteen, tai jollei keskeytystä voida muutoin pitää keskeytyksen syy ja olosuhteet huomioon ottaen vähäisenä.

Asiakkaalla on oikeus virhettä vastaavaan hinnanalennukseen. *Jos virhe perustuu vesihuollon keskeytykseen, hinnanalennuksen määrä on vähintään kahta viikkoa vastaava osuus vuotuisesta perusmaksusta.* Vaatimus hinnanalennuksesta on esitettävä vesihuoltolaitokselle kohtuullisessa ajassa siitä, kun asiakas havaitsi virheen tai hänen olisi pitänyt se havaita.

28 §

Vahingonkorvaus

Vesihuoltolaitos on velvollinen korvaamaan vesihuollossa olevasta virheestä henkilölle taikka yksityiseen käyttöön tai kulutukseen tarkoitetulle ja vahinkoa kärsineen pääasiassa sellaiseen tarkoitukseen käyttämälle omaisuudelle aiheutuneen vahingon. Ennen vahingon ilmenemistä tehdyn sopimuksen ehto, joka rajoittaa vahinkoa kärsineen oikeutta korvaukseen tämän momentin nojalla, on mitätön.

Vesihuoltolaitos on velvollinen korvaamaan vesihuollossa olevasta virheestä asiakkaalle aiheutuvan taloudellisen vahingon. Välillisen vahingon vesihuoltolaitos on velvollinen korvaamaan vain, jos virhe tai vahinko aiheutuu huolimattomuudesta laitoksen puolella.

Virheenä ei pidetä sellaista vesihuoltolaitoksen palvelun häiriötä tai keskeytymistä, joka aiheutuu vesihuoltolaitoksen vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevasta esteestä, jota sen ei kohtuudella voida edellyttää ottavan huomioon toiminnassaan ja jonka seurauksia se ei kaikkea huolellisuutta noudattaen olisi voinut välttää tai voittaa.

Asiakkaalla on oikeus virhettä vastaavaan hinnanalennukseen. Vaatimus hinnanalennuksesta on esitettävä vesihuoltolaitokselle kohtuullisessa ajassa siitä, kun asiakas havaitsi virheen tai hänen olisi pitänyt se havaita.

Jos virhe perustuu vesihuollon yli 12 tunnin yhtäjaksoiseen keskeytykseen, hinnanalennuksen määrä on vähintään kaksi prosenttia asiakkaan vuotuisesta perus- ja käyttömaksusta. Vesihuoltolaitos vähentää hinnanalennuksen asiakkaan laskusta todettuaan vesihuollon yhtäjaksoisen keskeytyksen. Tässä momentissa säädetystä ei saa asutuksen vesihuollossa sopimuksin poiketa asiakkaan vahingoksi.

28 §

Vahingonkorvaus

Vesihuoltolaitos on velvollinen korvaamaan vesihuollossa tai huleveden viemäröinnissä olevasta virheestä henkilölle taikka yksityiseen käyttöön tai kulutukseen tarkoitetulle ja vahinkoa kärsineen pääasiassa sellaiseen tarkoitukseen käyttämälle omaisuudelle aiheutuneen vahingon. Ennen vahingon ilmenemistä tehdyn sopimuksen ehto, joka rajoittaa vahinkoa kärsineen oikeutta korvaukseen tämän momentin nojalla, on mitätön.

Vesihuoltolaitos on velvollinen korvaamaan vesihuollossa tai huleveden viemäröinnissä olevasta virheestä asiakkaalle aiheutuvan taloudellisen vahingon. Välillisen vahingon vesihuoltolaitos on velvollinen korvaamaan vain, jos virhe tai vahinko aiheutuu huolimattomuudesta laitoksen puolella.

32 §

Muutoksenhaku

Kunnan viranomaisen 8 §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan valittamalla muutosta siten kuin kuntalaisissa (365/1995) säädetään. Valitusoikeus on myös valvontaviranomaisella.

32 §

Muutoksenhaku

Kunnan viranomaisen 8 tai 17 a §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan valittamalla muutosta siten kuin kuntalaisissa (365/1995) säädetään. Valitusoikeus on myös valvontaviranomaisella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 20 d § tulee kuitenkin voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 8 §:n mukaisesti hyväksytyllä toiminta-alueella vesihuoltolaitos huolehtii huleveden viemäröinnistä hyväksymispäätöksen mukaisesti siihen saakka, kunnes kunta tekee 17 a §:ssä tarkoitetun päätöksen huleveden viemäröinnistä.

Ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytyllä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella, jossa laitos on ryhtynyt toimenpiteisiin vesihuollosta huolehtimiseksi, kiinteistön liittämismisvelvollisuus laitoksen vesijohtoon ja viemäriin määräytyy 31 päivään joulukuuta 2018 asti tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 10 §:n mukaisesti.

Kunnan tulee esittää ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytyt vesihuoltolaitosten toiminta-alueet, niillä sijaitsevat taajamat sekä vesijohtoverkoston ja jätevesiviemäriverkoston piiriin saatettavat alueet kartalla 8 §:n 4 momentissa tarkoitetulla tavalla viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016.

Vesihuoltolaitoksen tulee saattaa tiedot verkostojen sijainnista sähköiseen muotoon 15 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016.

Vesihuoltolaitoksella tulee olla 15 a §:n 2 momentissa tarkoitettu suunnitelma häiriötilanteisiin varautumisesta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016.

2.

Laki**maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 182 §:n 1 momentti, 190 §:n 4 momentti ja 204 a §,

sellaisina kuin niistä ovat 190 §:n 4 momentti laissa 1441/2006 ja 204 a § laissa 476/2004, sekä

lisätään lakiin uusi 13 a luku, 183 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi ja 190 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1441/2006, 1129/2008 ja 1589/2009, uusi 4 momentti, jolloin muutettu 4 momentti siirtyy 5 momentiksi ja nykyinen 5 momentti 6 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 a luku

Hulevesiä koskevat erityiset säännökset

103 a §

Soveltamisala

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan rakennetulla alueella maan pinnalle, rakennuksen katolle tai muulle pinnalle kertyvän sade- tai sulamisveden (hulevesi) hallintaan.

Mitä tässä luvussa säädetään hulevesistä, koskee myös perustusten kuivatusvesiä.

103 b §

Hulevesien hallinnan määritelmiä

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) **hulevesien hallinnalla** hulevesien imeytämiseen, viivyttämiseen, johtamiseen, viemäröintiin ja käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä;

2) **kunnan hulevesijärjestelmällä** hulevesien hallintaan tarkoitettujen alueiden ja ra-

kenteiden kokonaisuutta lukuun ottamatta vesihuoltolain (119/2001) 17 a §:ssä tarkoitettuja vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriverkostoja; ja

3) **kunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueella** aluetta, jolla sijaitsevia kiinteistöjä kunnan hulevesijärjestelmä palvelee.

103 c §

Hulevesien hallinnan yleiset tavoitteet

Hulevesien hallinnan yleisenä tavoitteena on:

1) kehittää hulevesien suunnitelmallista hallintaa erityisesti asemakaava-alueella;

2) imeyttää ja viivyyttää hulevesiä niiden kerääntymispaikalla;

3) ehkäistä hulevesistä ympäristölle ja kiinteistölle aiheutuvia haittoja ja vahinkoja ottaen huomioon myös ilmaston muuttuminen pitkällä aikavälillä; ja

4) edistää luopumista hulevesien johtamisesta jätevesiviemäriin.

103 d §

Valvonta

Kunnan monijäseninen toimielin valvoo tämän luvun säännösten noudattamista.

Toimielimen toimivallan siirtämiseen sovelletaan, mitä kuntalaissa säädetään. Hallintopakkoa ja oikaisuvaatimusta koskevaa asiaa ei kuitenkaan saa siirtää viranhaltijan ratkaistavaksi.

103 e §

Hulevesien hallinta kiinteistöllä

Kiinteistön omistaja tai haltija vastaa kiinteistönsä hulevesien hallinnasta.

103 f §

Kiinteistön hulevesien johtaminen

Kiinteistön omistajan tai haltijan on johdettava kiinteistön hulevedet kunnan hulevesijärjestelmään, jos niitä ei voi imeyttää kiinteistöllä tai jos niitä ei johdeta vesihuol-

tolain 17 a §:ssä tarkoitettuun vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriverkostoon.

Kunnan määräämä viranomainen voi hakemuksesta myöntää vapautuksen 1 momentissa tarkoitettusta velvollisuudesta johtaa kiinteistön hulevedet kunnan hulevesijärjestelmään, jos kiinteistön omistaja tai haltija huolehtii hulevesien hallinnasta asianmukaisesti muilla toimenpiteillä.

103 g §

Kiinteistön hulevesijärjestelmän ja kunnan hulevesijärjestelmän rajakohta

Kunnan määräämä viranomainen osoittaa kiinteistön hulevesijärjestelmän ja kunnan hulevesijärjestelmän yhteensovittamiseksi tarpeelliset rajakohdat kiinteistön välittömään läheisyyteen ja antaa hulevesien johtamiseen liittyviä määräyksiä.

103 h §

Kiinteistön hulevesijärjestelmä

Kiinteistön omistaja tai haltija vastaa kiinteistön hulevesijärjestelmästä sekä siihen kuuluvista laitteistosta ja rakenteista 103 g §:ssä tarkoitettuun rajakohtaan asti. Järjestelmän, laitteiston ja rakenteiden on sovelluttava tarkoitukseensa ja ylläpidettävä terveellisiä ja turvallisia olosuhteita.

Kiinteistön omistajan tai haltijan on toteutettava hulevesien hallinta kiinteistöllä kunnan hulevesijärjestelmän kanssa yhteensopivaksi.

Ympäristöministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kiinteistön hulevesijärjestelmästä sekä siihen kuuluvista laitteistosta ja rakenteista.

103 i §

Hulevesien hallinnan järjestäminen asemakaava-alueella

Kunta vastaa hulevesien hallinnan järjestämisestä asemakaava-alueella. Kunta voi ottaa järjestettäväkseen hulevesien hallinnan muillakin alueilla.

Kunnan tulee huolehtia siitä, että ryhdytään

tarvittaessa toimenpiteisiin kunnan hulevesijärjestelmän ja vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriverkoston toteuttamiseksi tai hulevesien hallitsemiseksi muulla tavoin.

103 j §

Hulevesien hallintaa koskevat määräykset

Kunnan määräämä monijäseninen toimielin voi antaa kuntaa tai kunnan osaa koskevia tarkempia määräyksiä hulevesien hallinnasta.

Määräysten valmistelussa ja laatimisessa noudatetaan, mitä 15 §:ssä säädetään rakennusjärjestyksen valmistelusta ja laatimisesta.

Määräykset voivat koskea:

1) hulevesien määrää, laatua, maahan imeyttämistä, viivyttämistä ja tarkkailua sekä hulevesien käsittelyä kiinteistöllä;

2) kiinteistön hulevesijärjestelmän liittämistä kunnan hulevesijärjestelmään; ja

3) muita näihin rinnastettavia, hulevesien hallintaan liittyviä seikkoja.

Määräyksiä ei sovelleta, jos oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa tai asemakaavassa on asiasta toisin määrätty.

103 k §

Määräys hulevesistä aiheutuvan haitan poistamiseksi

Kunnan monijäseninen toimielin voi antaa kiinteistön omistajalle tai haltijalle määräyksen hulevesistä aiheutuvan haitan poistamiseksi.

Jos hulevesistä aiheutuvan haitan poistaminen vaatii usean kiinteistön yhteisiä järjestelyjä, kunnan monijäseninen toimielin voi kiinteistön omistajan aloitteesta ja muita kiinteistön omistajia tai haltijoita kuultuaan määrätä kiinteistön tai kiinteistöjen hulevesien johtamisesta tai muista hulevesien hallinnan toimenpiteistä. Kiinteistöjen yhteisjärjestelyssä noudatetaan, mitä jäljempänä 164 §:n 2-4 momentissa säädetään.

Luonnollisen vedenjuoksun muuttamisesta säädetään jäljempänä 165 §:ssä ja ojituksesta vesilain (587/2011) 5 luvussa.

103 l §

Hulevesisuunnitelma

Kunta hyväksyy tarvittaessa hulevesisuunnitelman.

Suunnitelmassa esitetään tarpeen mukaan imeytysalueet, kosteikot, ojat, valumavesien reiitit, putket ja pumppaamot sekä muut kunnan hulevesijärjestelmään kuuluvat hulevesien hallinnan ratkaisut ja rakenteet.

Hulevesisuunnitelma on laadittava siten, että suunnitelmassa otetaan huomioon asemakaava, katusuunnitelma ja yleisten alueiden suunnitelma ja että se täyttää toimivuuden, turvallisuuden ja viihtyisyyden vaatimukset myös sademäärän ja rankkasateiden lisääntyessä. Suunnitelmaa laadittaessa noudatetaan, mitä 62 §:ssä säädetään vuorovaikutuksesta kaavaa valmisteltaessa.

103 m §

Kunnan hulevesijärjestelmän toteuttaminen

Kunnan on huolehdittava, että kunnan hulevesijärjestelmä toteutetaan asemakaavan mukaisen maankäytön tarpeita vastaavasti, jos hulevesijärjestelmän toteuttamisesta kunnalle tai kiinteistön omistajalle tai haltijalle aiheutuvat kustannukset eivät ole kohtuuttomat.

103 n §

Hulevesien hallinnasta kunnalle perittävä maksu

Kunta voi periä kunnan hulevesijärjestelmästä sille aiheutuneiden kustannusten kattamiseksi vuosittaisen maksun hulevesijärjestelmän vaikutusalueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajilta tai haltijoilta. Kunta hyväksyy maksun määräämisen perusteet sisältävän taksan.

Hulevesimaksun perusteita ovat kunnan hulevesien hallinnan ratkaisut ja kiinteistön sijainti kunnan hulevesijärjestelmän vaikutusalueella.

103 o §

Hulevesimaksun periminen

Kunnan on toimitettava kiinteistön omistajalle tai haltijalle 103 n §:ssä tarkoitettun maksun maksamista varten lasku, josta ilmenevät maksun peruste, ohjeet muistutuksen tekemistä varten sekä kunnan laskutuksesta vastaavan viranomaisen ja lisäksi laskuttajan yhteystiedot.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu maksu on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

Kiinteistön omistajalla tai haltijalla on oikeus tehdä 14 päivän kuluessa 1 momentissa tarkoitettun laskun saamisesta muistutus laskusta ilmenevälle viranomaiselle. Tämän on tehtävä muistutuksen johdosta päätös ja lähetettävä muuttuneesta maksusta maksuvelvolliselle uusi lasku.

182 §

Uhkasakko ja teettämisuhka

Jos joku ryhtyy toimiin tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti taikka lyö laimin näihin perustuvan velvollisuutensa, kunnan rakennusvalvontaviranomainen sekä asianomainen ministeriö markkinavalvontaviranomaisena voi päätöksellään velvoittaa niskoittelijan määräajassa oikaisemaan sen, mitä on tehty tai lyöty laimin.

183 §

Tarkastusoikeus

182 §

Uhkasakko ja teettämisuhka

Jos joku ryhtyy toimiin tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti taikka lyö laimin niihin perustuvan velvollisuutensa, kunnan rakennusvalvontaviranomainen, kunnan määräämä monijäseninen toimielin 13 a luvun mukaisissa asioissa tai Turvallisuus- ja kemikaalivirasto markkinavalvontaviranomaisena voi päätöksellään velvoittaa niskoittelijan määräajassa oikaisemaan sen, mitä on tehty tai lyöty laimin.

183 §

Tarkastusoikeus

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu toimivalta kuuluu 13 a luvun mukaisissa hulevesiä koskevissa asioissa kunnan määräämälle monijäseniselle toimielimelle.

190 §

Muutoksenhaku muusta viranomaisen päätöksestä

Rakennuslupaa tai katusuunnitelmaa koskevaan hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla siltä osin kuin asia on ratkaistu lainvoiman saaneessa asemakaavassa. (29.12.2006/1441)

204 a § (11.6.2004/476)

Kaavoituksesta ja tonttijaosta aiheutuvien töiden suorittaminen

Tontin tai muun kiinteistön omistaja ja haltija on velvollinen sallimaan kaavoituksesta tai tonttijaosta aiheutuvien töiden suorittamisen alueellaan. Toimituksessa asetettua merkkiä ei saa luvatta poistaa, siirtää tai vahingoittaa. Jollei merkkejä ole tarkoitettu ainoastaan lyhytaikaisiksi, ne on sijoitettava rakennukseen tai aitaan taikka maahan mahdollisuuksien mukaan siten, etteivät ne haittaa kiinteistön tavanmukaista käyttämistä eivätkä aiheuta vältettävissä olevaa ympäristön rumentumista.

190 §

Muutoksenhaku muusta viranomaisen päätöksestä

Mitä 3 momentissa säädetään, noudatetaan myös kunnan viranomaisen 103 j, 103 k ja 103 l §:n nojalla tekemää päätöstä koskevassa asiassa.

Rakennuslupaa, katusuunnitelmaa tai hulevesisuunnitelmaa koskevaan hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla siltä osin kuin asia on ratkaistu lainvoiman saaneessa asemakaavassa.

204 a §

Kaavoituksesta, tonttijaosta ja hulevesisuunnitelmasta aiheutuvien töiden suorittaminen

Tontin tai muun kiinteistön omistaja ja haltija on velvollinen sallimaan kaavoituksesta, tonttijaosta tai hulevesisuunnitelmasta aiheutuvien töiden suorittamisen alueellaan. Toimituksessa asetettua merkkiä ei saa luvatta poistaa, siirtää tai vahingoittaa. Jollei merkkejä ole tarkoitettu ainoastaan lyhytaikaisiksi, ne on sijoitettava rakennukseen tai aitaan taikka maahan mahdollisuuksien mukaan siten, etteivät ne haittaa kiinteistön tavanmukaista käyttämistä eivätkä aiheuta vältettävissä olevaa ympäristön rumentumista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .